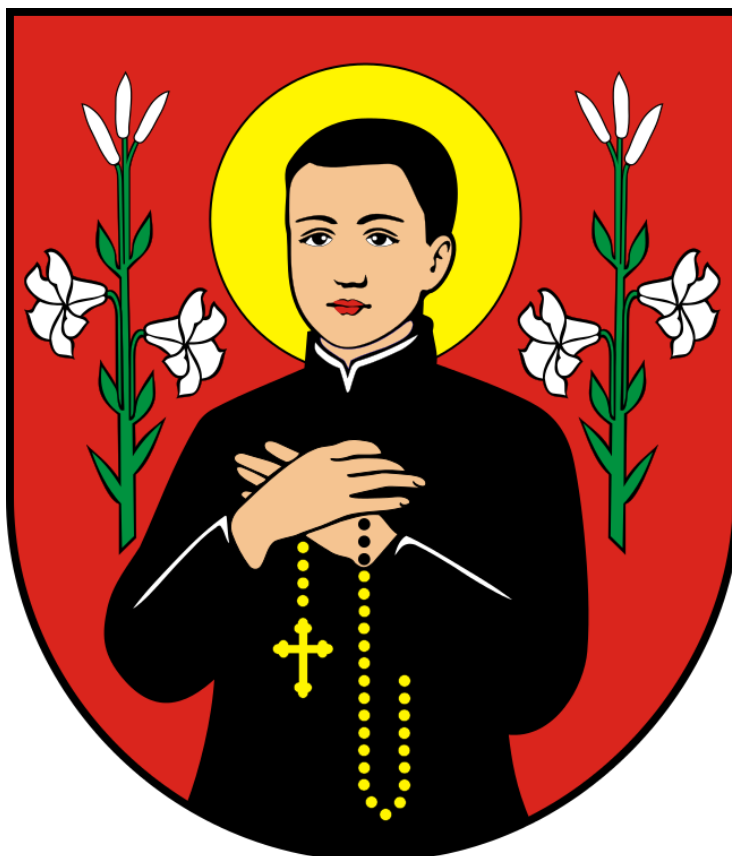

PROJEKT

Gminny Programy Rewitalizacji
Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024

CZERNICE BOROWE, SIERPIEŃ 2016 R.

Spis treści

Spis treści.....	2
1. Wstęp	5
1.1. Wprowadzenie	5
1.2. Terminologia	6
1.3. Podstawa prawna	7
2. Wnioski	9
3. Charakterystyka i diagnoza aktualnego stanu społeczno-gospodarczego	12
3.1. Ogólne informacje o gminie	12
3.2. Społeczeństwo	14
3.3. Środowisko przyrodnicze i zasoby naturalne	20
3.3.1 Rzeźba terenu	20
3.3.2 Klimat	21
3.3.3 Lasy	21
3.3.4 Surowce naturalne	22
3.3.5 Warunki Wodne	22
3.3.6 Prawne formy ochrony przyrody	23
3.4. Gospodarka	24
3.4.1 Rolnictwo	24
3.4.2 Działalność gospodarcza	26
3.4.3 Bezrobocie	29
3.5. Infrastruktura Techniczna	32
3.5.1 Komunikacja drogowa i kolejowa	32
3.5.2 Gospodarka wodna	35
3.5.3 Gospodarka ściekowa	35
3.5.4 Gospodarka odpadami komunalnymi	36

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024

3.5.5	Telekomunikacja	37
3.5.6	Sieci elektroenergetyczne	38
3.5.7	Zaopatrzenie w gaz	38
3.6.	Sprawy społeczne	39
3.6.1	Oświata	39
3.6.2	Pomoc społeczna	41
3.6.3	Organizacje społeczne	44
3.6.4	Opieka zdrowotna	45
3.6.5	Bezpieczeństwo i porządek publiczny	45
3.6.6	Patologie i zdarzenia niebezpieczne	47
3.6.7	Udział w życiu publicznym	60
3.7.	Kultura i zabytki	61
3.8.	Sytuacja mieszkaniowa	65
3.9.	Turystyka	68
4.	Założenia Gminnego Programu Rewitalizacji	72
4.1.	Charakterystyka wybranych obszarów zdegradowanych	72
4.2.	Wizja i cele rewitalizacji	74
4.3.	Mechanizmy integrowania działań	77
5.	Nawiązanie do dokumentów strategicznych	79
6.	Plan finansowy	81
7.	System wdrażania i ewaluacji	83
7.1.	Konsultacje społeczne	83
7.2.	Wdrażanie	84
7.3.	Ewaluacja i monitoring	86
7.4.	Wskaźniki monitorowania	87
8.	Interesariusze Programu	88
9.	Zgodność z aktami prawa miejscowego	89

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024

9.1. Określenie niezbędnych zmian w uchwale dotyczącej wyznaczenia składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji	89
9.2. Specjalna Strefa Rewitalizacji.....	89
9.3. Wskazanie sposobu realizacji gminnego programu rewitalizacji w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego	89
10. Ocena oddziaływania na środowisko	90
11. Spis rysunków	95
12. Spis tabel	96
13. Załączniki	98

1. Wstęp

1.1. Wprowadzenie

Rewitalizacja definiowana jest jako proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez przedsięwzięcia całościowe (integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy z lokalną społecznością, w sposób zaplanowany oraz zintegrowany przez określenie i realizację programów rewitalizacji.

Celem *Gminnego Programu Rewitalizacji (GPR)* jest pobudzenie aktywności środowisk lokalnych i stymulowanie współpracy na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego oraz przeciwdziałania zjawiskom wykluczenia społecznego na zagrożonych patologiami obszarach. Realizacja *GPR* ma umożliwić tworzenie warunków lokalowych i infrastrukturalnych do rozwoju przedsiębiorczości, działalności kulturalnej i edukacyjnej. W działaniach tych będą brane pod uwagę zagadnienia ochrony stanu środowiska naturalnego i zrównoważony rozwój gospodarczo-społeczny.

Gminny Program Rewitalizacji jest kompleksowym dokumentem służącym przeciwdziałaniu degradacji niektórych obszarów oraz trwałej marginalizacji określonych grup społecznych. Ma na celu wyznaczenie długofalowych działań na przyszłość poprzez wskazanie zadań inwestycyjnych i skorelowanie ich z polityką regionalną oraz osadzenie w realiach finansowych, które będą zmierzać do wyprowadzenia obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysu i stworzenia warunków do ich dalszego rozwoju. Zadania infrastrukturalne dotyczące rewitalizowanych obszarów będą wdrażane w powiązaniu z projektami w zakresie żywienia gospodarczego oraz rozwiązywania problemów społecznych

Do opracowania *Gminnego Programu Rewitalizacji* niezbędne jest przeprowadzenie pełnej diagnozy społeczno-gospodarczej gminy służącej wyznaczeniu obszarów zdegradowanych, zdefiniowaniu dotyczących je problemów oraz lokalnych potencjałów występujących na terenie tych obszarów. Diagnoza powinna łącznie objąć kwestie społeczne, ekonomiczne, przestrzenne, infrastrukturalne, środowiskowe oraz kulturowe. Dobrze przygotowany *GPR* jest dokumentem prognostycznym i jednocześnie narzędziem pomocniczym dla monitorowania wykonania określonej strategii gminy.

Diagnoza *Gminnego Planu Rewitalizacji Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024 (Programu)* zawiera aktualne dane o obecnej sytuacji społeczno-gospodarczej oraz wskazuje potrzeby rewitalizacyjne gminy, spójne z zapisami strategii rozwoju gminy oraz jej celami, takimi jak: podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej gminy, skuteczna promocja gminy, poprawa infrastruktury drogowej, wodno-ściekowej, wsparcie osób bezrobotnych, niepełnosprawnych oraz pozostających w trudnych warunkach życiowych, tworzenie oferty edukacyjnej, poprawa dostępności i różnorodności oferty kulturalnej, rewitalizacja i remont

obiektów kultury oraz obiektów zabytkowych, przebudowa centrum wsi, budowa miejsc do wypoczynku i rekreacji.

Do opracowania diagnozy stanowiącej element *Programu* wykorzystano informacje pochodzące z następujących źródeł: Głównego Urzędu Statystycznego, Powiatowego Urzędu Pracy w Przasnyszu, *Strategii Rozwoju Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024*, *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Czernice Borowe*, *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Czernice Borowe na lata 2006-2013*.

1.2. Terminologia

Gminny program rewitalizacji - wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego, inicjowany, opracowywany i uchwalony przez radę gminy, na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 594, z późn. zm.).

Obszar zdegradowany¹ – Obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, na którym występuje ponadto co najmniej jedno z następujących zjawisk:

- 1) gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub
- 2) środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
- 3) przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
- 4) technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, pod warunkiem stwierdzenia na każdym z podobszarów występowania koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych.

¹ Ustawą z 9 października 2015 r. o rewitalizacji.

Obszar rewitalizacji² - obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy. W skład obszaru rewitalizacji mogą wejść obszary występowania problemów przestrzennych, takich jak tereny przemysłowe (w tym portowe i wydobywcze), powojenne lub pokolejne, wyłącznie w przypadku, gdy działania możliwe do przeprowadzenia na tych terenach przyczynią się do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym.

Przedsięwzięcie rewitalizacyjne - przedsięwzięcie, wynikające z programu rewitalizacji, tj. zaplanowane w programie rewitalizacji i ukierunkowane na osiągnięcie jego celów szczególności o charakterze społecznym oraz gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym lub technicznym.

1.3. Podstawa prawna

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024 jest zgodny z:

- *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020;*
- *Ustawą z 9 października 2015 r. o rewitalizacji;*
- *Ustawą z 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym;*
- *Instrukcją dotyczącą przygotowania projektów rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 oraz preferencji dla projektów mających na celu przywrócenia ładu przestrzennego.*

Podstawowym dokumentem prawnym, służącym jako podstawa do sporządzenia *Gminnego Planu Rewitalizacji Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024* jest *Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji*, która weszła w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art., 37, wchodzącego w życie z dniem 1 stycznia 2016 r.

Dokumentem o charakterze pomocniczym są „*Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*”. „Podstawowym celem *Wytycznych* jest ujednoczenie warunków i procedur wdrażania programów operacyjnych na lata 2014-2020 w zakresie projektów realizujących cele rewitalizacji. Dokumentem odniesienia dla *Wytycznych* jest *Umowa Partnerstwa*, która formułuje wyzwania związane z zapewnieniem warunków dla właściwej rewitalizacji, tj. zintegrowanego, kompleksowego oraz przygotowanego i prowadzonego z uwzględnieniem realnej partycypacji społecznej przeciwdziałania procesom degradacji obszarów dotkniętych kryzysem.”

² Ibidem

Dokument ten jasno określa wymaganą zawartość programu rewitalizacji w artykule 5 pkt 1 o treści:

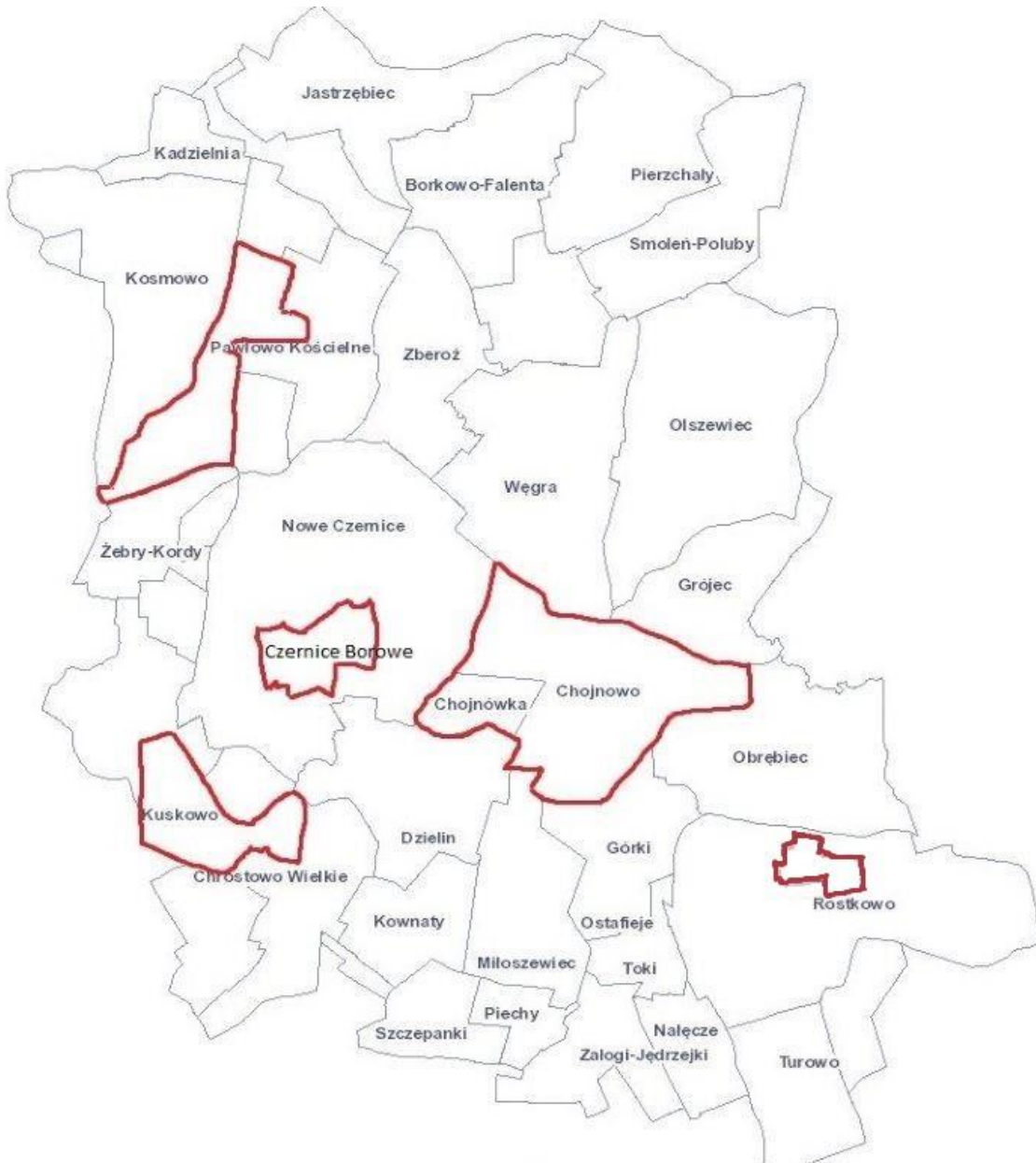
„Program rewitalizacji zawiera co najmniej:

- a) opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy;
- b) diagnozę czynników i zjawisk kryzysowych oraz skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych;
- c) zasięgi przestrzenne obszaru/obszarów rewitalizacji, tj. określenie, w oparciu o inne dokumenty strategiczne gminy lub diagnozę i identyfikację potrzeb rewitalizacyjnych, terytorium/terytoriów najbardziej wymagających wsparcia;
- d) wizję stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji (planowany efekt rewitalizacji);
- e) cele rewitalizacji oraz odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym kierunki działań mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk;
- f) listę planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych wraz z ich opisami zawierającymi, w odniesieniu do każdego projektu/przedsięwzięcia rewitalizacyjnego, co najmniej: nazwę i wskazanie podmiotów go realizujących, zakres realizowanych zadań, lokalizację (miejsce przeprowadzenia danego projektu), szacowaną wartość, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji;
- g) charakterystykę pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizujących kierunki działań, mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową;
- h) mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji;
- i) indykatywne ramy finansowe w odniesieniu do przedsięwzięć, o których mowa w lit. f oraz g, z indykatywnymi wielkościami środków finansowych z różnych źródeł (także spoza funduszy polityki spójności na lata 2014-2020 – publiczne i prywatne środki krajowe w celu realizacji zasady dodatkowości środków UE);
- j) mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji;
- k) system realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji;
- l) system monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu.”

2. Wnioski

Według analizy przeprowadzonej w diagnozie na potrzeby GPR, terenami, na których występuje największa koncentracja zjawisk kryzysowych w gminie Czernice Borowe są sołectwa: Czernice Borowe, Chojnowo oraz miejscowości: Kuskowo, Pawłowo Kościelne i północna część miejscowości Rostkowo. Wymienione miejscowości będą stanowiły podobszary przewidzianego do objęcia programem rewitalizacji obszaru zdegradowanego.

Rysunek 1. Schematyczna mapa obszarów przewidzianych do objęcia GPR.

Źródło: Opracowanie własne.

Uzasadnienie wyboru obszarów

Zgodnie z *Ustawą z 9 października 2015 r. o rewitalizacji*: "Obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- 1) gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub
- 2) środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
- 3) przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
- 4) technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Wszystkie wymienione tereny dotknięte są dużymi problemami społecznymi, gospodarczymi, przestrzenno-funkcjonalnymi oraz technicznymi. Problemy społeczne wynikają głównie z niskich dochodów mieszkańców, ubóstwa, uzależnień i powiązanej z tym przemocy (wg danych GOPS 80,52% rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej zamieszkuje obszar zdegradowany, odsetek tych osób wykazuje tendencję wzrostową), ukrytego i rzeczywistego bezrobocia (wg danych PUP 44,44% osób zarejestrowanych jako bezrobotne zamieszkuje ww. sołectwa), niskiego poziomu wykształcenia mieszkańców (wg NSP z 2002 r, 46,24% mieszkańców wyznaczonych podobszarów posiadało wykształcenie podstawowe, wyższe jedynie 2,24%), upadku ośrodków pegeerowskich w sołectwie Chojnowo i miejscowości Kuskowo oraz SKR w sołectwie Czernice Borowe i Rostkowo. Obserwowany jest również niski poziom uczestnictwa w życiu publicznym - frekwencja uczestnictwa w wyborach wynosi ok. 30%. Istotnym problemem jest brak miejsc pobytu dla osób starszych oraz zły stan budynków socjalnych (Kuskowo, Rostkowo). Wsparcia wymaga również bogata infrastruktura zabytkowa, której renowacja pozwoli na nadanie nowych funkcji i odwrócenie niekorzystnych dla mieszkańców tendencji.

Na wymienionych obszarach można zaobserwować następujące problemy, w sferach:

- gospodarczej – niski stopień przedsiębiorczości,
- przestrzenno-funkcjonalnej – ograniczony dostęp do podstawowych usług lub ich niska jakość, brak kanalizacji w miejscowości Kuskowo, niedobór lub niska jakość terenów publicznych, brak mieszkań socjalnych, niedostatecznie rozwinięta baza turystyczna, sportowo-rekreacyjna i kulturalna, brak terenów zieleni urządzonej,

- technicznych – degradacja stanu technicznego zabytkowych obiektów budowlanych, degradacja stanu technicznego obiektów socjalnych (Kuskowo, Rostkowo), słabe rozwiązania techniczne umożliwiające efektywne korzystanie z obiektów, w szczególności w zakresie energooszczędności.

Obszar zdegradowany posiada szereg lokalnych potencjałów, takich jak: dziedzictwo zabytkowo-kulturowe ściśle związane z historią regionu, dogodne połączenia komunikacyjne, możliwości rozwoju turystyki, warunki do rozwoju działalności gospodarczej.

Obszary zdegradowane zamieszkuje 896 osób (tj. 23,22% ogółu ludności gminy Czernice Borowe). Łączna powierzchnia obszarów zdegradowanych wynosi około 1 237 ha, co stanowi 10,29% powierzchni gminy Czernice Borowe.

Słuszność wyboru wymienionych obszarów potwierdzona została podczas konsultacji społecznych. Generalnie nie wniesiono uwag, a powszechna akceptacja wskazanych w konsultacjach społecznych obszarów zdegradowanych i rewitalizacji wskazuje na dokonanie właściwego wyboru na etapie diagnozy i przygotowania projektu uchwały.

3. Charakterystyka i diagnoza aktualnego stanu społeczno-gospodarczego

3.1. Ogólne informacje o gminie

Gmina Czernice Borowe położona jest w północnej części województwa mazowieckiego i skrajnej zachodniej części powiatu przasnyskiego. Przez teren Gminy przebiegają dwa ważne z punktu widzenia województwa szlaki komunikacyjne: droga wojewódzka nr 544 o długości 162 km, przebiegu Brodnica-Ostrołęka oraz droga wojewódzka nr 617 o długości 24 km, przebiegu Przasnysz-Ciechanów.

Gmina sąsiaduje z miastem Przasnysz (od wschodu) oraz gminami:

- Grudusk, Regimin, Opinogóra (od strony zachodniej),
- Krasne i Przasnysz (od strony wschodniej),
- Krzynowłoga Mała (od strony północnej),
- Dzierzgowo (od strony północno – zachodniej).

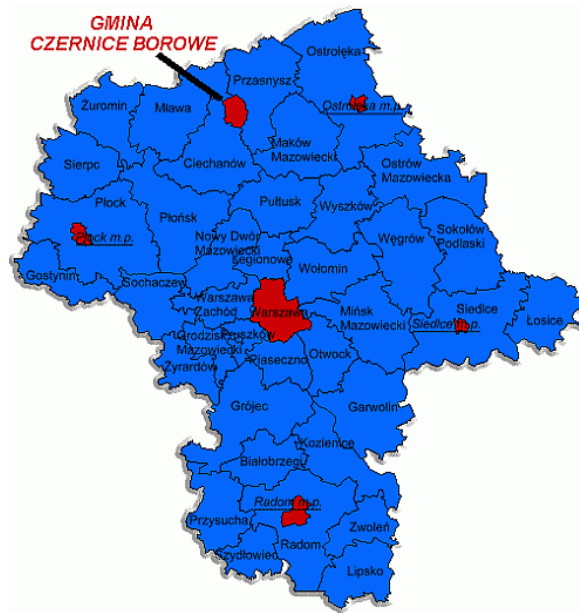
Rysunek 2. Położenie Gminy Czernice Borowe.

Źródło: <http://www.czerniceborowe.pl/>

Ogółem powierzchnia gminy obejmuje obszar 12.018 ha, w czym użytki rolne stanowią ponad 88% powierzchni. Według stanu na koniec 2014 r. obszar ten zamieszkiwało 3.906 osób, a gęstość zaludnienia wyniosła 33 osoby/km².

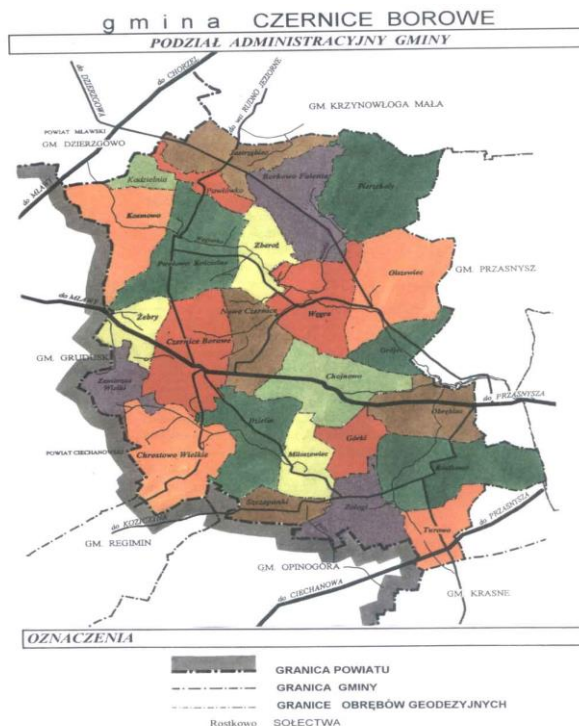
Rysunek 3. Położenie Gminy Czernice Borowe w powiecie przasnyskim na tle województwa mazowieckiego.

Źródło: <http://www.czerniceborowe.pl/>

Siedzibą władz samorządowych jest miejscowość Czernice Borowe, odległa o około 12 km od miasta Przasnysz – siedziby władz powiatu. Strukturę administracyjną gminy tworzy 25 sołectw.

Rysunek 4. Podział administracyjny Gminy Czernice Borowe.

Źródło: Statut Gminy Czernice Borowe.

Tabela 1. Zestawienie sołectw Gminy Czernice Borowe wraz z miejscowościami wchodzącymi w ich skład (wyróżnione zostały obszary zdegradowane).

Lp.	Sołectwo	Miejscowości wchodzące w skład sołectwa
1.	Borkowo Falenta	Borkowo Falenta, Borkowo Boksy
2.	Chojnowo	Chojnowo, Chojnówka
3.	Chrostowo Wielkie	Chrostowo Wielkie, Chrostowo Zalesie, Jabłonowo, Kuskowo , Wyderka
4.	Czernice Borowe	Czernice Borowe - ulice: Bagienna, Długa, Dolna, Jasna, Kacza, Kościelna, Krótka, Okrężna, Sadowa, St. Chelchowskiego, St. Wyspiańskiego, Szkolna
5.	Dzielin	Dzielin, Kownaty Maciejowięta
6.	Górki	Górki
7.	Grójec	Grójec
8.	Jastrzębiec	Jastrzębiec
9.	Kadzielnia	Kadzielnia oraz część nieruchomości wsi Pawłówko.
10.	Kosmowo	Kosmowo, Nart
11.	Miłoszewiec	Miłoszewiec, Ostafieje,
12.	Nowe Czernice	Nowe Czernice
13.	Obrębiec	Obrębiec
14.	Olszewiec	Olszewiec
15.	Pawłowo Kościelne	Pawłowo Kościelne , Nowe Pawłowo, Pawłowo-Góry, Pawłowo Poręba
16.	Pawłówko	Pawłówko
17.	Pierzchały	Pierzchały, Smoleń Poluby
18.	Rostkowo	Rostkowo
19.	Szczepanki	Szczepanki, Piechy
20.	Turowo	Turowo, Skierki
21.	Węgra	Węgra
22.	Załogi Jędrzejki	Załogi Jędrzejki, Nałęczce, Toki, Załogi-Cibory
23.	Zberoz	Zberoz
24.	Zembrzus Wielki	Zembrzus Wielki
25.	Żebry Kordy	Żebry-Kordy, Żebry-Idźki, Żebry-Marcisze

Źródło: Urząd Gminy Czernice Borowe.

3.2. Społeczeństwo

Jednym z podstawowych i najważniejszych uwarunkowań rozwoju gminy jest sytuacja demograficzna. Liczba ludności w Gminie Czernice Borowe, wg. stanu GUS na 31 grudnia 2015 r. wynosiła 3.866 osób, co stanowiło 7,25% ludności powiatu przasnyskiego oraz 0,07% ludności województwa mazowieckiego.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024

Tabela 2. Liczba ludności zamieszkująca poszczególne miejscowości w gminie Czernice Borowe.

Miejscowość	Liczba mieszkańców	
	stan na 31 grudnia 2015 r.	stan na 11 maja 2016 r.
Czernice Borowe	408	405
Chojnowo	240	239
Chojnowka	30	30
Chrostowo Wielkie	50	50
Chrostowo Zalesie	50	50
Dzielin	72	72
Jabłonowo	6	6
Kownaty	31	31
Kuskowo	93	93
Miłoszewiec	53	53
Nowe Czernice	200	200
Ostafieje	8	8
Zembrzus Wielki	91	90
Żebry	84	84
Jastrzębiec	111	114
Kadzielnia	32	31
Kosmowo	150	146
Nowe Pawłowo	54	54
Pawłowo Góry	18	17
Pawłowo Kościelne	68	64
Pawłowo Poręba	103	103
Pawłówko	88	88
Rostkowo	346	349
Górki	116	117
Nałęcz	13	13
Obrębiec	254	253
Piechy	15	15
Skierki	64	64
Szczepanki	56	60
Toki	9	9
Turowo	66	66
Wyderka nr 2	7	7
Załogi-Cibory	10	10
Załogi-Jędrzejki	20	20
Węgra	196	195
Borkowo-Boksy	19	20
Borkowo-Falenta	157	155
Grójec	86	85
Olszewiec	208	208
Pierzchały	60	61
Smoleń-Poluby	39	39
Zberoż	85	85
RAZEM	3866	3859

Źródło: Urządminy Czernice Borowe.

Tabela 3. Liczba ludności zamieszkująca gminę Czernice Borowe w latach 2010-2014.

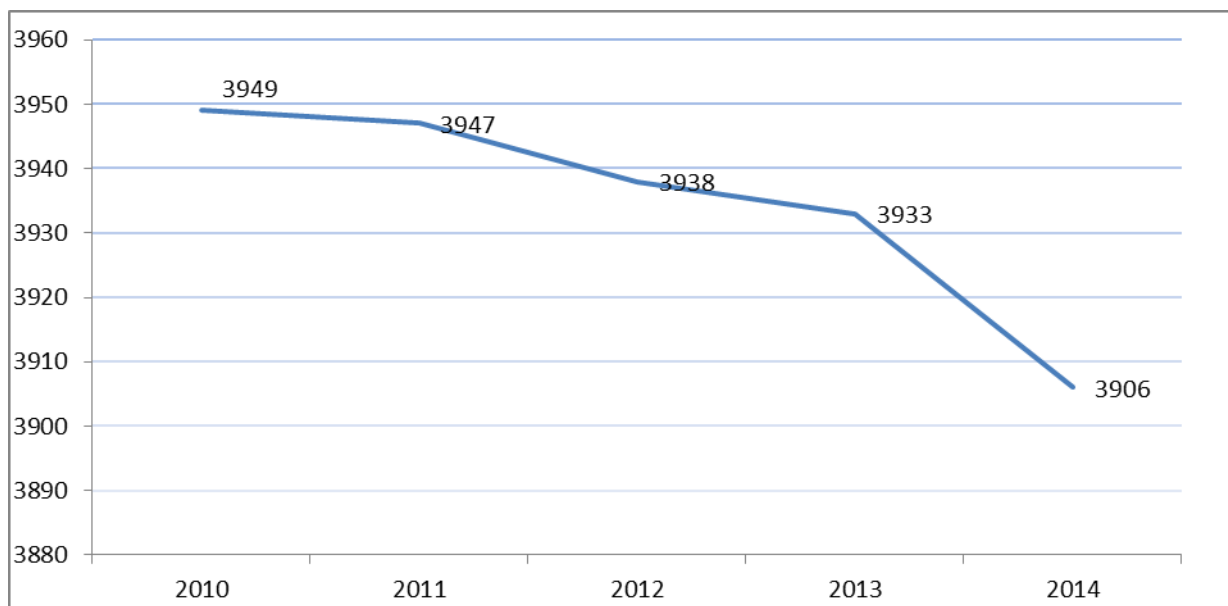
Liczba ludności	Stan na 31 grudnia				
	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.
Ogółem	3949	3947	3938	3933	3906
Kobiety	1920	1938	1923	1909	1897
Mężczyźni	2029	2009	2015	2024	2009

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego.

Z powyższych danych wynika, iż liczba ludności zamieszkująca obszar gminy zmniejszyła się z 3.949 w 2010 r. do 3.906 osób w 2014 r., czyli o 43 osoby. W strukturze płci dostrzega się niewielką przewagę liczby mężczyzn nad liczbą kobiet. Obszar gminy jest słabo zaludniony – na 1 km² przypada 33 osoby i jest niższy niż w województwie mazowieckim (150 os/km²) oraz powiecie przasnyskim (44 os/km²).

Średni wiek mieszkańców gminy wynosi 39,6 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa mazowieckiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Rysunek 5. Zmiany liczby ludności Gminy Czernice Borowe w latach 2010-2014.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Największą oraz najbardziej zaludnioną miejscowością jest wieś stanowiąca siedzibę Urzędu Gminy Czernice Borowe - 410 osób, co stanowi 10,5% ogólnej liczby mieszkańców Gminy. Następnie plasują się: wieś Rostkowo (347 osób), co stanowi 8,9% ogólnej liczby ludności, Obrębiec (255 osób - 6,5%), Chojnowo (246 - 6,3%), Węgra (202 - 5,2%) oraz Olszewiec i Nowe Czernice (5,1%).

Tabela 4. Struktura mieszkańców Gminy Czernice Borowe według kryterium produktywności.

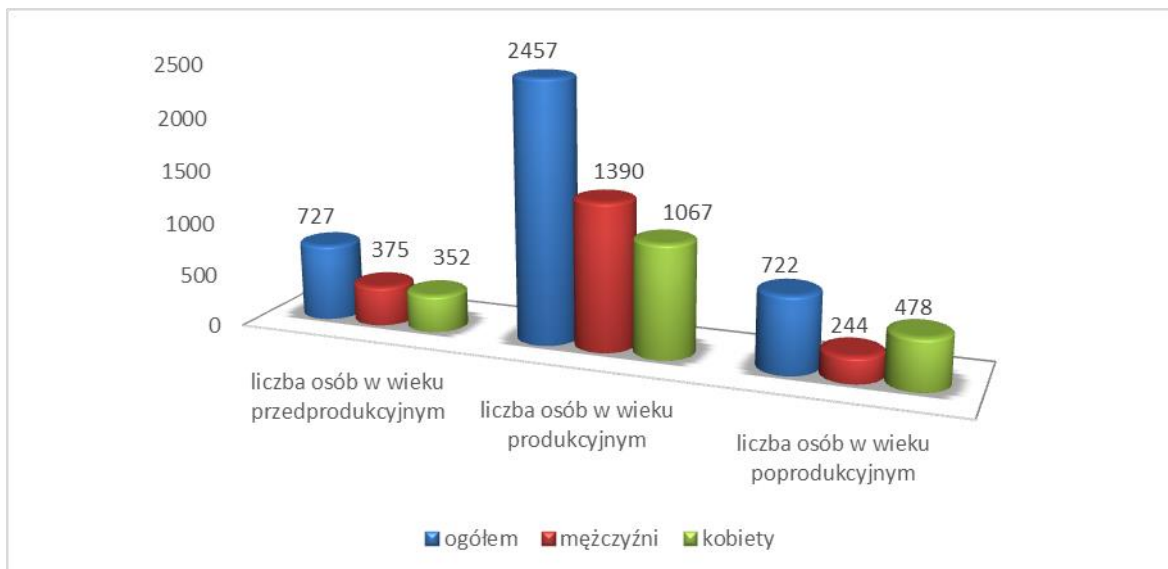
Ludność w wieku	2010	2011	2012	2013	2014
przedprodukcyjnym	793	757	762	752	727
produkcyjnym	2448	2461	2461	2465	2457
poprodukcyjnym	708	729	715	716	722
Ogółem	3949	3947	3938	3933	3906

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Struktura wiekowa ludności została zaprezentowana za pomocą powyższej tabeli według kryterium produktywności, tj.

- ludności w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej),
- produkcyjnym (kobiety 17-59 lat, mężczyźni 17-64),
- poprodukcyjnym (kobiety - 60 i więcej, mężczyźni – 65 lat i więcej).

Rysunek 6. Struktura mieszkańców Gminy Czernice Borowe według kryterium produktywności w 2014 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Struktura wiekowa mieszkańców gminy kształtuje się dość korzystnie. W analizowanym okresie największy udział w strukturze ludności gminy stanowiły osoby w wieku produkcyjnym. W 2014 r. ludność w tym wieku stanowiła 62,90% w ogólnej liczbie mieszkańców. W porównaniu z 2010 r. można zauważyć niewielką tendencję wzrostową. Niekorzystne tendencje spadkowe, które w przyszłości doprowadzić mogą do osłabienia tempa rozwoju gminy można zauważyć w liczbie ludności w wieku przedprodukcyjnym z 793 osób w 2010 r. do 727 osób w 2014 r. Niewielki wzrost obserwuje się w populacji

w wieku poprodukcyjnym – co przedstawia sytuację starzenia się społeczeństwa. Wśród mieszkańców gminy w wieku produkcyjnym widoczna jest znaczna przewaga mężczyzn nad kobietami, natomiast wśród ludności w wieku poprodukcyjnym przewagę stanowią kobiety. Ludność w wieku przedprodukcyjnym jest na dość wyrównanym poziomie z niewielką przewagą liczby kobiet.

Tabela 5. Ruch naturalny w Gminie Czernice Borowe w latach 2010-2014.

Lata	Stan ludności	Liczba małżeństw	Liczba urodzeń	Liczba zgonów	Przyrost naturalny
2010	3949	31	47	51	-4
2011	3947	31	37	40	-3
2012	3938	20	53	53	0
2013	3933	22	48	46	2
2014	3906	20	31	45	-14

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Do spadku liczby mieszkańców przyczynia się zarówno ujemny przyrost naturalny jak i ujemne saldo migracji. Wskaźnik liczby urodzeń w gminie wykazuje tendencję spadkową. Do głównych przyczyn tego zjawiska przyczynia się m.in.: wysokie bezrobocie, tendencja posiadania małej liczby dzieci, trudna sytuacja materialna lub mieszkaniowa. Pod względem ruchu naturalnego Gmina Czernice Borowe w analizowanym okresie charakteryzowała się dodatnim wzrostem przyrostu naturalnego tylko w 2013 r. oraz wartością równoważną „0” w 2012 r., w pozostałych latach liczba zgonów była wyższa od liczby urodzeń. W 2014 r. na 1.000 mieszkańców gminy przypada 7,9 urodzeń żywych dla porównania w województwie mazowieckim 10,7 natomiast w powiecie przasnyskim 11,4. W 2014 roku urodziło się 31 dzieci, w tym 54,8% dziewczynek i 45,2% chłopców. Średnia waga noworodków to 3 366 gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 1,10 i jest nieznacznie większy od średniej dla województwa oraz znacznie większy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

W 2013 r. 52,1% zgonów w gminie Czernice Borowe spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 22,5% zgonów w gminie Czernice Borowe były nowotwory, a 7,8% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1.000 ludności gminy Czernice Borowe przypada 11.49 zgonów. Jest to znacznie więcej od wartości średniej dla województwa mazowieckiego oraz znacznie więcej od wartości średniej dla kraju.

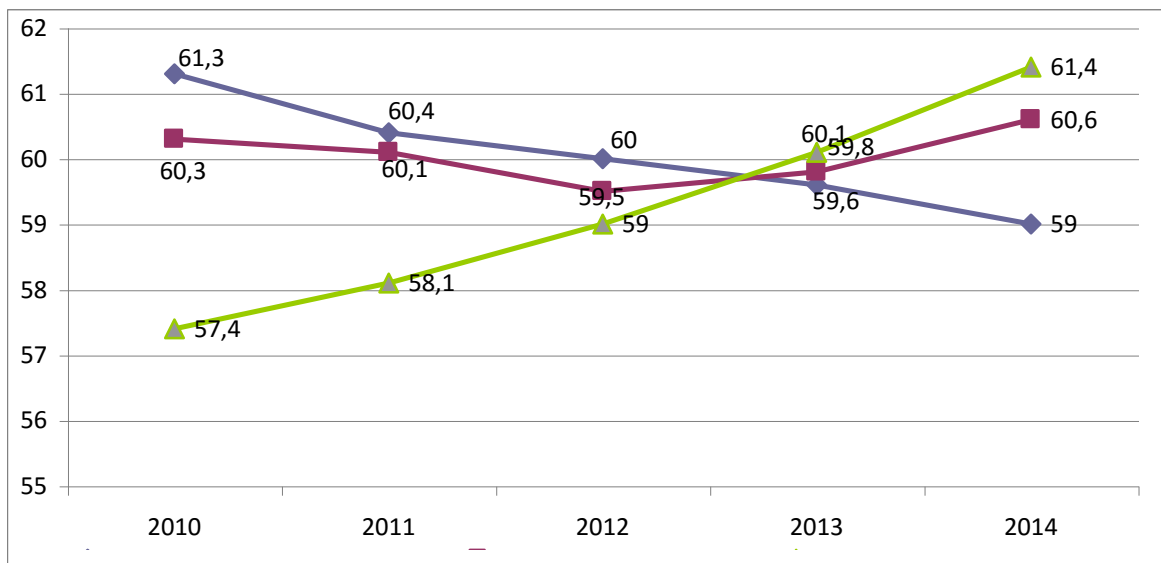
Tabela 6. Migracje ludności w Gminie Czernice Borowe w latach 2010-2014.

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Zameldowania ogółem	26	25	33	31	36
Wymeldowania ogółem	30	24	46	58	46
Saldo migracji	-4	1	-13	-27	-10
Saldo migracji na 1000 osób	-1	0,3	-3,3	-6,9	-2,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Niepokojącym zjawiskiem na terenie gmin powiatu przasnyskiego jest ujemne saldo migracji, co oznacza większą liczbę osób wymeldowanych, niż zameldowanych w ciągu roku. Na koniec 2014 r. saldo migracji w powiecie przasnyskim było ujemne i wynosiło -3,9 osób/1000 mieszkańców. Saldo migracji w gminie Czernice Borowe utrzymuje się praktycznie na stałym ujemnym poziomie na koniec 2014 r. wyniosło -2,6 osoby na 1000 mieszkańców. Jedynie w 2011 r. z powodu zmiany miejsca zamieszkania saldo migracji było na dodatnim poziomie. Duże znaczenie dla rozwoju gminy ma także wskaźnik obciążenia demograficznego, określający relacje w zakresie liczby osób w wieku nieprodukcyjnym przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym. Im wyższy wskaźnik, tym mniej korzystne warunki na rynku pracy oraz możliwy wzrost liczby mieszkańców utrzymujących się ze świadczeń socjalnych oraz korzystających z ochrony zdrowia. Jak wynika z poniższego wykresu, wskaźnik ten od 2010 r. systematycznie maleje, w 2014 r. wyniósł 59. Dla porównania wskaźnik obciążenia demograficznego na koniec 2014 r. dla województwa mazowieckiego wyniósł 61,4 natomiast dla powiatu przasnyskiego 60,6.

Rysunek 7. Wskaźnik obciążenia demograficznego w latach 2010-2014.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Liczba zawartych małżeństw od 2010 r. ma tendencję spadkową. Mieszkańcy gminy Czernice Borowe zawarli w 2014 r. 20 małżeństw, co odpowiada 5,1 małżeństwom na 1.000 mieszkańców. Jest to o 11 mniej niż w 2010 r. Jednocześnie jest to więcej od wartości dla województwa mazowieckiego oraz nieznacznie więcej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,4 rozwodów przypadających na 1.000 mieszkańców. 30,5% mieszkańców gminy Czernice Borowe jest stanu wolnego, 55,4% żyje w małżeństwie, 2,8% mieszkańców jest po rozwodzie, a 10,7% to wdowy/wdowcy.

Wskaźniki demograficzne społeczności lokalnej ich struktura oraz dynamika mają decydujące znaczenie dla rozwoju i przyszłości gminy. Jak wynika z powyższej analizy sytuacji demograficznej w gminie można wywnioskować, iż głównymi problemami w tym zakresie jest starzenie się społeczeństwa oraz niski przyrost naturalny. Aby poprawić sytuację demograficzną gminy Czernice Borowe niezbędne jest podjęcie działań mających na celu zachęcenie ludzi młodych do osiedlania się, a także do poprawy warunków materialnych i bytowych mieszkańców gminy.

Wskaźniki powyższe są zbliżone dla całej gminy, tym samym obszary zdegradowane nie odbiegają pod względem demograficznym od średnich wartości w gminie.

3.3. Środowisko przyrodnicze i zasoby naturalne

3.3.1 Rzeźba terenu

Gmina Czernice Borowe usytuowana jest na granicy dwóch mezoregionów: Wzniesień Mławskich i Wysoczyzny Ciechanowskiej. Zachodnia część gminy to fragment obszaru krajobrazu chronionego pod nazwą Obszar Chronionego Krajobrazu Krośnicko-Kosmowski, o powierzchni na terenie gminy 3.924,00 ha.

Ukształtowanie powierzchni terenu na większej części obszaru gminy jest mało zróżnicowane. Teren jest równinny, lekko pofałdowany, tylko w północno - wschodniej części gminy lekko pagórkowaty. W większości gmina położona jest na wysokości 140,0 - 160,0 m n.p.m. Najwyżej wyniesiona jest zachodnia część gminy (od 170,0 do 185,0 m n. p. m), z najwyższym wzniesieniem znajdującym się na północ do wsi Zembrzus Wielki, najniżej położony zaś rejon wschodni (120,0 - 125,0 m n. p. m).

W układzie zlewniowym prawie cały obszar należy do zlewni rzeki Węgiejki będącej prawobocznym dopływem Orzyca. Niewielka zachodnia część położona jest w zlewni Łydyni będącej dopływem Wkry. Mały fragment w części południowej, znajduje się w zlewni Sony dopływu Wkry i Pełty - dopływu Narwi.

3.3.2 Klimat

Według podziału klimatycznego Polski teren gminy Czernice Borowe znajduje się na pograniczu regionu mazursko-białostockiego i mazowiecko-podlaskiego. Jest to teren dzielnicowy o najmniejszych opadach rocznych w skali kraju. Nasłonecznienie jest tu mniejsze niż w innych rejonach, charakterystyczny jest krótszy okres wegetacji oraz duża wilgotność powietrza. Średnia roczna temperatura wynosi 7°C, przy czym średnia temperatura półrocza zimowego wynosi ok. 0°C, a letniego 14°C.

Średnie sumy opadów są jednymi z najniższych w Polsce i nie osiągają 550 mm. Średnie sumy opadów w półroczu zimowym wynoszą mniej niż 200 mm, a w półroczu letnim 350 mm. Liczba dni z opadami jest zmienna i dochodzi do 190. Względna wilgotność powietrza osiąga około 80%. Średnia wilgotność wyrażona ciśnieniem pary wodnej wynosi 9,0 - 9,5 hPa, a średnia suma roczna promieniowania całkowitego na omawianym rejonie 370 kJ/cm².

Na większości obszaru gminy średnia prędkość wiatru zmienia się nieznacznie i przyjmuje wartości w zakresie od 3,0 do 4,0 m/s.

3.3.3 Lasy

W gminie Czernice Borowe lasy i grunty leśne zajmują powierzchnię około 1124 ha, czyli ok. 9,5% ogólnej powierzchni. W strukturze władania przeważają lasy prywatne, lasy państwowe stanowią około 42% wszystkich lasów. Według danych GUS na koniec 2014 r. powierzchnia lasów ogółem stanowi 1.064 ha w tym lasy publiczne 311,14 ha oraz własność gminy 0,40 ha. Lesistość na terenie gminy wyniosła 8,9% i jest niższa niż w województwie mazowieckim (23,10%) oraz powiecie przasnyskim (30,70%). Lasy państwowe są nadzorowane przez Nadleśnictwo Przasnysz.

Największe, zwarte kompleksy leśne występują w północno-wschodniej części gminy. Wśród drzewostanu dominują: sosna, występująca monolitycznie lub z udziałem innych drzew, np. brzozy. Są to lasy gospodarcze, których podstawową funkcją jest produkcja surowca drzewnego na potrzeby gospodarki narodowej oraz własne właścicieli lasów. Tereny leśne występują też w rejonie Chojnowa i Rostkowa z nasadzeniami sosny i dębu, ale także z mieszkanką innych gatunków jak np. grabu, brzozy, jesionu, olszy i osiki. Ponadto lasy Gminy pełnią ważną rolę glebochronną oraz wpływają stabilizująco na stosunki wodne terenu. Lasy są ostoją wielu gatunków ptaków oraz ssaków łownych. W lasach występują sarny i dziki. Ze zwierzyny drobnej najwięcej jest zajęcy, bażantów i kuropatw. Spotkać można również lisy i kuny.

3.3.4 Surowce naturalne

Gmina Czernice Borowe jest uboga w surowce naturalne, jedynie na obszarze północno-wschodniej części gminy występują złoża kruszywa naturalnego. Tworzą one gniazda bądź ławice o utworach piaszczystych i żwirowych przydatnych do budownictwa, szczególnie drogowego, występujące w rejonie miejscowości Pierzchały, Chojnowo i Olszewiec. Eksploatacja złoża Chojnowo była prowadzona w niewielkim zakresie i została zaniechana. Badania geologiczne wykazały występowanie dobrej jakości złóż kruszywa między miejscowościami Węgra i Chojnowo, a także zasoby torfu w rejonie udokumentowanego torfowiska o nazwie Kosmowo.

Na terenie gminy Czernice Borowe znajduje się 15 udokumentowanych złóż kopalin (kruszywa naturalnego), z czego: 2 to złoża zagospodarowane (Smoleń, Smoleń Poluby II), 1 to złożo eksploatowane okresowo (Pierzchały 5), 3 to złoża rozpoznane szczegółowo (Olszewiec III, Pierzchały VII, Smoleń Poluby), 4 to złoża o zaniechanej eksploatacji (Chojnowo, Olszewiec2A, Pierzchały 6, Pierzchały III), a 5 pozostałych to złoża skreślone z bilansu.

Chojnowo stanowi jeden z podobszarów ujętych w *GPR*. Występujące na tym obszarze złoża stanowią, pewien możliwy do wykorzystania potencjał rozwojowy.

3.3.5 Warunki Wodne

Wody powierzchniowe

Obszar Gminy Czernice Borowe położony jest w zlewni III rzędu rzeki Orzyc – dopływu Narwi. Praktycznie cała powierzchnia gminy odwadniana jest przez rzekę Węgierkę. Rzeka ta stanowi oś hydrograficzną gminy. Część zachodnia gminy, w okolicach wsi Żebry – Kordy odwadniana jest przez rzekę Łydynię, a niewielki obszar w południowo- zachodniej części gminy należy do zlewni Sony Wschodniej. Występuje także fragment zlewni rzeki Pełty (w części południowej gminy).

W granicach gminy zlokalizowane są liczne ciekły wodne bez nazw oraz rowy melioracyjne w różnym stanie od uregulowanych i sukcesywnie odmulanych do praktycznie zaspanych.

Wody podziemne

Na terenie gminy Czernice Borowe wody podziemne użytkowe występują na dwóch poziomach. Pierwszym z nich są wody podskórne zalegające nie płycej niż 2 m p.p.t., w osadach łatwo przepuszczalnych charakteryzuje się zwierciadłem swobodnym. Poziom tych wód podlega wahaniom, w zależności od wielkości opadów atmosferycznych. Taki stan występuje głównie w dolinach cieków wodnych i naturalnych zagłębieniach terenu.

Kolejnym poziomem wód podziemnych są warstwy izolowane lub częściowo izolowane utworami półprzepuszczalnymi (gliny zwałowe). Poziom ten cechuje się napiętym zwierciadłem. Ten poziom wód zasilany jest z wód opadowych przedostających się przez warstwy trudno przepuszczalne. Poziom wód służących zaopatrzeniu ludności za pośrednictwem studni głębinowych bazuje na głębokościach od 30 do ok. 80 m p.p.t. Stanowią go wody czwartorzędowe o stosunkowo dobrej jakości, niekiedy tylko o podwyższonej twardości lub barwie.

Teren gminy położony jest w całości nad Głównym Zbiornikiem Wód Podziemnych - trzeciorzędowy (oznaczenie dawne) zbiornik wód podziemnych - Subniecka Warszawska. Ze względu na położenie w dużej odległości od centrum niecki oraz dominujące znaczenie wód czwartorzędowych, rozpoznanie hydrogeologiczne tej części zbiornika jest słabe. Parametry wód zbiornika są niekorzystne o podwyższonych parametrach barwy i utlenialności.

Źródłem zaopatrzenia gminy w wodę są ujęcia zlokalizowane na terenie miejscowości Czernice Borowe, Rostkowo i Pawłowo Kościelne (wszystkie na obszarach rewitalizacji). Ponadto występują ujęcia o różnym stopniu likwidacji lub wyłączenia z eksploatacji w miejscowościach: Borkowo Falenta, Obrębiec, Kuskowo i Chojnowo. Woda surowa z ujęć podziemnych podlega badaniom i wykazuje zanieczyszczenia żelazem i manganem, wskaźnikami określanymi jako naturalne, pochodzącymi od złoża, w którym występuje. Woda wymaga uzdatniania przed jej przekazaniem dla odbiorców.

3.3.6 Prawne formy ochrony przyrody

Obszar gminy Czernice Borowe, charakteryzuje się niskimi walorami przyrodniczymi. Spośród form ochrony przyrody w rozumieniu ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. występują:

Obszar Chronionego Krajobrazu Krośnicko-Kosmowski (obejmuje zachodnią część terenów gminy, w jego granice weszły głównie użytki rolne (90,3%) wskazując, iż jest to typowy krajobraz wiejski, w którym dominują pola uprawne. Są to struktury przyrodnicze w znacznej mierze przekształcone przez człowieka. Pomimo tych przekształceń wiele gatunków roślinności łąkowej i śródpolnej pozostało, tworząc bogactwo nisz ekologicznych.).

Na terenie gminy znajduje się sześć pomników przyrody (pojedyncze drzewa, skupienia drzew):

- a) Dąb szypułkowy – położenie na terenie parku przy Szkole Podstawowej w Rostkowie,
- b) Dąb szypułkowy – położenie na terenie parku przy Szkole Podstawowej w Rostkowie,
- c) Klon srebrzysty – położenie w parku podworskim w Chojnowie,
- d) Jesion wyniosły – położenie w parku podworskim w Chojnowie,
- e) Lipa drobnolistna – położenie we wsi Górki,
- f) Dąb szypułkowy – położenie: Nadleśnictwo Przasnysz, Leśnictwo Chojnowo.

Obszar gminy znajduje się w granicach obszaru funkcjonalnego „Zielone Płuca Polski”. Obszar ten objął teren Polski północno-wschodniej o nieskażonej przyrodzie i bogatych walorach krajobrazowych.

Część północna gminy położona jest na terenie wyznaczonego korytarza ekologicznego Lasy Przasnyskie. Wskazywany korytarz ekologiczny pełni funkcję ponadlokalnych krajowych ciągów ekologicznych i jest najważniejszym w regionie komponentem ogólnokrajowej sieci obszarów uznanych za kluczowe dla ochrony przyrody w Polsce oraz zachowania pełni różnorodności biologicznej na poziomie ogólnoeuropejskim (Natura 2000).

3.4. Gospodarka

3.4.1 Rolnictwo

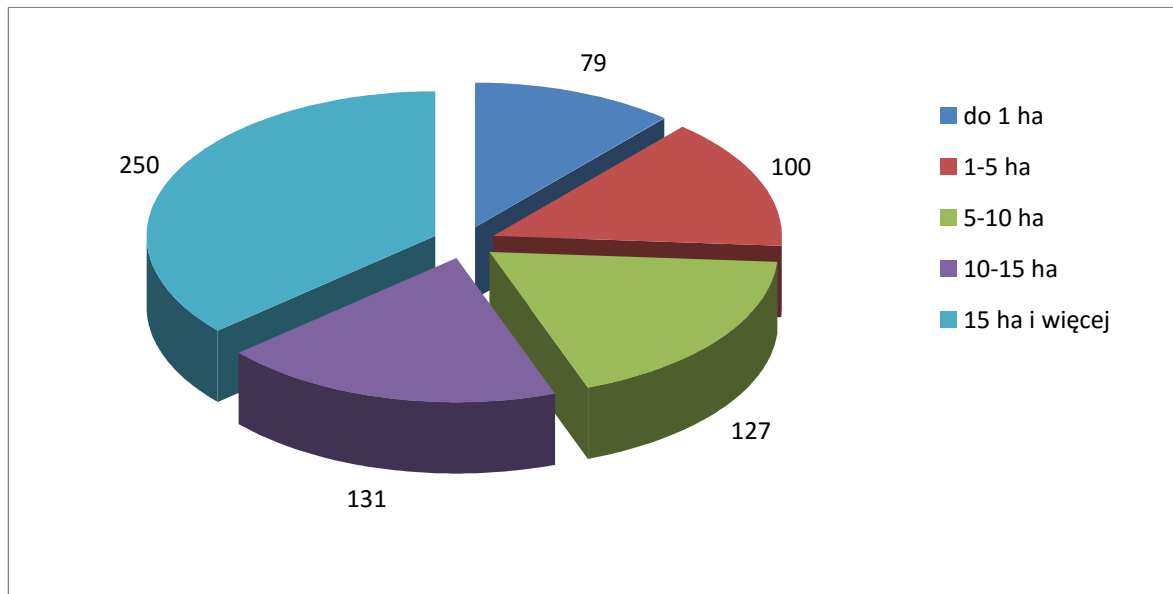
Wiodącą gałęzią gospodarki gminy jest rolnictwo rozwijające się na bazie gospodarstw indywidualnych. Nieskażone środowisko, rzeźba terenu oraz gleby wysokiej klasy bonitacyjnej stwarzają dobre warunki rozwoju rolnictwa. Powierzchnia gruntów rolnych zajmuje powierzchnie około 10.656 ha, co odpowiada ponad 88,6% ogółu powierzchni gminy.

Gmina Czernice Borowe posiada najlepsze warunki glebowe i przyrodnicze do produkcji rolnej. Na przeważającej części gminy występują gleby wylugowane, czarne ziemie zdegradowane, biellicowe i pseudo biellicowe. Zgodnie z klasyfikacją bonitacyjną największą część areału stanowią gleby klasy III a (gleby orne dobre) do IV a (gleby orne średniej jakości), występują również gleby klasy II (gleby orne bardzo dobre).

Najlepsze gleby występują w części środkowej gminy, w rejonie miejscowości Czernice Borowe, Chojnowo, Żebry i Obrębiec. Są to gleby zaliczane do 1 kompleksu pszenego bardzo dobrego i 2 pszenego dobrego. Południową część gminy cechują gleby bardziej zróżnicowane. Gleby wyższych klas są przemieszane z glebami od IV a do V klasy bonitacyjnej, które zalicza się do 5 i 6 kompleksu przydatności rolniczej. Tutaj wysokość plonów uzależniona jest od rozkładu opadów atmosferycznych. Gleby klas słabszych występują w części północno-wschodniej gminy. Są to gleby klas bonitacyjnej IV b i V, 6 i 7 kompleksu, tj. żytniego słabego i bardzo słabego.

Dobre gleby występujące w Czernicach Borowych oraz Chojnowie (obszarach rewitalizowanych) stanowią możliwy do wykorzystania potencjał rozwojowy.

Rysunek 8. Gospodarstwa rolne według grup obszarowych użytków rolnych, Powszechny Spis Rolny w 2010 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Na obszarze gminy według Powszechnego Spisu Rolnego w 2010 r. istniało 687 gospodarstw rolnych, a średnia powierzchnia gospodarstwa wynosiła 16,7 ha. Na powyższym rysunku przedstawiono strukturę gospodarstw rolnych wg. grup obszarowych użytków rolnych opracowanych na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego. W strukturze gospodarstw dominują gospodarstwa o powierzchni powyżej 15 ha (44,54 %). Kolejne co do wielkości są gospodarstwa 10-15 ha i 5-10 ha.

W strukturze użytków rolnych w Gminie Czernice Borowe największą powierzchnię zajmują grunty orne (85,4%), następnie pastwiska trwałe o areale 830 ha (7,8%), grunty rolne zabudowane (2,4%), łąki trwałe o powierzchni 241 ha (2,3%), najmniejszą zaś grunty pod rowami, których powierzchnia stanowi 0,5% użytków.

Na terenie gminy uprawiane są przeważnie zboża głównie pszenica ozima, pszenżyto, co jest uwarunkowane m.in. jakością gleb. Znaczny udział w zasiewach stanowią uprawy przemysłowe, w tym rzepak i rzepik.

W zakresie hodowli zwierząt w gminie dominuje hodowla: bydła, trzody chlewnej oraz drobiu. W ostatnich latach domeną wśród gospodarstw jest hodowla bydła mlecznego i produkcja mleka. Analizując ilość zwierząt przeważa drób oraz trzoda chlewna.

3.4.2 Działalność gospodarcza

Liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w gminie Czernice Borowe na koniec 2014 r. wyniosła 236. W tym 9 podmiotów należących do sektora publicznego, a 227 do sektora prywatnego.

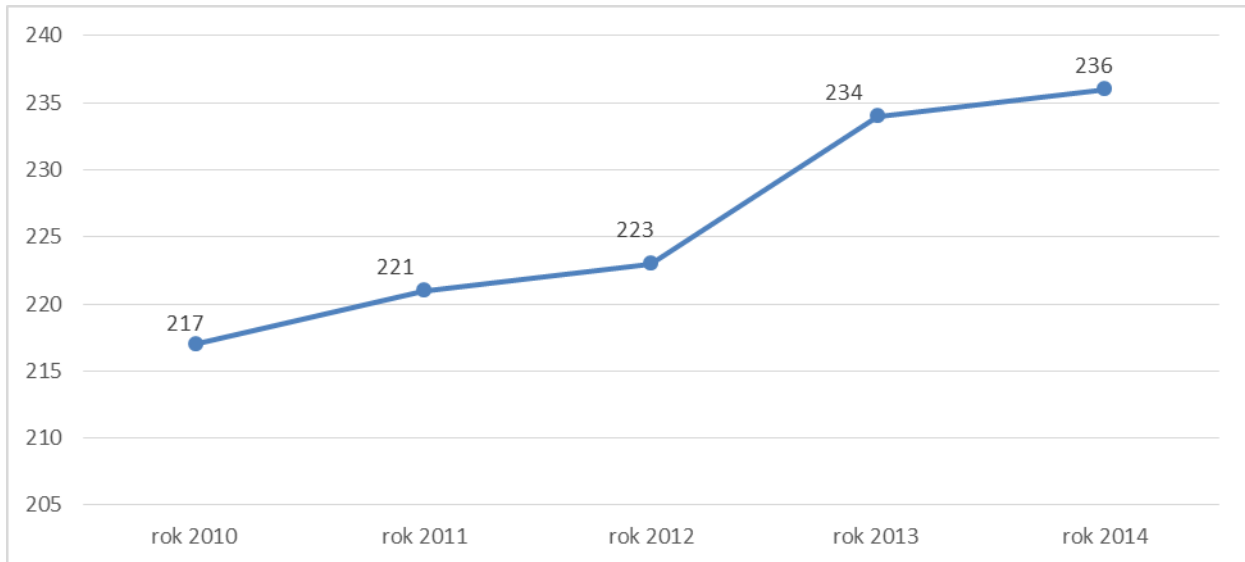
Tabela 7. Liczba przedsiębiorstw w poszczególnych miejscowościach w gminie Czernice Borowe w 2016 r.

Miejscowość	Liczba przedsiębiorstw
Czernice Borowe	12
Chojnowo	5
Kuskowo	0
Borkowo Falenta	8 w tym 1 zawieszona
Węgra	7 w tym 2 zawieszona
Obrębiec	14 w tym 4 zawieszona
Olszewiec	7 w tym 1 zawieszona
Pawłówko	4
Górki	2
Rostkowo	10 (2 na terenie zdegradowanym)
Pierzchały	1
Smoleń-Poluby	1
Pawłowo Poręba	1
Miłoszewiec	3
Jastrzębiec	7 w tym 1 zawieszona
Kownaty	1
Kosmowo	4 w tym 1 zawieszona
Grójec	5
Żebry Korody	4
Żebry Marcisze	1
Nowe Czernice	3
Dzielin	8
Chrostowo wielkie	4
Pawłowo góry	3
Zberóż	5
Pawłowo kościelne	2 w tym 1 zawieszona
Turowo	4
Borkowo Boksy	1
Zembrzus Wielki	4
Szczepanki	3
Żebry Idźki	1
Kadzielnia	2 w tym 1 zawieszona
Ostafieje	1
Nałęczce	1
RAZEM	139, w tym zawieszona 12

Źródło: Urząd Gminy Czernice Borowe.

Na obszarach zdegradowanych funkcjonuje 20 podmiotów z 139 działających obecnie w gminie (tj. około 14,39%). Biorąc pod uwagę liczbę mieszkańców tych obszarów (około 23,22% mieszkańców gminy) widać słabszą niż na pozostałych obszarach gminy aktywność mieszkańców.

Rysunek 9. Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON w gminie Czernice Borowe w latach 2010-2014.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

W Gminie Czernice Borowe blisko 98% podmiotów gospodarczych to mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników, zapewniają one zatrudnienie i dochody mieszkańcom gminy, nieprowadzącym działalności rolniczej. Obecnie w gminie nie funkcjonuje żadne przedsiębiorstwo zatrudniające powyżej 50 pracowników.

Tabela 8. Liczba oraz struktura podmiotów gospodarczych w Gminie Czernice Borowe według klas wielkości.

Wielkość (liczba zatrudnionych pracowników)	2010	2011	2012	2013	2014
Mikroprzedsiębiorstwa (0-9)	208	212	217	228	230
Przedsiębiorstwa małe (10-49)	9	9	6	6	6
Rezem	217	221	223	234	236

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Na koniec 2014 r., wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 1.000 mieszkańców dla gminy Czernice Borowe wyniósł 60 podmiotów i był niższy niż w województwie mazowieckim (139) oraz powiecie przasnyskim (67). Na obszarach rewitalizowanych wskaźnik ten wynosi jedynie 26%.

Tabela 9. Liczba podmiotów gospodarczych w Gminie Czernice Borowe wg. Sekcji PKD 2007.

Podmioty gospodarcze wg działów PKD		2010	2014	Różnica
ogółem		217	236	19
A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	93	74	-19
C	Przetwórstwo przemysłowe	12	15	3
E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	0	2	2
F	Budownictwo	16	22	6
G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	39	37	-2
H	Transport i gospodarka magazynowa	20	35	15
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	1	3	2
J	Informacja i komunikacja	0	1	1
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	4	4	0
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	0	0	0
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	3	4	1
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	1	6	5
O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	6	6	0
P	Edukacja	5	6	1
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	3	5	2
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	2	3	1
S i T	Pozostała działalność usługowa i gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	12	13	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Biorąc pod uwagę branże, w których funkcjonują przedsiębiorstwa zlokalizowane na terenie gminy zauważyć można zdecydowaną przewagę – działu A (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo). Kolejnymi najbardziej aktywnymi działami są: Sekcja G Handel hurtowy i

detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle, Sekcja H - transport i gospodarka magazynowa oraz na nieco niższym poziomie Sekcja F – budownictwo.

3.4.3 Bezrobocie

Według danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Przasnyszu wynika, iż na koniec 2014 r. liczba osób bezrobotnych w gminie Czernice Borowe wyniosła 270 osób. Bezrobocie w gminie Czernice Borowe wynosiło 17,3% (20,5% wśród kobiet i 14,9% wśród mężczyzn). Największym bezrobociem dotknięte są szczególnie miejscowości: Kuskowo, Czernice Borowe, Chojnowo i Rostkowo, a więc obszary wskazane jako zdegradowane.

Tabela 10. Bezrobocie z podziałem na miejscowości w gminie.

Miejscowość	Bezrobocie ogółem	Bezrobocie (kobiety)	Bezrobocie długotrwale	Bezrobocie wśród osób do 25 roku życia	Bezrobocie wśród osób powyżej 50 roku życia
Borkowo-Boksy	1	1	1	0	0
Borkowo-Falenta	7	4	6	2	2
Chojnowo	22	16	11	4	6
Chojnowka	3	1	2	0	1
Chrostowo Wielkie	2	0	1	2	0
Chrostowo-Zalesie	2	0	1	0	0
Czernice Borowe	23	11	17	2	5
Dzielin	2	0	1	1	0
Górki	13	7	10	3	4
Grójec	3	1	2	0	0
Jastrzębiec	9	6	6	5	2
Kadzielnia	1	0	1	1	0
Kosmowo	4	2	2	1	0
Kownaty	1	1	1	0	0
Kuskowo	18	11	13	4	5
Miłoszewiec	2	1	2	0	0
Nałęcz	1	1	1	1	0
Nowe Czernice	3	2	2	0	0
Nowe Pawłowo	3	1	3	1	0
Obrębiec	14	7	10	3	3
Olszewiec	10	5	6	3	1
Pawłowo Kościelne	3	0	2	0	2
Pawłowo-Poręba	7	1	6	2	0
Pawłówko	6	4	3	1	1
Pierzchały	3	0	0	1	0

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024

Rostkowo	17	12	12	5	7
Skierki	1	1	1	0	0
Smoleń-Poluby	5	3	4	2	1
Szczepanki	1	0	0	1	0
Turowo	11	1	8	0	7
Węgra	7	4	5	3	1
Załogi-Cibory	1	1	1	0	0
Zberoz	5	1	1	2	2
Zembrzus Wielki	4	2	2	0	1
Żebry-Marcisze	1	0	0	0	0

Źródło: Urząd Gminy Czernice Borowe.

Analiza powyższej tabeli wskazuje miejscowości: Chojnowo, Czernice Borowe, Kuskowo, Rostkowo, jako te w których żyje obecnie najwięcej osób bezrobotnych. i jest to wyraźna tendencja, odbiegająca od pozostałego obszaru gminy.

Sytuację na rynku pracy można określić poprzez udział zarejestrowanych w Urzędzie Pracy bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Wskaźnik udziału bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2014 r. dla gminy Czernice Borowe wyniósł 11% i był wyższy w porównaniu z województwem mazowieckim (7,6%) oraz powiatem przasnyskim (10,1%).

Sytuacja na rynku pracy jest silnie powiązana z wykształceniem. Na terenie gminy największą grupę stanowiły osoby posiadające wykształcenie gimnazjalne i niższe. Problem ze znalezieniem zatrudnienia mają również osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz policealnym i średnim zawodowym. Najmniejszy odsetek osób bezrobotnych stanowili mieszkańcy posiadający wykształcenie wyższe oraz średnie ogólnokształcące, jednak i w tych grupach poziom bezrobocia, w przeciwieństwie do grupy osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym, wzrósł w ostatnich latach analizy.

Tabela 11. Struktura bezrobotnych wg. grup wiekowych.

Bezrobotni wg grup wiekowych	2010	2011	2012	2013	2014
18-24 lat	72	86	90	89	78
25-34 lat	64	56	67	68	82
35-44 lat	32	27	35	37	47
45-54 lat	29	31	27	28	29
55-59 lat	8	20	23	26	25
60-64 lat	1	4	7	6	9
Ogółem	206	224	249	254	270

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Przasnyszu.

Poważnym problemem gminy Czernice Borowe (w tym przede wszystkim obszarów wskazanych jako zdegradowane) jest wysoki udział osób młodych, w przedziale wiekowym 18-34 lata. Na koniec 2014 r. osoby zarejestrowane w przedziale wiekowym 18-24 lat stanowiły 28,89% osób bezrobotnych, natomiast najwięcej osób bezrobotnych stanowiła grupa wiekowa 25-34 lat 30,37%.

W gminie Czernice Borowe na 1.000 mieszkańców pracuje 50 osób. 48,2% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 51,8% mężczyźni.

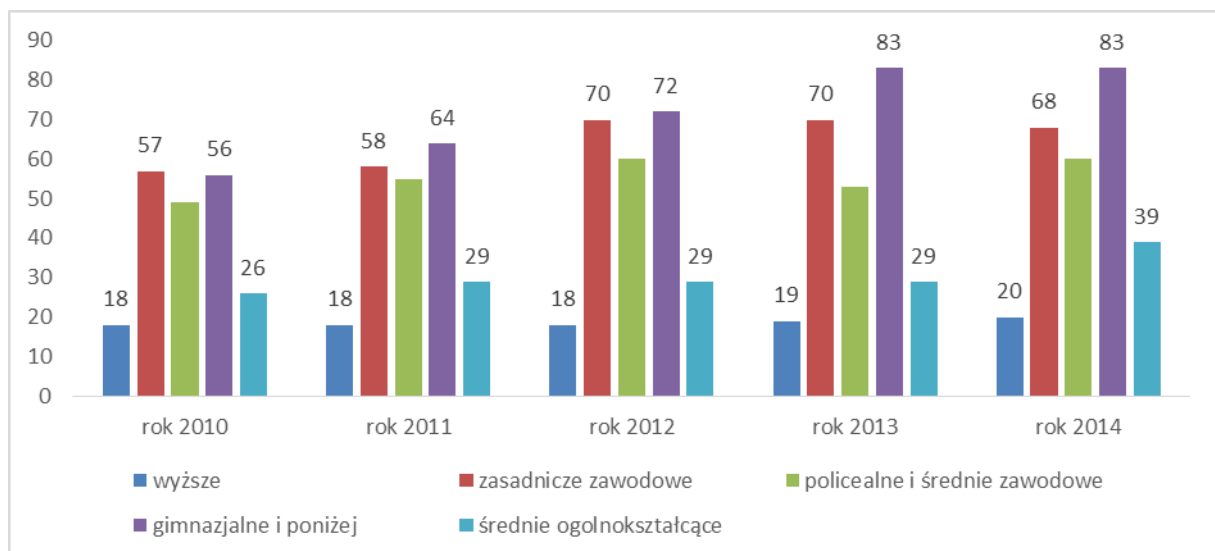
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Czernice Borowe wynosi 3.357,77 zł, co odpowiada 83,90% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce.

Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Czernice Borowe 221 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 78 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -143.

52,5% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Czernice Borowe pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 15,7% w przemyśle i budownictwie, a 10,9% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,4% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Biorąc pod uwagę staż pracy najliczniejszą grupę bezrobotnych na koniec grudnia 2014 r. stanowiły osoby bez stażu pracy (42,22% ogółu bezrobotnych) oraz osoby ze stażem pracy 1-5 lat (20,37% ogółu bezrobotnych).

Rysunek 10. Liczba osób bezrobotnych wg. wykształcenia w gminie Czernice Borowe w latach 2010-2014.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP Przasnyszu.

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego w 2014 r. na terenie gminy Czernice Borowe zatrudnionych było 195 osób, a więc o 27 osób mniej w porównaniu z 2010 r. Ze względu na rolniczy charakter gminy w jej obszarze poza bezrobociem zarejestrowanym

występuje bezrobocie ukryte. Wynika ono z braku motywacji do zarejestrowania się w celu uzyskania statusu bezrobotnego. Ponadto na terenie gminy występuje znaczna ilość niewielkich gospodarstw, ale przekraczających 2ha przeliczeniowe, co uniemożliwia uzyskanie statusu bezrobotnego.

Na obszarach wskazanych do rewitalizacji wskaźniki dotyczące bezrobocia prezentują się znacznie gorzej niż dla całej gminy. Duży poziom bezrobocia w Chojnowie, Czernicach Borowych, Kuskowie, czy Rostkowie, dotyczy wszystkich grup wiekowych.

3.5. Infrastruktura Techniczna

3.5.1 Komunikacja drogowa i kolejowa

Sieć dróg w gminie Czernice Borowe tworzą drogi gminne, powiatowe oraz drogi wojewódzkie. Jednym z czynników decydujących o stopniu dostępności komunikacyjnej jest odległość od miast o znaczeniu ponadlokalnym. Gmina Czernice Borowe położona jest:

- 12 km od miasta powiatowego Przasnysz,
- ok. 110 km od stolicy Polski, miasta Warszawa,
- ok. 110 km od miasta Olsztyn,
- ok. 237 km od miasta Gdańsk.

Nadrzędny układ drogowy w gminie tworzą trzy drogi wojewódzkie:

- droga nr 616 Grudusk - Rębielin (Krzynowłoga Mała),
- droga nr 544 Mława - Grudusk – Przasnysz,
- droga nr 617 Przasnysz – Ciechanów.

Jedynie droga nr 544 ma dla gminy znaczenie strategiczne i tworzy główną oś komunikacyjną. Przebiega ona prawie środkiem obszaru gminy, dając możliwości rozwojowe największym wsiom w gminie. Pozostałe dwie drogi wojewódzkie przebiegają na obrzeżach gminy i stanowią dogodne połączenia krajowe.

Znaczącą rolę w infrastrukturze transportowej gminy odgrywają drogi powiatowe:

- droga nr 3235W – Kosiły – Czernice Borowe,
- droga nr 2361W – Brzozowo Maje – Dzierzgowo – Rzęgnowo – Grójec – Klewki,
- droga nr 3201W – Pawłowo – Węgra,
- droga nr 3202W – Olszewiec – Czernice Borowe,
- droga nr 3203W – Czernice Borowe – Miłoszewiec,
- droga nr 1202W – Obrębiec – Szczepanki – Szulmierz,
- droga nr 3204W – Czernice Borowe – Chrostowo Wielkie – Chrostowo Zalesie,
- droga nr 3205W – Rostkowo – Turowo – Pęczki,
- droga nr 3207W – Szczepanki – Wola Wierzbowska.

Ogólna długość dróg powiatowych na terenie gminy wynosi 52,245 km.

Przewozy pasażerskie prowadzone są w gminie przez komunikację autobusową

Sieć dróg gminnych jest dość dobrze rozwinięta i zapewnia mieszkańcom dobrą obsługę komunikacyjną wewnątrz gminy. Jednocześnie sieć ta charakteryzuje się zróżnicowanym stanem technicznym, znacząca część dróg gminnych jest w dobrym stanie, ale niektóre ich odcinki wymagają remontów lub modernizacji (dotyczy to również obszarów rewitalizowanych).

Tabela 12. Wykaz dróg gminnych.

Nr Drogi	Przebieg drogi
320201W	Czernice Nowe - Zberoz
320202W	Czernice Nowe – Czernice Nowe Kolonia
320203W	Chojnowo - Grójec – gr. Gminy Kijewice
320204W	Chojnowo - Węgra
320205W	Grójec – Chojnowo – dr. wojewódzka nr 544
320206W	dr. powiatowa (Przasnysz-Dzierzgowo) - Kolonia Olszewiec
320207W	Węgra - Borkowo Boksy
320208W	Borkowo Boksy – Kolonia Smoleń Poluby
320209W	Borkowo Falenta –gr. Gminy Pierzchałki
320210W	Węgra- gr. Gminy - Smoleń-Trzcianka
320211W	Poluby - Pierzchały
320212W	Borkowo Falenta – gr. Gminy- Morawy
320213W	Borkowo Falenta- gr. Gminy Rudno Kmiece
320214W	Jastrzębiec- gr. Gminy Rudno
320215W	Jastrzębiec – gr. Gminy -Morawy
320216W	Kosmowo – gr. Gminy - Rzęnowo
320217W	Pawłowo Kościelne - Kosmowo – gr. Gminy Rzęnowo
320218W	Kosmowo - Narty – gr. Gminy Kołaki Wielkie
320219W	Kosmowo - Kadzielnia
320220W	dr. Czernice Borowe - Kadzielnia
320221W	Kosmowo – gr. Gminy Kołaki Wielkie
320222W	dr. wojewódzka nr 544 – Żebry- Kosmowo
320223W	Pawłowo- Żebry-Kosmowo
320224W	dr.(Czernice Borowe - Pawłowo) – Pawłowo-Zberoz
320225W	dr. (Czernice Borowe – Pawłowo) Kosmowo-Żebry
320226W	dr. wojewódzka nr 544 - Żebry Idzki
320227W	dr. wojewódzka nr 544 – gr. Gminy Zembrzus Wielki- Przywilcz

320228W	Czernice Borowe - Zembrzus Wielki
320229W	Czernice Borowe- Zembrzus Wielki – gr. Gminy (Pszczółki Górne)
320230W	dr. powiatowa nr 3204W - Jabłonowo
320231W	dr. powiatowa nr 3204W - Wyderka
320232W	dr. (Czernice Borowe - Miłoszewiec)- dr. wojewódzka nr 544
320233W	dr. wojewódzka nr 544 - Chojnówka - dr wojewódzka nr 544
320234W	dr. (Czernice Borowe- Miłoszewiec) - dr wojewódzka nr 544
320235W	dr. (Górki-Rostkowo)
320236W	dr. Górki-Miłoszewiec
320237W	dr. (Rostkowo-Szczepanki) - Nałęcz
320238W	dr. (Rostkowo- Szczepanki) – Turowo- Jaźwiny
320239W	dr. (Rostkowo- Szczepanki) Skierki-Golany
320240W	dr. (Rostkowo-Szczepanki) – Kol. Rostkowo- Klewki Małe
320241W	dr. Górki – dr. (Czernice Borowe - Miłoszewiec)
320242W	dr.(Przasnysz –Dzierzgowo)Kol. Olszewiec
320243W	dr. (Przasnysz-Dzierzgowo)Kol. Jastrzębiec
320244W	dr. w Obrębcu

Źródło: Urząd Gminy w Czernicach Borowych.

Przez teren gminy przebiega linia kolejki wąskotorowej wykorzystywana głównie do celów turystycznych i rekreacyjnych.

Rysunek 11. Kolej wąskotorowa.

3.5.2 Gospodarka wodna

Prawie 100% mieszkańców Gminy Czernice Borowe korzysta z podłączenia do sieci wodociągowej, jedynie 10 gospodarstw położonych w dużym oddaleniu od sieci korzysta z własnych ujęć (studnie). Według Danych GUS długość czynnej wodociągowej sieci rozdzielczej w 2014 r. wynosiła 145,129 km. Obsługuje ona 1.022 przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania.

Na terenie gminy istnieją trzy wodociągi wiejskie, są to:

- wodociąg wiejski Czernice Borowe, zaopatruje w wodę mieszkańców wsi: Czernice Borowe, Nowe Czernice, Zembrzus Wielki, Żebry, Chrostowo, Dzielin, Chojnowo, Szczepanki, Kownaty Maciejowięta, Załogi, Miłoszewiec, Górki, Piechy, Miłoszewiec Ostafieje.
- wodociąg wiejski Pawłowo Kościelne, zaopatruje w wodę mieszkańców wsi: Pawłowo Kościelne, Nowe Pawłowo, Pawłowo-Góry, Pawłowo-Poręba, Kosmowo, Nart, Pawłówko, Kadzielnię, Jastrzębiec, Borkowo Falenta, Borkowo Boksy, Węgra, Olszewiec, Grójec i Zberoz,
- wodociąg wiejski Rostkowo. zaopatruje w wodę mieszkańców wsi: Rostkowo, Turowo, Skierki, Obrębiec.

Od 1999 r. wodociągi znajdujące się na terenie gminy eksploatuje i konserwuje Zakład Usług Wodnych w Mławie.

Wszystkie ww. wodociągi znajdują się na obszarach rewitalizowanych.

3.5.3 Gospodarka ściekowa

Na terenie gminy Czernice Borowe w sieć kanalizacyjną wyposażone są miejscowości: Obrębiec, Rostkowo, Czernice Borowe i Chojnowo.

W pozostałych miejscowościach ścieki komunalne z budynków mieszkalnych magazynowane są w przydomowych oczyszczalniach ścieków oraz zbiornikach bezodpływowych.

Głównym problemem Gminy Czernice Borowe z zakresu gospodarki wodno-ściekowej jest dysproporcja między długością sieci wodociągowej, a kanalizacyjnej. Według danych GUS na koniec 2014 r. różnica pomiędzy odsetkiem mieszkańców korzystających z kanalizacji i z wodociągu wynosi 74,5%. Dla porównania odsetek ten dla powiatu przasnyskiego wyniósł 48,3%. Tereny wiejskie charakteryzują się rozproszoną budową, co dodatkowo utrudnia objęcie ich kanalizacją zbiorczą.

Według danych GUS na 2014 r. procentowy wskaźnik osób korzystających z kanalizacji wyniósł 25,11 % (981 osoby), natomiast długość czynnej sieci kanalizacji sanitarnej stanowiła 21,70 km. W analizowanym okresie rozpoczęto budowę sieci kanalizacyjnej, w wyniku której

do 2014 r. powstało 268 połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. Wraz z budową czynnej sieci kanalizacji sanitarnej w latach 2011-2013 wzrosła ilość odprowadzanych i oczyszczanych ścieków komunalnych w ujęciu rocznym.

Poziom odprowadzanych i oczyszczanych ścieków z wartości 2 dam³ (2011 r.) wzrósł do liczby 23 dam³ (2014 r.) w ciągu roku.

Od 2014 r. w związku z realizacją licznych inwestycji głównym sposobem magazynowania ścieków z budynków mieszkalnych są przydomowe oczyszczalnie ścieków. Według danych z Urzędu Gminy w 2014 r. na terenie gminy zlokalizowane były 193 zbiorniki bezodpływowe oraz 322 przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Na terenie gminy istnieją 2 biologiczne, komunalne oczyszczalnie ścieków. Ścieki z sieci kanalizacyjnej z miejscowości Czernice Borowe oraz Chojnowo odprowadzane są do oczyszczalni ścieków zlokalizowanych w miejscowościach Czernice Borowe i Chojnowo, administrowanych przez Urząd Gminy Czernice Borowe, zaś ścieki z sieci kanalizacyjnej obejmującej Rostkowo i Obrębiec przetwarzane są do Miejskiej oczyszczalni ścieków w Przasnyszu.

Sytuacja w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków sanitarnych w gminie Czernice Borowe w ostatnich latach uległa stopniowej poprawie. W latach 2007-2014 zrealizowano szereg znaczących inwestycji w tym zakresie. Pomimo znaczących nakładów poniesionych na wyżej wymienione inwestycje, wciąż istnieją zadania, które gmina Czernice Borowe powinna w najbliższych latach zrealizować. Do najistotniejszych zalicza się budowę przydomowych oczyszczalni ścieków.

Problem braku infrastruktury kanalizacyjnej dotyka również obszary przeznaczone do rewitalizacji, przede wszystkim miejscowość Kuskowo.

3.5.4 Gospodarka odpadami komunalnymi

Zgodnie z zapisami znowelizowanej Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, od dnia 1 lipca 2013 r. zaczęły obowiązywać nowe zasady odbioru odpadów komunalnych wytwarzanych na terenie gminy Czernice Borowe. W związku z koniecznością dostosowania gospodarki odpadami do wymogów Unii Europejskiej, gmina zobligowana została do odbioru i zagospodarowania wszystkich odpadów komunalnych wytwarzanych przez jej mieszkańców. W tym celu Rada Gminy w Czernicach Borowych przyjęła Regulamin Utrzymania Czystości i Porządku na terenie gminy Czernice Borowe. Podjęła również stosowne uchwały dotyczące wysokości opłaty za odbieranie odpadów, metody jej naliczania, wzoru deklaracji, a także trybu, sposobu i częstotliwości jej wnoszenia.

Gmina Czernice Borowe w drodze przetargu wybrała firmę odbierającą odpady ze wszystkich posesji na terenie gminy. Docelowo odpady z terenu gminy przekazywane są dla instalacji regionalnej do przetwarzania odpadów komunalnych w m. Uniszki Cegielnia, gm. Wieczfnia

Kościelna. Na terenie gminy nie występuje czynne składowisko odpadów. Funkcjonujące do czerwca 2005 r. składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne zlokalizowane w Chojnowie zostało zamknięte i zrekultywowane.

Tabela 13. Liczba zmieszanych odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku z terenu Gminy Czernice Borowe w latach 2010-2014.

Rok	2010	2011	2012	2013	2014
Ilość w tonach	241,43	321,76	231,5	346,93	365,82

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Mieszkańcy gminy segregujący odpady dzielą je na dwie frakcje suchą i moką. Właściciele nieruchomości, którzy nie chcą segregować odpadów komunalnych mają możliwość zbierania odpadów niesegregowanych, za co ponoszą wyższą opłatę.

Na terenie gminy funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych który znajduje się w miejscowości Czernice Borowe. Do Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych mieszkańcy gminy mogą oddawać następujące odpady komunalne:

- farby, kleje, rozpuszczalniki, środki ochrony roślin, aerozole, środki czyszczące, wywabiacze plam, środki do konserwacji drewna oraz opakowania po tych substancjach, zużyte kartridże i tonery, lampy fluorescencyjne i inne odpady zawierające rtęć, w tym świetlówki, termometry, przełączniki, przepracowany olej;
- meble i inne odpady wielkogabarytowe;
- zużyte opony (wyłącznie z gospodarstwa domowego w ilości do 10 sztuk rocznie);
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny;
- zużyte baterie oraz akumulatory;
- przeterminowane leki;
- metale;
- odpady budowlane i rozbiórkowe pochodzące z drobnych remontów budynków mieszkalnych, niewymagających uzyskania zezwoleń, pozwoleń bądź innych decyzji określonych przez przepisy odrębne.

3.5.5 Telekomunikacja

Gmina Czernice Borowe jest skomunikowana poprzez sieć telekomunikacyjną stacjonarną oraz telefonię komórkową.

Bardzo istotnym problemem pozostaje szeroki i względnie tani dostęp do Internetu oraz zasięg telefonii komórkowej.

Gmina Czernice Borowe została objęta projektem realizowanym przez Samorząd Województwa Mazowieckiego pn. „Interent dla Mazowsza” w postaci budowy sieci współbieżnej (szkieletowej i dystrybucyjnej) oraz dwóch węzłów zarządzania – dystrybucyjnych IDM (w miejscowościach Nowe Czernice oraz Turowo). W ramach projektu przewiduje się budowę 3.680 km sieci światłowodowej na terenie województwa, a co za tym idzie stworzenie możliwości dostępu do Internetu dla mieszkańców w wybranych miejscowościach województwa gdzie obecnie nie ma infrastruktury teleinformatycznej.

3.5.6 Sieci elektroenergetyczne

Źródło zasilania dla obszaru gminy Czernice Borowe stanowią stacje GPZ 110/15 kV: GPZ Mława i GPZ Ciechanów. Na terenie Gminy zlokalizowany jest także odcinek elektroenergetycznej linii wysokiego napięcia 110 kV.

W granicach gminy usytuowane są następujące elementy sieci elektroenergetycznej:

- stacje transformatorowe 15/04 kV;
- napowietrzna elektroenergetyczna linia wysokiego napięcia 110 kV;
- napowietrzne i kablowe linie elektroenergetyczne SN 15 kV i nN 0,4 kV służące do zasilania w energię elektryczną odbiorców energii elektrycznej na terenie gminy.

Moc znamionowa stacji transformatorowych dostosowana jest do obecnych maksymalnych obciążeń energetycznych występujących w sieciach niskiego napięcia. Wszystkie gospodarstwa domowe z terenu gminy Czernice Borowe są zelektryfikowane, dotyczy to również obszarów rewitalizowanych.

3.5.7 Zaopatrzenie w gaz

Gmina Czernice Borowe nie posiada czynnej sieci gazowej, która zaopatrywałaby w gaz swoich mieszkańców. Większość mieszkańców do celów bytowych korzysta z gazu płynnego propan – butan w butlach. Dostępność i liczba punktów wymiany butli gazowych zaspokaja potrzeby mieszkańców.

Planowana budowa rurociągu przesyłowego z Ciechanowa do Przasnysza obejmować będzie miejscowości znajdujące się wzdłuż drogi wojewódzkiej Turowo, Skierki. Jednakże zgazyfikowanie gminy zależeć będzie w głównej mierze od pozytywnego wyniku analizy technicznej i ekonomicznej odpowiednich gestorów.

3.6. Sprawy społeczne

3.6.1 Oświata

Na obszarze gminy Czernice Borowe funkcjonują cztery placówki edukacyjne:

- Gimnazjum im. 21. Pułku Piechoty "Dzieci Warszawy" w Czernicach Borowych;
- Szkoła Podstawowa im. Janiny Sieklickiej w Czernicach Borowych;
- Szkoła Podstawowa im. Św. Stanisława Kostki w Rostkowie;
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Węgrze – prowadzona od 1 września 2015 r. przez Stowarzyszenie EDUKATOR.

Tabela 14. Podstawowe informacje dotyczące placówek szkolnych zlokalizowanych na terenie Gminy Czernice Borowe w latach 2010-2014 r.

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Szkoły podstawowe (ogółem)					
uczniowie	208	215	217	212	222
nauczyciele	34	36	37	39	45
Uczniowie przypadający na 1 oddział	15	15	19	17	16
Gimnazjum					
uczniowie	140	121	114	95	108
nauczyciele	21	17	15	16	18
Uczniowie przypadający na 1 oddział	23	24	23	19	18

Źródło: Banku Danych Lokalnych GUS oraz informacje z Urzędu Gminy w Czernicach Borowych.

W 2014 r. do szkół podstawowych uczęszczało 222 uczniów. Szkoły podstawowe zatrudniają łącznie 45 nauczycieli. W gimnazjum w 2014 r. naukę pobierało 108 uczniów a zatrudnionych było łącznie 18 nauczycieli. Na terenie gminy Czernice Borowe zauważalny jest spadek liczby uczniów, wyjątek stanowi 2014 r., kiedy to liczba uczniów nieznacznie wzrosła w stosunku do roku poprzedniego. Największym ośrodkiem szkolnym są Czernice Borowe mieści się tu Szkoła Podstawowa oraz Gimnazjum. Wszystkie szkoły wyposażone są w sprzęt komputerowy.

Na terenie gminy nie funkcjonuje żadna szkoła ponadgimnazjalna, ani uczelnia wyższa. Absolwenci gimnazjum kontynuują naukę przeważnie w sąsiadującym mieście Przasnysz (12 km.), gdzie znajduje się Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych oraz Liceum Ogólnokształcące.

Dla uczniów będących w trudnej sytuacji finansowej GOPS w Czernicach Borowych przyznaje i wypłaca stypendia szkolne, a w szczególnie uzasadnionych przypadkach gdzie kwota wymaganego dochodu jest przekroczona przyznawane są zasiłki szkolne. W 2014 r. 98

uczniom przyznano stypendia, 10 uczniów otrzymało zasiłki. Na wypłatę wymienionych świadczeń przeznaczono 56.611,00 zł. Spora część tej młodzieży zamieszkuje obszary zdegradowane.

1.020 mieszkańców gminy Czernice Borowe jest w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) (w tym 485 kobiet oraz 535 mężczyzn). Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 r. 11,7% ludności posiada wykształcenie wyższe, 2,8% wykształcenie policealne, 12,0% średnie ogólnokształcące, a 14,4% średnie zawodowe. Wykształceniem zasadniczym zawodowym legitymuje się 22,2% mieszkańców gminy Czernice Borowe, gimnazjalnym 6,2%, natomiast 27,4% podstawowym ukończonym. 3,4% mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej.

W porównaniu do całego województwa mazowieckiego mieszkańcy gminy Czernice Borowe mają znacznie niższy poziom wykształcenia (dotyczy to również obszarów rewitalizowanych). Wśród kobiet mieszkających w gminie Czernice Borowe największy odsetek ma wykształcenie podstawowe ukończone (27,8%) oraz zasadnicze zawodowe (15,7%). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (28,7%) oraz podstawowe ukończone (26,9%).

16,0% mieszkańców gminy Czernice Borowe w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) zalicza się do przedziału 3-6 lat - wychowanie przedszkolne (17,0% wśród dziewczynek i 15,0% wśród chłopców). Na tysiąc dzieci w wieku przedszkolnym 448 uczęszcza do placówek wychowania przedszkolnego. W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie podstawowym (7-12 lat) kształci się 22,5% ludności (24,0% wśród dziewczynek i 21,2% wśród chłopców). Na 1 oddział w szkołach podstawowych przypada 16 uczniów. Współczynnik skolaryzacji brutto (Stosunek wszystkich osób uczących się w szkołach podstawowych do osób w wieku 7-12 lat) wynosi 88,62.

Wśród mieszkańców w wieku potencjalnej nauki 12,2% zalicza się do przedziału 13-15 lat - kształcenie na poziomie gimnazjalnym (8,6% wśród dziewczyn i 15,4% wśród chłopaków). Na 1 oddział w szkołach gimnazjalnych przypada 18 uczniów. Współczynnik skolaryzacji brutto (Stosunek wszystkich osób uczących się w szkołach gimnazjalnych do osób w wieku 13-15 lat) wynosi 86,40.

W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie ponadgimnazjalnym (16-18 lat) kształci się 17,9% mieszkańców (18,9% wśród dziewczyn i 17,1% wśród chłopaków).

W przedziale wiekowym odpowiadającym edukacji w szkołach wyższych (19-24 lat) znajduje się 31,5% mieszkańców gminy Czernice Borowe w wieku potencjalnej nauki (31,6% kobiet i 31,4% mężczyzn).

Istotną rolę w życiu dzieci, młodzieży oraz dorosłych odgrywa sport oraz ruch, gmina Czernice Borowe jest wyposażona w następujące obiekty rekreacyjno-sportowe:

- siłownia, plac zabaw, boisko trawiaste, boisko wielofunkcyjne ze sztuczną nawierzchnią, sala gimnastyczna przy Szkole Podstawowej i Gimnazjum w Czernicach Borowych.

- Plac zabaw, boisko do piłki nożnej, boisko do piłki ręcznej, sala gimnastyczna - przy Szkole Podstawowej w Rostkowie .
- Plac zabaw, boisko do koszykówki, boisko do piłki ręcznej, sala gimnastyczna - przy Szkole Podstawowej w Węgrze .
- Boisko wielofunkcyjne ze sztuczną nawierzchnią oraz boisko trawiaste w miejscowości Obrębiec.
- Boisko trawiaste do piłki nożnej przy świetlicy wiejskiej w Borkowie Falenta.
- Place zabaw w miejscowościach: Zembrzus Wielki, Kuskowo, Miłoszewiec, Szczepanki, Pawłówko, Borkowo Falenta, Pierzchały, Pawłowo Kościelne, Czernice Borowe.

3.6.2 Pomoc społeczna

Na utrzymanie właściwego poziomu warunków życia mieszkańców gminy wpływa prawidłowe funkcjonowanie podstawowej opieki społecznej. Podmiotem odpowiedzialnym za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czernicach Borowych.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2014 r. 531 osób korzystało z pomocy społecznej. Od 2010 r. spadła liczba rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci z 203 rodzin w 2010 r. do 176 w 2014 r. Według danych GOPS w Czernicach Borowych w 2014 r. z zasiłków stałych korzystały 25 osoby, z zasiłków okresowych 39 osób, w tym 30 z powodu bezrobocia, 7 z powodu długotrwałej choroby, 1 z powodu niepełnosprawności i 1 z innych powodów. Zasiłki celowe przyznano 56 osobom w tym 20 osób otrzymało specjalne zasiłki celowe. W 2014 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej opłacał pobyt w DPS za 2 osoby przez okres 12 miesięcy.

Tabela 15. Wsparcie GOPS w 2014 r.

Miejscowość	Zasiłki stałe	Zasiłki celowe	Zasiłki okresowe	Stypendia	Formy rzeczowe
Czernice Borowe	6	7	3	18	17
Skierki	0	0	0	0	1
Chojnowo	2	7	5	29	20
Kuskowo	2	8	10	14	8
Nowe Czernice	1	2	0	6	4
Nowe Pawłowo	0	0	0	5	3
Pawówek	1	2	1	5	2
Pawłowo Poręba	0	0	3	15	4
Borkowo Falenta	1	0	0	17	8
Turowo	0	0	0	0	1
Węgra	0	0	1	4	2
Zembrzus Wielki	0	0	0	2	2

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024

Obrębiec	4	6	6	3	5
Olszewiec	0	0	2	24	6
Górki	1	1	4	2	3
Rostkowo	3	5	4	15	4
Pierzchały	0	2	1	0	3
Poluby	1	2	3	0	0
Miłoszewiec	0	0	0	8	2
Jastrzębiec	1	3	0	7	2
Zberoz	0	0	0	0	1
Kownaty	0	0	0	5	1
Kosmowo	2	1	1	7	5
Chrostowo Zalesie	1	0	0	3	3
Pawłowo Kościelne	0	2	0	8	4
Chojnówka	0	0	0	0	1
Żebry	0	0	0	3	2
Toki	0	0	0	1	0
Turowo	1	0	0	1	0
Szczepanki	1	0	0	1	0
Jabłonowo	0	1	0	0	0

Źródło: GOPS.

Jak widać z powyższej tabeli duża część wsparcia GOPS kierowana jest do osób zamieszkujących tereny zdegradowane. Wynika to z potrzeb mieszkańców zamieszkujących dany obszar.

Poniższa tabela zawiera dane dotyczące różnych form pomocy społecznej udzielonych w gminie Czernice Borowe w latach 2010-2014. Wynika z niej, iż liczba osób korzystających z tej formy wsparcia rośnie z roku na rok.

Tabela 16. Formy pomocy społecznej realizowanej w Gminie Czernice Borowe w latach 2010-2014.

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Zasiłki stałe					
Liczba osób pobierających świadczenie	15 osób	15 osób	18 osób	19 osób	25 osób
Kwota wypłaconych zasiłków (zł)	58.633,00	60.799,00	70.813,40	88.447,00	104.745,00
Zasiłki okresowe					
Liczba osób/rodzin pobierających	24 rodziny	28 rodzin	28 rodzin	37 osób	39 osób

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024

świadczenie					
Kwota udzielonego świadczenia (zł)	25.100,00	30.059,00	33.891,40	41.936,00	38.990,00
Zasiłki celowe					
Liczba osób /rodzino objętych pomocą	45 rodzin	53 rodziny	52 rodzin	54 osoby	56 osób
Kwota udzielonego świadczenia (zł)	14.105,00 zł.	30.952,00	15.303,00	27.402,00	25.832,00
Dodatki mieszkaniowe					
Liczba osób objętych pomocą	19 rodzin	16 rodzin	15 rodzin	13 rodzin	13 rodzin
Kwota udzielonego świadczenia (zł)	44.456,09	22.965,65	17.605,00	18.026,89	20.117,81
Zasiłki rodzinne					
Kwota wydatkowana (zł)	1.394.539,00	1.663.364,00	1.755.591,00	1.429.849,30	1.460.947,84

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań GOPS w Czernicach Borowych.

Tabela 17. Liczba osób niepełnosprawnych korzystających ze wsparcia GOPS w gminie Czernice Borowe.

Miejscowość	Zasiłki stałe
Czernice Borowe	20
Skierki	2
Chojnowo	6
Kuskowo	5
Nowe Czernice	7
Nowe Pawłowo	1
Pawłówek	2
Pawłowo Poręba	6
Borkowo Falenta	11
Turowo	2
Węgra	8
Zembrzus Wielki	3
Obrębiec	10
Olszewiec	5
Górki	5
Rostkowo	12

Pierzchały	5
Poluby	2
Miłoszewiec	4
Jastrzębiec	3
Zberóż	1
Kownaty	2
Kosmowo	3
Chrostowo Zalesie	4
Pawłowo Kościelne	2
Chojnówka	1
Żebry	6
Toki	1
Turowo	1
Szczepanki	1
Jabłonowo	0
RAZEM	140

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań GOPS w Czernicach Borowych.

Na 140 osób niepełnosprawnych korzystających ze wsparcia GOPS, aż 45 (tj. 32%) zamieszkuje tereny zdegradowane.

Na terenie gminy w miejscowości Turowo funkcjonuje „MONAR – MARKOT” Mazowieckie Centrum Pomocy Bliźniemu, dysponujące 160 miejscami. W MONAR – MARKOT schronienie i pomoc otrzymują osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej z gminy Czernice Borowe oraz gmin okolicznych w formie noclegu, pełnego wyżywienia, odzieży, świadczeń zdrowotnych, pomocy socjalnej i prawnej oraz środków czystości.

3.6.3 Organizacje społeczne

Na terenie gminy działają:

- Przasnyska Fundacja Pomocy Dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnej "Świetlik" - Rostkowo,
- Stowarzyszenie Rozwoju Ziemi Czernickiej - Czernice Borowe,
- Czernickie Stowarzyszenie Emerytów Rencistów i Gospodyń Wiejskich - Czernice Borowe,
- Fundacja Partnerska Grupa Lokalnego Działania "Ciuchcia Krasieńskich" - Rostkowo,
- Gminny Klub Sportowy "BOROVIA" - Obrębiec,
- Stowarzyszenie na rzecz Gminy Czernice Borowe - Czernice Borowe,
- Stowarzyszenie mieszkańców gminy Czernice Borowe - Czernice Borowe,
- Czernickie Stowarzyszenie Aktywnych Społecznie - Czernice Borowe.

3.6.4 Opieka zdrowotna

Służba zdrowia w gminie opiera swoją działalność na jednym Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej „MEDICA”, punkcie aptecznym i gabinecie dentystycznym.

W ramach działania przychodni mieszkańcy mogą korzystać z następujących usług:

- poradni (gabinetu) lekarza podstawowej opieki zdrowotnej;
- poradni (gabinetu) pielęgniarki środowiskowej rodzinnej;
- gabinetu zabiegowego;
- poradni (gabinetu) położnej środowiskowej rodzinnej;
- poradni promocji zdrowia;
- zespołu długoterminowej opieki domowej;

Tabela 18. Liczba udzielonych porad podstawowej opieki zdrowotnej w Gminie Czernice Borowe w latach 2010-2014.

Rok	2010	2011	2012	2013	2014
Ilość	15.000	14.000	12.167	14.344	12.955

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Mieszkańcy gminy mają ograniczony dostęp do specjalistycznych usług medycznych. Z takich usług korzystają oni najczęściej w pobliskich miastach: Przasnyszu i Ciechanowie.

Gmina Czernice Borowe aktywnie włącza się w akcje prozdrowotne. W 2015 r. uczestniczyła w akcji organizowanej przez Powiat Przasnysz pt. „Weź serce w swoje ręce” w której uczestniczyło ponad 200 osób a 80 skorzystało z bezpłatnych badań.

Co rocznie na terenie gminy odbywają się profilaktyczne badania mammograficzne, badania słuchu, wzroku. Prowadzone są również badania w kierunku osteoporozy.

3.6.5 Bezpieczeństwo i porządek publiczny

Samorząd gminny traktuje zadania z zakresu bezpieczeństwa i porządku publicznego jako jeden z priorytetów. Samorząd, realizując zadania w oparciu o prawne uregulowania, współpracuje z podmiotami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo publiczne. Systematycznie wspiera działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa dofinansowując zakupy sprzętu czy wyposażenia niezbędnego do pracy służb, inspekcji i straży. Bardzo ważnym elementem bezpieczeństwa jest ostrzeganie i alarmowanie, dlatego też w celu skrócenia czasu reakcji na zagrożenia, na terenie gminy Czernice Borowe (i całego powiatu przasnyskiego) funkcjonuje system dynamicznej komunikacji z mieszkańcami oraz system wczesnego ostrzegania o nadchodzących zagrożeniach meteorologicznych i hydrologicznych. Powiadomianie polega

na automatycznym wysyłaniu i odtwarzaniu komunikatów głosowych na telefony stacjonarne i komórkowe oraz wysyłaniu wiadomości sms.

Policja

W gminie Czernice Borowe nie ma jednostki policji. Zadania policji w zakresie ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz utrzymania bezpieczeństwa i porządku publicznego, określone w ustawach i przepisach wykonawczych wydanych na ich podstawie na obszarze powiatu przasnyskiego realizuje Komendant Powiatowy Policji przy pomocy podległych mu jednostek organizacyjnych Policji. W strukturze Policji na obszarze powiatu funkcjonuje Komenda Powiatowa Policji w Przasnyszu (KPP), Komisariat Policji w Chorzelach, a także Posterunki Policji w Jednorozcu oraz w Krasnem.

Ochrona przeciwpożarowa

Na terenie gminy Czernice Borowe funkcjonuje 4 jednostki OSP:

- OSP Czernice Borowe: 27osób, posiada 2 samochody ratowniczo-gaśnicze (produkcja samochodów: 2005 r., 2013 r.). Bogate wyposażenie OSP nastąpiło w wyniku zrealizowania projektu pn. „Zapewnienie bezpieczeństwa w czasie klęsk żywiołowych i miejscowych zagrożeń technologicznych na terenie gmin Czernice Borowe, Krzynowłoga Mała”. Ponadto jednostka posiada wyremontowaną, nowoczesną strażnicę.

Rysunek 12. OSP Rostkowo.

- OSP Rostkowo (należy do KSRG): 51 osób, posiada 3 samochody ratowniczo-gaśnicze (produkcja samochodów 2004 r. 1987 r. 2011 r.). Bogate wyposażenie OSP nastąpiło w wyniku zrealizowania projektu pn. „Zapewnienie bezpieczeństwa w czasie klęsk żywiołowych i miejscowych zagrożeń technologicznych na terenie gmin Czernice

Borowe, Krzynowłoga Mała”. Ponadto jednostka posiada wyremontowaną, nowoczesną strażnicę.

- OSP Pawłowo Kościelne: 20 osób, posiada 1 samochód ratowniczo-gaśniczy (produkcja samochodu - 1982 r.). Sprzęt jest przestarzały. Ponadto jednostka posiada nowoczesną, wyremontowaną strażnicę.
- OSP Węgra w swoich szeregach skupia 28 członków oraz Młodzieżową Drużynę Pożarniczą - 11osób. OSP posiada samochód ratowniczo-gaśniczy Magirus Deutz - rok produkcji 1971 (45 lat) i lekki sam. Nissan Primastar - rok produkcji 2004 (12 lat). Ponadto jednostka posiada wyremontowaną, nowoczesną strażnicę.

Działalność jednostek OSP z terenu Gminy Czernice Borowe skupia się w szczególności na działaniach: ratowniczo-gaśniczych w czasie pożarów, ratownictwie technicznym i drogowym, ratownictwie medycznym, poszukiwawczo-ratowniczych.

3.6.6 Patologie i zdarzenia niebezpieczne

Przemoc w rodzinie

Procedurą szczególną w sytuacjach przemocy w rodzinie jest procedura „Niebieskiej Karty”, która została uregulowana w *Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”* wydanym jako akt wykonawczy na podstawie art. 9d ust. 5 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Tabela 19. Niebieskie karty w gminie.

Rok Założenia Niebieskiej Karty	Ilość Założonych Niebieskich Kart (szt.)	Miejscowości w Których Niebieskie Karty zostały Wydane
2011 r.	3 sztuki	Borkowo Falenta, Czernice Borowe, Kuskowo
2012 r.	7 sztuk	Górki, Czernice Borowe , Skierki, Olszewiec, Toki, Borkowo Falent, Obrębiec
2013 r.	4 sztuki	Żebry Kordy, Obrębiec, Rostkowo, Czernice Borowe
2014 r.	9 sztuk	Rostkowo (2 szt.), Olszewiec (2 szt.), Pierzchały(2 szt.), Chojnowo , Smoleń Poluby, Turowo
2015 r.	8 sztuk	Czernice Borowe (2 szt.), Rostkowo , Nowe Czernice, Kosmowo, Szczepanki, Olszewiec, Węgra
2016 r.	2 sztuki	Grójec, Obrębiec

Źródło: Urząd Gminy Czernice Borowe.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024

Jak wynika z powyższej tabeli, na 33 szt. niebieskich kart wydanych w latach 2011-2016 w gminie, aż 11 (tj. 33%) zostało wydanych w miejscowościach planowanych do objęcia GPR.

Zachowania niebezpieczne

W celu analizy zachowań niebezpiecznych na terenie gminy w poniższych tabelach zebrano dane uzyskane ze straży pożarnej oraz policji.

Straż pożarna interweniuje na terenie gminy w zakresie pożarów, miejscowych zagrożeń oraz fałszywych alarmów. Najczęściej są to zdarzenia losowe, a ich lokalizacja jest przypadkowa. Zdarzają się nieliczne incydenty związane z działaniami miejscowej ludności, nie można jednak wyróżnić obszarów o szczególnie dużej częstotliwości występowania tego rodzaju zdarzeń.

Tabela 20. Zdarzenia na terenie gminy Czernice Borowe.

Data i godzina	Miejsce zdarzenia	Rodzaj
19-03-2015 15:53	Pawłowo Kościelne, Oboro-stodola	Pożar
22-03-2015 16:46	Węgra, Śmieci w kontenerze	Pożar
24-03-2015 13:15	Olszewiec, Trawa na nieużytkach	Pożar
14-06-2015 04:49	Turowo, Sterta słomy	Pożar
23-06-2015 21:38	Miłoszewiec, Składowisko gałęzi na nieużytkach, młodnik	Pożar
02-07-2015 17:30	Miłoszewiec, Trawa na nieużytkach	Pożar
25-07-2015 18:57	Chojnowo, Transformator	Pożar
08-08-2015 20:27	Kosmowo, Ściernisko	Pożar
24-08-2015 15:12	Rostkowo, Trawy na rowie	Pożar
12-12-2015 15:56	Czernice Borowe, Budynek mieszkalny - pożar sadzy	Pożar

Miejscowe Zagrożenia

Data i godzina	Miejsce zdarzenia	Rodzaj
10-01-2015 19:44	Obrębiec, Konar drzewa na jezdni	MZ
10-01-2015 20:05	Czernice Borowe, Drzewo na jezdni	MZ
10-01-2015 20:19	Obrębiec, Konar drzewa na jezdni	MZ
10-01-2015 20:22	Turowo, Drzewo na drodze	MZ
10-01-2015 20:30	Jastrzębiec, Drzewo na drodze	MZ
10-01-2015 20:34	Turowo, Drzewo na jedni.	MZ
10-01-2015 21:55	Kownaty Maciejowięta, Drzewo powalone na linię energetyczną i drogę	MZ
12-01-2015 02:44	Chojnowo, Ciągnik Siodłowy z naczepą VOLVO FH400 (wypadek)	MZ
19-01-2015 08:21	Turowo, Samochód osobowy Audi A4 (wypadek)	MZ
25-01-2015 16:58	Obrębiec, Samochód osobowy : Toyota AURIS (wypadek)	MZ
06-02-2015 05:46	Pawłowo Poręba, Las - poszukiwania zaginionej kobiety	MZ
26-02-2015 12:30	Obrębiec, Budynek magazynowy - konar drzewa	MZ

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024

17-03-2015 16:49	Obrębiec, Maszyny i urządzenia - zabezpieczone przez Policję.	MZ
20-04-2015 13:32	Czernice Borowe,	MZ
28-05-2015 16:16	Czernice Borowe, Budynek mieszkalny	MZ
30-05-2015 20:54	Miłoszewiec, Budynek mieszkalny	MZ
05-06-2015 15:50	Chojnowo, Samochód ciężarowy SCANIA z naczepą (wypadek)	MZ
12-06-2015 22:10	Chojnowo, Droga wojewódzka	MZ
22-06-2015 19:10	Pierzchały, Budynek gospodarczy - gniazdo szerszeni	MZ
03-07-2015 19:51	Pawłowo Kościelne, Budynek gospodarczy - gniazdo szerszeni	MZ
06-07-2015 16:48	Chojnowo, Droga wojewódzka	MZ
15-07-2015 20:09	Rostkowo, Budynek gospodarczy - gniazdo os	MZ
17-07-2015 19:57	Olszewiec, Budynek gospodarczy - gniazdo szerszeni	MZ
18-07-2015 15:24	Żebry-Kordy, Droga wojewódzka - drzewo	MZ
18-07-2015 15:45	Węgra, Droga gminna - drzewo na drodze	MZ
18-07-2015 16:35	Pawłowo Kościelne, Budynek mieszkalny - zerwany dach budynku mieszkalnego	MZ
18-07-2015 18:25	Żebry-Kordy, Droga Wojewódzka - Drzewo	MZ
18-07-2015 19:03	Żebry-Kordy, Budynek mieszkalny - zerwana część dachu	MZ
18-07-2015 19:24	Czernice Borowe, Hala sportowa - uszkodzony dach	MZ
18-07-2015 20:30	Olszewiec, Garaż - zerwany dach	MZ
18-07-2015 21:20	Czernice Borowe, Droga Wojewódzka - Konar drzewa	MZ
19-07-2015 18:50	Żebry-Kordy, Droga Wojewódzka - Drzewo	MZ
19-07-2015 19:07	Miłoszewiec, Droga Powiatowa - Drzewo	MZ
19-07-2015 19:20	Chojnowo, Droga Wojewódzka - Drzewo	MZ
19-07-2015 19:32	Turowo, Droga Wojewódzka - Drzewo na drodze	MZ
19-07-2015 19:48	Miłoszewiec, Konar drzewa na jezdni	MZ
19-07-2015 19:50	Obrębiec, Droga wojewódzka - drzewo	MZ
19-07-2015 20:00	Miłoszewiec, Stodoła - uszkodzony dach	MZ
19-07-2015 20:00	Miłoszewiec, Budynek mieszkalny - zerwany dach budynku mieszkalnego	MZ
19-07-2015 20:01	Turowo, Stodoła - zerwany dach	MZ
19-07-2015 20:01	Miłoszewiec, Stodoła	MZ
19-07-2015 20:20	Rostkowo, Droga Powiatowa - Drzewo	MZ
19-07-2015 20:50	Jastrzębiec, Droga Powiatowa - Drzewo	MZ
19-07-2015 21:50	Czernice Borowe, Droga wojewódzka - drzewo	MZ
20-07-2015 09:22	Rostkowo, Zespół Szkół	MZ
20-07-2015 12:51	Toki, Droga Gminna - Drzewo	MZ
20-07-2015 14:40	Rostkowo, Droga Powiatowa - Drzewo	MZ
20-07-2015 17:28	Turowo, Budynek inwentarski - uszkodzony dach	MZ
20-07-2015 17:31	Obrębiec, Droga wojewódzka	MZ
21-07-2015 12:50	Pawłowo Kościelne, Budynek inwentarski - uszkodzony dach	MZ
21-07-2015 19:15	Grójec, Budynek gospodarczy - gniazdo szerszeni	MZ
21-07-2015 19:37	Pierzchały, Budynek mieszkalny - gniazdo szerszeni	MZ
21-07-2015 20:40	Pierzchały, Budynek mieszkalny - gniazdo os	MZ
22-07-2015 03:31	Obrębiec, Droga wojewódzka	MZ
22-07-2015 20:18	Pierzchały, Budynek gospodarczy - gniazdo szerszeni	MZ

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024

25-07-2015 18:04	Chojnowo, Droga wojewódzka - drzewo	MZ
25-07-2015 18:08	Czernice Borowe, Droga wojewódzka - drzewo	MZ
25-07-2015 18:42	Chojnowo, Droga wojewódzka - drzewo	MZ
25-07-2015 20:29	Grójec, Droga powiatowa - drzewo na drodze	MZ
26-07-2015 14:42	Rostkowo, Droga gminna	MZ
26-07-2015 15:30	Miłoszewiec, Droga powiatowa - konar drzewa	MZ
04-08-2015 19:45	Zembrzus Wielki, Budynek mieszkalny - gniazdo os na poddaszu	MZ
05-08-2015 19:48	Chrostowo Wielkie, Magazyn zboża - gniazdo szerszeni	MZ
06-08-2015 19:15	Grójec, Obora - gniazdo os	MZ
07-08-2015 20:03	Pierzchały, Budynek gospodarczy - gniazdo os	MZ
12-08-2015 14:25	Nowe Czernice, Budynek mieszkalny - drzewo	MZ
12-08-2015 19:50	Zembrzus Wielki, Budynek mieszkalny - gniazdo szerszeni	MZ
14-08-2015 20:51	Rostkowo, Ścieżka rowerowa - gniazdo os	MZ
15-08-2015 19:15	Rostkowo, Ścieżka rowerowa - gniazdo os	MZ
17-08-2015 19:18	Nowe Czernice, Budynek gospodarczy - gniazdo szerszeni	MZ
18-08-2015 08:15	Miłoszewiec, Budynek Mieszkalny- gniazdo szerszeni	MZ
18-08-2015 20:05	Nowe Czernice, Pień drewna - gniazdo szerszeni	MZ
24-08-2015 19:26	Rostkowo, Budynek mieszkalny - gniazdo szerszeni	MZ
27-08-2015 19:29	Grójec, Budynek mieszkalny - gniazdo szerszeni	MZ
28-08-2015 19:37	Obrębiec, Budynek magazynowy (stodoła) - gniazdo szerszeni	MZ
08-09-2015 16:57	Chojnowo, Rów odwadniający	MZ
13-09-2015 20:48	Czernice Borowe, Dwoje 10-latków	MZ
15-09-2015 19:07	Chrostowo Wielkie, Budynek mieszkalny - gniazdo szerszeni	MZ
01-11-2015 07:51	Olszewiec, Daewoo Lanos	MZ
04-12-2015 17:53	Żebry-Kordy, Budynek mieszkalny	MZ
19-12-2015 14:17	Dzielin, Obszar wiejski	MZ
25-12-2015 20:50	Miłoszewiec, Las - zaginiony mężczyzna	MZ

Alarmy Falszywe

Data i godzina	Miejsce zdarzenia	Rodzaj
12-05-2015 14:01	Chojnowo, Bocian	AF

Rok 2014

Požary

Data i godzina	Miejsce zdarzenia	Rodzaj
22-01-2014 18:29	Chojnowo, Budynek mieszkalny	Požar
30-03-2014 20:21	Żebry-Kordy, Samochód osobowy Opel Astra Bertone	Požar
05-05-2014 21:30	Rostkowo, Śmietnik kontenerowy na cmentarzu	Požar
25-05-2014 20:57	Chrostowo Wielkie, Trawa na nieużytku	Požar
31-05-2014 16:50	Czernice Borowe, Iglaste drzewka ozdobne	Požar
09-06-2014 10:05	Szczepanki, Sberta słomy	Požar
10-06-2014 02:40	Olszewiec, Skrzynka elektryczna na budynku obory	Požar
17-06-2014 14:47	Obrębiec, Lady chłodnicze na samochodzie ciężarowym	Požar

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024

	:Daf	
23-06-2014 21:23	Turowo, Ognisko opon	Pożar
22-07-2014 16:56	Chojnowo, Zboże na pniu	Pożar
24-07-2014 12:05	Węgra, Trawy na nieużytku	Pożar
27-07-2014 17:10	Czernice Borowe, Zboże na pniu	Pożar
17-08-2014 15:29	Górki, Pojedyncze drzewo	Pożar
18-08-2014 17:09	Żebry-Kordy, Prasa belująca	Pożar
20-08-2014 16:36	Rostkowo, Zboże na pniu i częściowo kombajn zbożowy	Pożar
22-08-2014 15:18	Żebry-Kordy, Słoma na polu	Pożar
04-10-2014 15:53	Żebry-Kordy, Trawa w przydrożnym rowie.	Pożar
10-12-2014 22:46	Piechy, Samochód osobowy: Opel Omega 1996r.	Pożar
13-12-2014 17:25	Czernice Borowe, Budynek mieszkalny	Pożar

Miejscowe Zagrożenia

Data i godzina	Miejsce zdarzenia	Rodzaj
08-01-2014 18:21	Kosmowo, Samochód dostawczy Renault Trucks (wypadek)	MZ
23-01-2014 08:39	Żebry-Kordy, Samochód osobowy Toyota Carina, samochód ciężarowy Volvo z naczepą (wypadek)	MZ
25-01-2014 14:30	Obrębiec, Dwa samochody osobowe Opel Astra I i Opel Astra III (wypadek)	MZ
15-03-2014 14:45	Chojnowo, Drzewo na drodze	MZ
16-03-2014 16:39	Olszewiec, Konar drzewa	MZ
19-03-2014 17:17	Nowe-Pawłowo, Drzewo pochylone na drogę	MZ
19-05-2014 13:29	Zberoz, Garaż	MZ
20-05-2014 18:58	Czernice Borowe, Gniazdo szerszeni	MZ
23-05-2014 15:36	Czernice Borowe, Rój pszczół	MZ
21-06-2014 19:07	Rostkowo, Gniazdo os w budynku gospodarczym	MZ
28-06-2014 16:50	Żebry-Kordy, Drzewo na jezdni	MZ
28-06-2014 16:59	Borkowo-Falenta, Drzewo na drodze	MZ
28-06-2014 17:23	Chojnowo, Konar drzewa	MZ
03-07-2014 19:45	Chojnowka, Gniazdo os	MZ
07-07-2014 20:03	Kosmowo, Gniazdo os	MZ
18-07-2014 19:18	Rostkowo, Budynek gospodarczy	MZ
18-07-2014 19:40	Chojnowo, Budynek gospodarczy	MZ
11-08-2014 09:59	Kuskowo, Drzewo na drodze	MZ
11-08-2014 18:34	Chojnowo, Gniazdo os w budynku gospodarczym	MZ
15-08-2014 19:44	Węgra, Budynek gospodarczy - gniazdo szerszeni.	MZ
19-08-2014 07:06	Grójec, Drzewo powalone na drodze	MZ
17-09-2014 15:05	Borkowo-Boksy, Skuter Zipp Toros El Rio (wypadek)	MZ
24-09-2014 18:30	Żebry-Kordy, Deska na drodze	MZ
26-09-2014 20:51	Chojnowo, Samochód osobowy Ford Mondeo (wypadek)	MZ
20-11-2014 07:31	Olszewiec, Samochód osobowy :VW Golf II (wypadek)	MZ
06-12-2014 18:43	Borkowo-Falenta, Samochód osobowy BMW 3 E46 (wypadek)	MZ
20-12-2014 16:01	Jastrzębiec, Zerwane linia energetyczna	MZ

Alarmy Falszywe

Data i godzina	Miejsce zdarzenia	Rodzaj
14-08-2014 10:34	Żebry-Kordy, Konar drzewa na drodze	AF

Rok 2013

Požary

Data i godzina	Miejsce zdarzenia	Rodzaj
18-04-2013 14:55	Górki, Trawa na nieużytkach	Požar
07-08-2013 16:01	Nowe Czernice, Ściernisko	Požar
08-08-2013 19:02	Dzielin, Ściernisko	Požar
13-11-2013 14:12	Rostkowo, Otulina lepikowa zbiornika metalowego	Požar

Miejscowe Zagrożenia

Data i godzina	Miejsce zdarzenia	Rodzaj
26-02-2013 18:25	Skierki, Skoda Fabia, Opel Vectra (wypadek)	MZ
20-04-2013 12:35	Rostkowo, Zalana wodą piwnica budynku mieszkalnego	MZ
20-04-2013 13:05	Rostkowo, Zalana wodą piwnica budynku mieszkalnego.	MZ
07-06-2013 18:17	Borkowo-Boksy, Gniazdo szerszeni	MZ
09-06-2013 18:39	Obrębiec, Konar drzewa na drodze	MZ
21-06-2013 15:41	Czernice Borowe, Drzewo na jezdni	MZ
21-06-2013 16:00	Żebry-Kordy, Konar drzewa	MZ
21-06-2013 16:12	Żebry-Kordy, Drzewo na jezdni	MZ
22-06-2013 20:29	Chojnowo, Konar drzewa zwisający nad drogą	MZ
02-07-2013 21:32	Chojnowo, Konar drzewa na drodze	MZ
03-07-2013 15:11	Zembrzus Wielki, Rój pszczół na drzewie	MZ
04-07-2013 16:23	Obrębiec, Konar drzewa	MZ
08-07-2013 19:41	Rostkowo, Gniazdo os w budynku mieszkalnym	MZ
18-07-2013 19:22	Chojnówka, Gniazdo os w budynku mieszkalnym	MZ
20-07-2013 12:34	Obrębiec, Konar drzewa na drodze	MZ
21-07-2013 11:23	Chojnowo, Trzy samochody osobowe Opel Corsa, Saab i Opel Astra (wypadek)	MZ
24-07-2013 10:52	Rostkowo, Boisko szkolne	MZ
29-07-2013 19:03	Borkowo-Falenta, Gniazdo os	MZ
30-07-2013 18:53	Olszewiec, Gniazdo szerszeni w budynku mieszkalnym	MZ
05-08-2013 19:08	Rostkowo, Gniazdo os	MZ
05-08-2013 19:26	Pawłówko, Gniazdo os	MZ
10-08-2013 19:37	Turowo, Motocykl Honda i skuter Zipp (wypadek)	MZ
11-08-2013 17:46	Toki, Dzik w studziencie melioracyjnej	MZ
29-08-2013 19:04	Górki, Gniazdo os na poddaszu budynku mieszkalnego.	MZ
01-09-2013 13:00	Kadzielnia, Borsuk w studziencie melioracyjnej.	MZ
02-09-2013 16:49	Czernice Borowe, Konar drzewa na jezdni	MZ
04-09-2013 09:30	Górki, Drzewo pochylone nad drogą	MZ
13-09-2013 09:08	Rostkowo, Kościół parafialny	MZ
04-10-2013 16:27	Nowe Czernice, Samochody ciężarowe Volvo i Scania i samochód osobowy Seicento (wypadek)	MZ

Alarmy Falszywe

Data i godzina	Miejsce zdarzenia	Rodzaj
17-06-2013 17:05	Grójec, Konar drzewa	AF

Rok 2012

Požary

Data i godzina	Miejsce zdarzenia	Rodzaj
15-05-2012 14:20	Pierzchały, garaż	Pożar

Miejskowe Zagrożenie

Data i godzina	Miejsce zdarzenia	Rodzaj
17-02-2012 07:50	Chrostowo Wielkie, Samochód osobowy VW Jetta (wypadek)	MZ
19-02-2012 08:02	Jastrzębiec, Samochód osobowy Renault Thalia (wypadek)	MZ
19-02-2012 23:08	Chojnowo, Samochód ciężarowy DAF z naczepą (wypadek)	MZ
20-02-2012 00:09	Chojnowo, Samochód ciężarowy Mercedes i osobowy Audi A6 (wypadek)	MZ
23-02-2012 15:25	Borkowo Falenta, Zalana posesja, zagrożony budynek mieszkalny.	MZ
23-02-2012 16:01	Żebry, Zalana posesja, zagrożony budynek mieszkalny.	MZ
23-02-2012 17:15	Chojnowo, Droga Wojewódzka	MZ
24-02-2012 08:11	Czernice Borowe, Zalany wodą plac przed wejściem do Szkoły	MZ
24-02-2012 08:34	Żebry, Zalana posesja zagrożony budynek mieszkalny	MZ
28-02-2012 12:50	Chojnowo, Samochód osobowy uderzył w drzewo	MZ
01-03-2012 17:58	Turowo, Zalana piwnica budynku mieszkalnego	MZ
29-05-2012 13:27	Żebry, Drzewo na drodze	MZ
02-06-2012 22:52	Czernice Borowe, Łądowisko LPR - Boisko szkolne Zabezpieczenie lądowania śmigłowca.	MZ
09-06-2012 14:55	Obrębiec, Samochód osobowy :Saab 9-3 ,Renault Megane (wypadek)	MZ
11-06-2012 11:41	Kownaty Maciejowięta, Gniazdo os pod słomą w stodole	MZ
22-06-2012 17:30	Obrębiec, VW Caddy + rowerzysta (wypadek)	MZ
01-07-2012 18:06	Obrębiec, Gniazdo os w altanie	MZ
01-07-2012 18:24	Zberóż, Rój pszczół na ścianie budynku gospodarczego	MZ
02-07-2012 18:50	Chojnowka, Budynek Gospodarczy-Gniazdo os	MZ
06-07-2012 20:57	Grójec, Gniazdo os w budynku gospodarczym	MZ
07-07-2012 16:47	Obrębiec, Drzewo na drodze	MZ
07-07-2012 16:49	Czernice Borowe, Konar drzewa	MZ
07-07-2012 17:48	Pierzchały, Pochylono drzewo na jezdnię	MZ
09-07-2012 11:51	Żebry, Konar drzewa na jezdni	MZ
11-07-2012 16:57	Żebry, Drzewa na drodze	MZ
25-07-2012 18:59	Olszewiec, Gniazdo szerszeni	MZ
25-07-2012 20:22	Rostkowo, Gniazdo szerszeni	MZ
29-07-2012 13:38	Chojnowo, Powalone drzewa na jezdni	MZ
29-07-2012 13:39	Czernice Borowe, Powalone drzewa na jezdni	MZ

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024

29-07-2012 13:59	Żebry-Kordy, Drzewo na jezdni	MZ
29-07-2012 14:15	Obrębiec, Powalone drzewa na jezdni	MZ
29-07-2012 14:30	Rostkowo, Drzewo na jezdni	MZ
29-07-2012 14:39	Obrębiec, Drzewo na jezdni	MZ
29-07-2012 15:07	Chojnowo, Drzewo na jezdni	MZ
31-07-2012 19:12	Nowe Czernice, Gniazdo os na poddaszu budynku mieszkalnego	MZ
02-08-2012 17:59	Pierzchały, Gniazdo szerszeni na poddaszu budynku mieszkalnego	MZ
02-08-2012 18:50	Pierzchały, Gniazdo szerszeni na poddaszu budynku mieszkalnego	MZ
03-08-2012 15:04	Pawłówko, Konar drzewa na jezdni	MZ
09-08-2012 19:38	Rostkowo, Gniazdo os w budynku gospodarczym	MZ
09-08-2012 19:58	Borkowo-Falenta, Gniazdo szerszeni na poddaszu budynku mieszkalnego	MZ
16-08-2012 19:38	Nowe-Pawłowo, Gniazdo szerszeni	MZ
18-08-2012 18:43	Borkowo-Falenta, Gniazdo szerszeni w budynku gospodarczym	MZ
07-09-2012 12:29	Pierzchały, Poszukiwania osoby zaginionej	MZ
10-09-2012 19:05	Rostkowo, Gniazdo szerszeni	MZ
01-10-2012 17:53	Zberoz, Gniazdo szerszeni w budynku gospodarczym	MZ
05-10-2012 01:12	Obrębiec, Konar drzewa na jezdni	MZ
17-10-2012 19:36	Żebry, Konar drzewa na drodze	MZ
19-10-2012 18:45	Chojnowo, Samochód osobowy Renault Thalia (wypadek)	MZ
24-10-2012 17:36	Grójec, Zalana piwnica budynku mieszkalnego	MZ
19-11-2012 16:41	Jastrzębiec, Rowerzystka	MZ
05-12-2012 20:52	Czernice Borowe, Trasa Czernice Borowe - Żebry, Samochód osobowy Opel Vectra (wypadek)	MZ

Alarmy Falszywe

Data i godzina	Miejsce zdarzenia	Rodzaj
01-09-2012 04:25	Pierzchały, Budynek mieszkalny	AF

Rok 2011

Požary

Data i godzina	Miejsce zdarzenia	Rodzaj
26-03-2011 20:32	Kosmowo, Budynek gospodarczy	Požar
15-08-2011 19:29	Chojnowo, Ognisko na parkingu leśnym	Požar
13-09-2011 12:39	Czernice Borowe, Ciągnik rolniczy Zetor	Požar

Miejscowe Zagrożenie

Data i godzina	Miejsce zdarzenia	Rodzaj
16-01-2011 16:07	Rostkowo, Zalana piwnica wodą	MZ
19-01-2011 16:37	Rostkowo, Zalana piwnica	MZ
21-01-2011 17:15	Rostkowo, Zalana posesja	MZ
22-01-2011 11:26	Rostkowo, Kotłownia w budynku mieszkalnym	MZ
24-01-2011 15:48	Rostkowo, Piwnica budynku mieszkalnego	MZ

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024

30-01-2011 14:52	Rostkowo, Piwnica Budynku mieszkalnego	MZ
07-02-2011 16:50	Rostkowo, Zalana kotłownia budynku mieszkalnego i posesja	MZ
08-02-2011 13:57	Nowe Pawłowo, Zalana piwnica	MZ
12-02-2011 08:30	Czernice Borowe, Drzewo na drodze	MZ
13-02-2011 17:56	Rostkowo, Piwnica budynku mieszkalnego zalana wodą	MZ
14-03-2011 12:53	Chojnowo, Samochód ciężarowy z naczepą (wypadek)	MZ
01-04-2011 15:44	Olszewiec, Samochód Lublin (wypadek)	MZ
08-04-2011 21:34	Czernice Borowe, Drzewo na drodze	MZ
20-04-2011 16:32	Borkowo Falenta, Piwnica szkoły podstawowej	MZ
06-06-2011 19:42	Czernice Nowe, Drzewo na drodze	MZ
06-06-2011 20:12	Chojnowo, Drzewo na drodze	MZ
07-06-2011 14:13	Czernice Borowe, Konar drzewa na drodze	MZ
24-06-2011 16:58	Chojnowo, Drzewo i ciągnik siodłowy :MAN TGX18440 z naczepą chłodnią (wypadek)	MZ
28-06-2011 18:54	Żebry, Gniazdo szerszeni na poddaszu budynku mieszkalnego	MZ
04-07-2011 20:20	Kuskowo, Gniazdo szerszeni w garażu	MZ
05-07-2011 15:50	Olszewiec, Samochód ciężarowy Renault B80 (wypadek)	MZ
06-07-2011 20:17	Pawłowo Kościelne, Piwnica budynku mieszkalnego	MZ
21-07-2011 13:56	Turowo, Samochody osobowe Skoda Fabia i Opel Combo (wypadek)	MZ
30-07-2011 17:16	Borkowo Falenta, Gniazdo szerszeni w domu drewnianym	MZ
02-08-2011 10:01	Rostkowo, Gniazdo szerszeni w kaplicy cmentarnej	MZ
09-08-2011 19:24	Obrębiec, Gniazdo os na poddaszu budynku gospodarczego	MZ
17-08-2011 19:17	Rostkowo, Kokon szerszeni w garażu	MZ
25-08-2011 10:09	Rostkowo, Gniazdo os na poddaszu Szkoły Podstawowej	MZ
25-08-2011 13:40	Obrębiec, Gniazdo os w przyzbiec obornika na posesji.	MZ
30-09-2011 17:55	Pierzchały, Gniazdo szerszeni na poddaszu budynku mieszkalnego	MZ
07-10-2011 17:48	Czernice Borowe, Gniazdo szerszeni w szczycie drewnianego budynku mieszkalnego	MZ
09-10-2011 19:33	Turowo, Samochód osobowy VW Passat i dwoje rowerzystów. (wypadek)	MZ
11-10-2011 15:13	Jastrzębiec, Skoda Octavia (wypadek)	MZ
24-11-2011 23:58	Czernice Borowe, Próba samobójcza	MZ
28-11-2011 04:27	Chojnowo, Konar drzewa	MZ
28-11-2011 04:59	Obrębiec, Drzewo powalone na jezdnię	MZ
28-11-2011 06:54	Węgra, Drzewo na drodze	MZ
28-11-2011 07:18	Pawłowo Kościelne, Drzewo na drodze	MZ
11-12-2011 09:53	Rostkowo, Zaginiony mężczyzna	MZ
12-12-2011 08:42	Rostkowo, Zaginiony mężczyzna	MZ
13-12-2011 15:56	Pawłowo Kościelne, Budynek mieszkalny-piwnica	MZ

Źródło: Urząd Gminy Czernice Borowe.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024

Tabela 21. Udział w działaniach ratowniczo-gaśniczych jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych z terenu gminy Czernice Borowe w latach 2011 - 2015.

Lp.	Miejscowość z OSP	Rok 2015				Rok 2014				Rok 2013				Rok 2012				Rok 2011				Okres 5 lat
		P	MZ	AF	Raz.	P	MZ	AF	Raz.	P	MZ	AF	Raz.	P	MZ	AF	Raz.	P	MZ	AF	Raz.	
1.	Czernice Borowe	5	26	0	31	10	7	1	18	2	10	0	12	1	16	0	17	1	12	0	13	91
2.	Rostkowo	8	42	0	50	10	10	0	20	4	18	0	22	3	32	0	34	0	24	0	24	150
3.	Węgra	4	7	0	11	5	2	0	7	1	1	0	2	0	3	0	3	0	3	0	3	26
4.	Pawłowo Kościelne	1	3	0	4	0	1	0	1	0	0	0	0	0	2	0	2	1	4	0	5	12

Źródło: Dane PSP w Przasnyszu.

P - pożar

MZ - miejscowe zagrożenie

AF - alarm fałszywy

Raz. - razem ogólna liczba zdarzeń

Największą aktywnością wykazuje się jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej w Rostkowie. Wynika to z faktu, iż jest ona najlepiej wyposażona, oraz wpisana do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. Tym samym jednostka powyższa uczestniczy w akcjach nie tylko na najbliższym terenie, ale także w całym powiecie przasnyskim, jak również w razie konieczności w bardziej odległych miejscach.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024

Tabela 22. Zestawienie przestępstw stwierdzonych na terenie Gminy Czernice Borowe w latach 2012-2016 z podziałem na miejscowości.

Przestępstwo	Uszczerbek na zdrowi art.157§1					Bójka i pobicie art.158§1kk					Nietrzeźwy kierujący (w tym rowerzyści art. 178a§1 i 2kk					Stalking, nękanie art.190a§1kk					Zakłócenie miru domowego art.193kk					Znęcanie art.207kk					Niestosownie się do wyroku sądowego art.244kk					Kradzież art.278§1kk					Kradzież z włamaniem art.279§1kk					Przywłaszczenie art.281§1kk					Zniszczenie mienia art.288§1kk					Kradzież drzewa z lasu art.290§1kk				
	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2										
Rok	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0										
Miejscowość	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1															
	2	3	4	5	6	2	3	4	5	6	2	3	4	5	6	2	3	4	5	6	2	3	4	5	6	2	3	4	5	6	2	3	4	5	6	2	3	4	5	6	2	3	4	5	6	2	3	4	5	6										
Borkowo Boksy (1)										1																																																		
Borkowo Falenta (4)										1					1																																													
Czernice Borowe (19)										2	2	3		1											1	1																							1											
Chojnowo (13)										1	3		1																																															
Grójec (5)										1	1	1																																																
Górki (3)										2	1																																																	
Jastrzębiec (16)										5	1	1																																1																
Kosmowo (3)										1																																																		
Kownaty (0)																																																												
Kuskowo (4)																																																												
Miłoszewiec (2)																																																												
Nowe Czerpice (1)																																																												

Alkoholizm

Alkoholizm jest zaburzeniem polegającym na utracie kontroli nad ilością spożywanego alkoholu. Szacuje się, że ryzykownie nadużywa alkoholu około 16% polskiego społeczeństwa.

Poniżej wskazane zostały problemy, z jakimi spotykają się alkoholicy. Obok podany jest procent alkoholików, których dotyczy dany problem (na podstawie badania Programu Aktywizacji Placówek Odwykowych):

- zaburzenia życia rodzinnego – 94%,
- problemy w kontaktach z ludźmi – 84%,
- problemy finansowe – 82%,
- przemoc wobec bliskich – 57%,
- problemy z prawem (karalność) – 51%.

Przewlekły alkoholizm prowadzi do chorób psychicznych, ciężkich schorzeń wątroby, nerek, żołądka, serca, itd. Zwiększa przestępczość, sprzyja szerzeniu się chorób wenerycznych i ujemnie wpływa na potomstwo. Nadużywanie alkoholu jest powodem powstawania problemów w rodzinach oraz ich rozpadu.

Problem alkoholizmu jest dość powszechny w Polsce i niestety nie wygląda to lepiej w gminie Czernice Borowe. Trudno jest oszacować faktyczną liczbę osób uzależnionych od alkoholu, większość osób nie zgłasza się do poradni i nie jest leczona.

W gminie Czernice Borowe działa klub AA "Szansa", Jak widać w poniższej tabeli, na 14 osób uczestniczących w spotkaniach, aż 8 (tj. ponad 57%) zamieszkuje na terenach planowanych do objęcia GPR.

Tabela 23. Osoby uczestniczące w spotkaniach AA według miejsca zamieszkania w 2015 r.

Miejscowość	Liczba osób
Chojnowo	2
Czernice Borowe	4
Obrębiec	4
Rostkowo	2
Kosmowo	1
Szczepanki	1
RAZEM	12

Źródło: Dane Klubu AA "Szansa".

Według danych GOPS, 85 osób na 122 w całej gminie (tj. około 70%), na terenach zdegradowanych otrzymało pomoc z GOPS-u w Czernicach Borowych, gdzie jednym z powodów jej udzielenia był alkoholizm w rodzinie.

Tabela 24. Osoby które otrzymały w 2015 r. pomoc z GOPS-u w Czernicach Borowych, gdzie jednym z powodów jej udzielenia był alkoholizm w rodzinie.

Miejscowość	Liczba osób
Chojnowo	6
Czernice Borowe	44
Jastrzębiec	10
Kosmowo	5
Olszewiec	10
Pawłowo Kościelne	15
Rostkowo	20
Turowo	3
Szczepanki	3
Węgra	6
RAZEM	122

Źródło: Sprawozdanie MPiPS-03 GOPS roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej-pięniężnych, w naturze i usługach za I-XII 2015 r.

Na uwagę zasługuje fakt, iż w Pawłowie Kościelnym, pomimo dużej liczby osób nadużywających alkoholu, nikt nie uczestniczy w spotkaniach AA.

3.6.7 Udział w życiu publicznym

Tabela 25. Poziom frekwencji wyborczej w czasie ostatnich wyborów w Polsce i w gminie Czernice Borowe, z podziałem na jednostki.

Wybory	Polska	gmina Czernice Borowe			
		Budynek OSP Czernice Borowe	Strażnica OSP Pawłowo Kościelne	Strażnica OSP Rostkowo	Budynek OSP Węgra
Wybory Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej 2015 r.	48,85	43,23	41,99	44,00	46,48
Referendum ogólnokrajowe w 2015 r.	7,80	6,02	5,88	7,57	5,83
Wybory parlamentarne 2015 r.	50,92	42,49	40,78	46,19	44,30

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej.

O udziela społeczeństwa w życiu publicznym świadczy frekwencja wyborcza, czyli odsetek osób uprawnionych do głosowania, które oddały swój głos w czasie wyborów bądź referendum.

Na obszarach rewitalizowanych obserwowany jest niski poziom uczestnictwa w życiu publicznym - frekwencja uczestnictwa w wyborach wynosi ok. 30%. W przeprowadzonych w roku 2015 wyborach i referendum najniższą frekwencję można zaobserwować wśród mieszkańców głosujących w budynku OSP w miejscowości Pawłowo Kościelne. Co świadczy o najniższym w gminie uczestnictwie w życiu publicznym.

3.7. Kultura i zabytki

W gminie Czernice Borowe działalnością z zakresu kultury zajmuje się Gminna Biblioteka Publiczna w Czernicach Borowych. Gminna Biblioteka Publiczna wyposażona jest w bogaty księgozbiór, stanowiska komputerowe z dostępem do Internetu, urządzenia wielofunkcyjne z których mogą korzystać mieszkańcy. Gminna Biblioteka Publiczna posiada w użytkowaniu salę widowiskowo-konferencyjną będącą własnością OSP w Czernicach Borowych. Podczas wakacji i ferii zimowych organizowane są tu zajęcia dla dzieci i młodzieży. Placówka popularyzuje czytelnictwo oraz aktywnie uczestniczy w organizacjach imprez gminnych takich jak dożynki czy też noc świętojańska.

Przy Gminnej Bibliotece Publicznej działa Gminne Centrum Informacji (GCI), które prowadzi działania dodatkowe w zakresie: upowszechniania kultury, pomocy bezrobotnym, edukacji publicznej, wspierania i upowszechniania idei samorządu, promocji turystycznej gminy, walki z patologią.

GCI zapewnia mieszkańcom gminy m.in. powszechny dostęp do Internetu, udziela pomocy w poszukiwaniu pracy, organizuje kursy, szkolenia i konferencje, świadczy usługi biurowe, organizuje imprezy kulturalne i sportowe.

Na terenie gminy znajdują się wyremontowane świetlice wiejskie w poszczególnych miejscowościach: Grójec, Olszewiec, Chojnowo, Kuskowo, Węgra, Czernice Borowe, Rostkowo, Pawłowo Kościelne, Borkowo, Obrębiec, Chrostowo Wielkie, Jastrzębiec, Szczepanki. Działalność świetlic zależna jest od aktywności mieszkańców, gdzie najniższą można zaobserwować w miejscowościach Kuskowo i Pawłowo Kościelne.

W ciągu roku na terenie gminy organizowane są różnego rodzaju uroczystości w tym m.in. : festyny, dożynki gminne, parafialne, odpusty parafialne podczas których obserwuje się niski udział mieszkańców wsi m.in. Pawłowa Kościelnego, Chojnowki, Kuskowa.

Rysunek 13. Świetlica w Kuskowie.

Czynny udział w rozwój życia kulturalnego biorą również działające na terenie gminy Parafie Rzymskokatolickie oraz organizacje pozarządowe w szczególności:

- Przasnyska Fundacja Pomocy Dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnej „Świetlik”,
- Stowarzyszenie Rozwoju Ziemi Czernickiej,
- Czernickie Stowarzyszenie Emerytów Rencistów i Gospodyń Wiejskich,
- Fundacja Partnerska Grupa Lokalnego Działania „Ciuchcia Krasieńskich”,
- Stowarzyszenie na rzecz Gminy Czernice Borowe,
- Stowarzyszenie mieszkańców Gminy Czernice Borowe,
- Uczniowski Klub Sportowy „CENTER”,
- Uczniowski Klub Sportowy „BOROWIAKI”,
- Gminny Klub Sportowy „BOROVIA”,
- Jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych: Czernice Borowe, Węgra, Pawłowo, Rostkowo,
- Czernickie Stowarzyszenie Aktywnych Społecznie.

Cennym akcentem w architekturze krajobrazu wsi są parki podworskie, na terenie gminy są trzy, zachowane w dość dobrej kondycji – w Chojnowie, Pawłowie Kościelnym, Rostkowie. W parkach tych skupiają się w znacznej mierze drzewa pomnikowe dęby, graby pospolite, lipy drobnolistne, kasztanowce, klony, buki, wiązy, modrzewie, jesiony, świerki pospolite. Godne uwagi są układy zieleni związane z cmentarzami parafialnymi i przykościelnymi.

W Chojnowie znajduje się dwór wraz budynkami towarzyszącymi oraz parkiem z XIX w. o charakterze krajobrazowym. Obecnie powierzchnia założenia wynosi około 6,45 ha (dwór wraz z najbliższym otoczeniem, park, sad, boisko, staw). Dodatkowo około 2 ha zajmuje teren dawnego folwarku z pozostałościami budynków gospodarczych. Dwór został

wyremontowany w ostatnich latach, jednakże pozostałe budynki są w bardzo złym stanie i wymagają natychmiastowych prac.

Rysunek 14. Zdewastowane budynki zespołu podworskiego w Chojnowie.

Miejscowość Czernice Borowe może poszczycić się wieloma zabytkami: wczesnośredniowiecznym cmentarzem, dzwonnica murowaną z początku XX w., kościołem parafialnym pod wezwaniem św. Achacjusza i Towarzyszy, mieści się tu wzgórze z ruinami pałacu datowanego na XVII w., które przez lokalną ludność nazwane zostało "Zieloną Górą" ze względu na znaczną przewagę zieleni. W Czernicach Borowych również znajdują się budynki publiczne w złym stanie technicznym wymagające natychmiastowych prac.

W Pawłowie Kościelnym stoi, wzniesiony w pierwszej połowie XVI w. kościół w stylu późnogotyckim pod wezwaniem św. Antoniego Padewskiego, uczonego franciszkanina. Na uwagę zasługuje również dzwonnica wraz z dzwonem renesansowym z przełomu XVI i XVII w. oraz przydrożna, murowana kapliczka, powstała w XVIII w. Miejscowość może pochwalić się również XIX-wiecznym dworem.

Mieszkańcy Rostkowa mogą pochwalić się wieloma zabytkami, głównie związanymi z osobą św. Stanisława. Na uwagę zasługuje neogotycki kościół zbudowany w latach 1895-1900, który prawdopodobnie stoi w miejscu, w którym znajdował się dwór Kostków. Na placu przykościelnym można podziwiać kamień z wykutym śladem stopy św. Stanisława, figurkę świętego oraz płaskorzeźby przedstawiające sceny z jego życia. Tuż obok kościoła, w niewielkiej odległości, znajduje się dwór szlachecki z drugiej połowy XIX w. Obecnie w budynku tym mieści się szkoła podstawowa. Wokół rozpościera się obszar Parku Dydaktycznego o powierzchni ok. 2 ha wraz z okazami starych dębów i lip, częściowo w bardzo złym stanie.

Rysunek 15. Dwór w Rostkowie.

3.8. Sytuacja mieszkaniowa

Sytuacja mieszkaniowa to istotny czynnik świadczący o rozwoju gospodarczym oraz społecznym gminy. Według danych GUS w 2014 r. na terenie gminy znajduje się 960 budynków mieszkalnych oraz 1.018 mieszkań.

Tabela 26. Liczba zamieszkałych gospodarstw domowych w gminie w 2016 r.

L.p	Nazwa Miejscowości	Liczba Gospodarstw Domowych
1.	Borkowo Boksy	8
2.	Borkowo Falenta	35
3.	Chojnowo	60
4.	Chojnówka	6
5.	Chrostowo Wielkie	10
6.	Chrostowo Zalesie	10
7.	Czernice Borowe	124
8.	Dzielin	19
9.	Górki	23
10.	Grójec	20
11.	Jabłonowo	2
12.	Jastrzębiec	28
13.	Kadzielnia	7
14.	Kosmowo	34
15.	Kownaty	7
16.	Kuskowo	25
17.	Miłoszewiec	14
18.	Nałęcz	4
19.	Nowe Czernice	43
20.	Nowe Pawłowo	10
21.	Obrębiec	61
22.	Olszewiec	38
23.	Ostafieje	1
24.	Pawłowo Kościelne	21
25.	Pawłowo Góry	5
26.	Pawłowo Poręba	23
27.	Pawłówko	16
28.	Piechy	3
29.	Pierzchały	11
30.	Rostkowo	87
31.	Skierki	15
32.	Smoleń Poluby	10

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024

33.	Szczepanki	14
34.	Toki	2
35.	Turowo	16
36.	Węgra	54
37.	Wyderka	2
38.	Załogi Cibory	4
39.	Załogi Jędrzejki	4
40.	Zberoz	19
41.	Zembrzus Wielki	21
42.	Żebry Idźki	2
43.	Żebry Kordy	13
44.	Żebry Marcisze	4

Źródło: Urząd Gminy Czernice Borowe.

Liczba mieszkań od 2010 r. nieznacznie wzrosła. Liczba budynków mieszkalnych zaczęła wzrastać od 2011 r. W latach 2010-2014 zaobserwowano wzrost wielkości przeciętnej powierzchni użytkowej 1 mieszkania. Wartość wskaźnika wzrosła z 90,9 m² w 2010 r. do 91,5 m² w 2014 r.

Rysunek 16. Budynki mieszkalne w Kuskowie.

Tabela 27. Zasoby mieszkaniowe w latach 2010-2014.

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Ilość budynków mieszkalnych	971	949	951	958	960
Ilość mieszkań	1002	1004	1008	1015	1018
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania na m ²	90,9	90,9	91,2	91,4	91,5
Przeciętna powierzchnia użytkowa na 1 osobę	23,1	23,1	23,4	23,6	23,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Wskaźnik liczby mieszkań na 1.000 mieszkańców na koniec 2014 r. wyniósł 260,6 i był niższy niż w powiecie przasnyskim (297,3) oraz województwie mazowieckiego (406,2).

W 2014 r. dodatek mieszkaniowy i energetyczny otrzymało 13 rodzin z terenu gminy, w tym:

- 2 z miejscowości Rostkowo,
- 5 z miejscowości Kuskowo,
- 3 miejscowości Chojnowo,
- 1 z miejscowości Pawłowo Poręba,
- 2 z miejscowości Czernice Borowe.

Rysunek 17. Budynek socjalny w Rostkowie.

Podczas analizy sytuacji mieszkaniowej w gminie Czernice Borowe konieczna jest ocena stanu jakości mieszkań. Pomimo znacznej poprawy wyposażenia mieszkań w różnego rodzaju instalacje, wciąż nie wszystkie je posiadają.

Bazę mieszkaniową na terenie gminy stanowią prywatne budynki mieszkalne. Zasób mieszkaniowy gminy stanowi 14 lokali i jest on niewystarczający w stosunku do potrzeb. Problemem jest również brak mieszkań socjalnych, zły stan techniczny istniejącej infrastruktury oraz niedostateczne wyposażenie. Dlatego tak istotna jest obecnie poprawa warunków lokalowych w istniejących budynkach socjalnych w Rostkowie i Kuskowie oraz utworzenie nowych mieszkań m.in. w miejscowości Czernice Borowe.

Tabela 28. Stan wyposażenia mieszkań w urządzenia techniczno-sanitarne w latach 2010-2014.

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
wodociąg	933	935	939	946	949
ustęp spłukiwany	765	767	771	778	781
łazienka	716	718	722	729	732
centralne ogrzewanie	647	649	653	660	663

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

3.9. Turystyka

Na terenie gminy znajduje się niewiele atrakcji turystycznych, główne z nich to obiekty zabytkowe ściśle powiązane z historią regionu. Atrakcją na skalę ponadlokalną jest Ośrodek Kultu Religijnego w Rostkowie związany z Sanktuarium Św. Stanisława Kostki.

Wykaz zabytków nieruchomych z terenu gminy Czernice Borowe wpisanych do rejestru zabytków i ujętych w gminnej ewidencji zabytków przedstawia poniższa tabela.

Tabela 29. Wykaz zabytków nieruchomych z terenu Gminy Czernice Borowe wpisanych do rejestru zabytków i ujętych w gminnej ewidencji zabytków (GEZ).

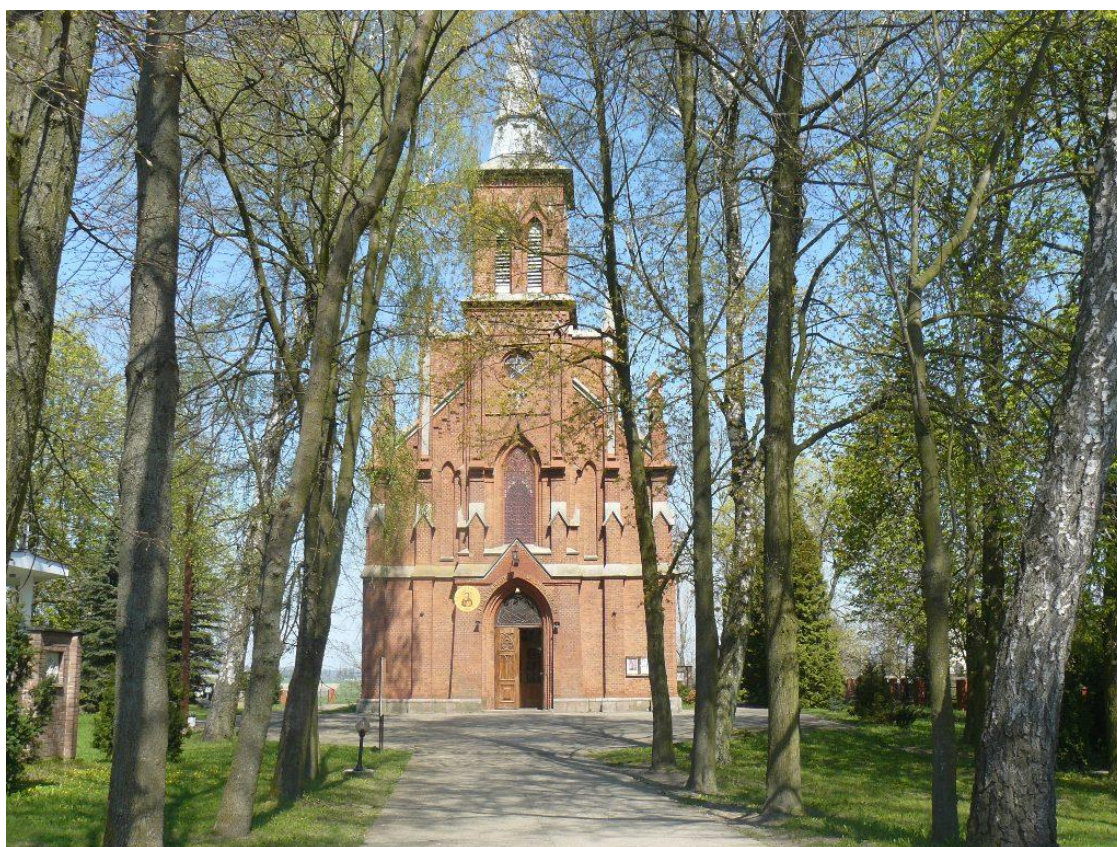
Lp.	Adres	Obiekt	Nr rejestru	Nr w GEZ
1.	Chojnowo	zespół podworski wraz z warstwą kulturową	A-280,14.05.1994	CzB/ GEZ-1z
2.	Chojnowo	dwór		CzB/ GEZ-2z
3.	Chojnowo	stajnia		CzB/ GEZ-3z
4.	Chojnowo	obora		CzB/ GEZ-4z
5.	Chojnowo	mleczarnia		CzB/ GEZ-5z
6.	Chojnowo	park podworski		CzB/ GEZ-6z
7.	Czernice Borowe	zespół sakralny	A-114,10.03.1962; A-984,22.09.2010	CzB/ GEZ-7z
8.	Czernice Borowe	kościół parafialny	A-114,10.03.1962	CzB/ GEZ-8z
9.	Czernice Borowe	dzwonnica	A-984,22.09.2010	CzB/ GEZ-9z

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024

10.	Pawłowo Kościelne	kościół parafialny z otoczeniem w promieniu 50 m	A-123,02.04.1962	CzB/ GEZ-10z
11.	Pawłowo Kościelne	pozostałości zespołu podworskiego	A-308,19.12.1996	CzB/ GEZ-11z
12.	Pawłowo Kościelne	dwór		CzB/ GEZ-12z
13.	Pawłowo Kościelne	park podworski		CzB/ GEZ-13z
14.	Rostkowo	kościół parafialny z otoczeniem w granicach działki 85	A-746, 25.05.2007	CzB/ GEZ-14z
15.	Rostkowo	dawny dwór wraz z przyległym parkiem	A-124,02.04.1962	CzB/ GEZ-15z
16.	Rostkowo	dwór		CzB/ GEZ-16z
17.	Rostkowo	park dworski		CzB/ GEZ-17z
18.	Węgra	zespół sakralny	A-126,02.04.1962	CzB/ GEZ-18z
19.	Węgra	kościół parafialny z otoczeniem w promieniu 50 m		CzB/ GEZ-19z
20.	Węgra	dzwonnica		CzB/ GEZ-20z
21.	Węgra	plebania	A-312, 25.04.1971	CzB/ GEZ-21z

Źródło: Rejestr Zabytków Urząd Gminy Czernice Borowe.

Rysunek 18. Kościół w Rostkowie.

Na terenie gminy Czernice Borowe brak jest bazy noclegowej oraz gastronomicznej. Obecnie funkcjonuje jeden punkt gastronomiczny.

Przez teren Gminy przebiegają trzy szlaki piesze i rowerowe. Są to :

- a) Szlak niebieski o przebiegu Czernice Borowe – Dzielin – Kownaty – Miłoszewiec – Załogi – Rostkowo – Przasnysz – Klewki – Obrąb – Grójec – Olszewiec – Węgra – Pawłowo Kościelne – Czernice Borowe o długości 34 km.
- b) Szlak zielony o przebiegu Rostkowo – Górki – Chojnowo – Grójec – Olszewiec – Węgra – Pawłowo Kościelne – Czernice Borowe – Jabłonowo – Kuskowo – Chrostowo Wielkie – Szczepanki – Toki – Rostkowo o długości 28 km.
- c) Szlak czerwony o przebiegu Czernice Borowe – Pawłowo Kościelne – Kosmowo – „Czubak” – Rzęnowo – Jastrzębiec – Rudno Jeziorowe – Pierzchałki – Smoleń Poluby – Borkowo – Węgra – Nowe Czernice – Czernice Borowe o długości 32,5 km.

Rysunek 19. Zabudowania dworskie w Chojnowie.

Na rozwój turystyki wpływa pozytywnie Lokalna Organizacja Turystyczna Północnego Mazowsza - stowarzyszenie mające na celu propagowanie tej sfery życia. W ramach działania stowarzyszenia realizowane są projekty unijne m.in. projekty pn. - „Promocja i rozbudowa produktu turystycznego „Panorama Północnego Mazowsza” poprzez uruchomienie odcinka szlaku kolejki wąskotorowej, remont zabytkowego dworku i budowę ekspozycji frontu wschodniego I Wojny Światowej w Chojnowie” – celem projektu było przywrócenie do stałego ruchu turystycznego fragmentu kolejki wąskotorowej – Mławska Kolej Dojazdowa, remont dworu w Chojnowie.

-„Szlakiem kolejki wąskotorowej” mający na celu odbudowę i remont torów na odcinku Górki-Czernice Borowe. Kolejka wąskotorowa i oznakowany Szlak Frontu Wschodniego z lat 1914-18 mają przyczynić się do promocji turystycznej regionu, będąc atrakcją o walorach zarówno krajoznawczych, jak i edukacyjnych. W ramach projektu wykonano naprawę

torowiska polegającą m.in. na wycince samosiewów, uzupełnieniu brakujących szyn, wymianie niektórych podkładów kolejowych i uzupełnieniu oznakowania. Przeprowadzono również remont lokomotywy spalinowej oraz wagonów osobowych i towarowego. Dodatkowym elementem był zakup drezyn rowerowych.

Infrastruktura związana z realizacją projektów skoncentrowanych wokół zabytkowej kolejki wąskotorowej będzie stanowić atrakcję turystyczną oraz alternatywę weekendowego spędzania czasu. Należy dążyć do odbudowy i zagospodarowania obszaru kolejki wąskotorowej w granicach administracyjnych gminy.

4. Założenia Gminnego Programu Rewitalizacji

4.1. Charakterystyka wybranych obszarów zdegradowanych

Sołectwo Chojnowo (miejscowości: Chojnowo i Chojnówka)

Chojnowo - niewielka miejscowość położona 3 km na wschód od Czernic Borowych, przy drodze wojewódzkiej nr 544. Obecnie zamieszkiwana przez 239 osoby. W miejscowości znajduje się park podworski z XIX w. o charakterze krajobrazowym. Obecnie powierzchnia założenia wynosi około 6,45 ha (dwór wraz z najbliższym otoczeniem, park, sad, boisko, staw). Dodatkowo około 2 ha zajmuje teren dawnego folwarku z pozostałościami budynków gospodarczych. Ponadto w pobliskim lesie zlokalizowane są trzy dęby będące pomnikami przyrody oraz cmentarz żołnierzy z I wojny światowej. Powierzchnia obszaru zdegradowanego 624 ha.

Chojnówka - osada znajdująca się około 3 km na południowy-wschód od Czernic Borowych. Liczy 30 mieszkańców i pod tym względem jest jedną z najmniejszych miejscowości w gminie.

Obszar zdegradowany charakteryzuje, w szczególności: mała przedsiębiorczość mieszkańców, wysoki poziom bezrobocia, znaczny odsetek osób korzystających z pomocy GOPS, duża liczba osób z orzeczeniami o niepełnosprawności, stosunkowo duża przestępczość, potrzeba rewitalizacji infrastruktury.

Rysunek 20. Dwór wraz z parkiem w Chojnowie.

Czernice Borowe

Największa i zarazem jedna z najstarszych miejscowości w gminie. Jej historia sięga około 1377 r. Liczy 405 mieszkańców. To właśnie tu znajduje się największe skupisko instytucji publicznych: banki, szkoły, itp. a także prywatnych: piekarnia, sklepy. Jako jedyna miejscowość w gminie posiada ulice, którym nadano nazwy. Może poszczycić się wieloma zabytkami: wczesnośredniowiecznym cmentarzem, dzwonnica murowaną z początku XX w., kościołem parafialnym pod wezwaniem św. Achacjusza i Towarzyszy. Mieści się tu również wzgórze z ruinami pałacu datowanego na XVII w., które przez lokalną ludność nazwane zostało "Zieloną Górą" ze względu na znaczną przewagę zieleni. Powierzchnia obszaru zdegradowanego 125 ha.

Rysunek 21. Zabytkowa kolejka w Czernicach Borowych.

Obszar zdegradowany charakteryzuje, w szczególności: mała przedsiębiorczość mieszkańców, wysoki poziom bezrobocia, znaczny odsetek osób korzystających z pomocy GOPS, duża liczba osób z orzeczeniami o niepełnosprawności, stosunkowo duża przestępczość, potrzeba rewitalizacji infrastruktury, występowanie osób z problemami alkoholowymi.

Kuskowo

Miejscowość w sołectwie Chrostowo Wielkie, niegdyś jego część, położona około 4 km na południowy-zachód od Czernic Borowych. Liczy 93 mieszkańców. Powierzchnia obszaru zdegradowanego 200 ha.

Obszar zdegradowany charakteryzuje, w szczególności: mała przedsiębiorczość mieszkańców, wysoki poziom bezrobocia, brak sieci kanalizacyjnej, znaczny odsetek osób

korzystających z pomocy GOPS, duża liczba osób z orzeczeniami o niepełnosprawności, stosunkowo duża przestępczość, potrzeba rewitalizacji infrastruktury.

Pawłowo Kościelne

Osada zlokalizowana 12 km na północny-zachód od miasta powiatowego Przasnysza. Liczy 64 osoby. W parafii stoi, wzniesiony w pierwszej połowie XVI w. kościół w stylu późnogotyckim pod wezwaniem św. Antoniego Padewskiego, uczonego franciszkanina. Na uwagę zasługuje również dzwonnica wraz z dzwonem renesansowym z przełomu XVI i XVII w. oraz przydrożna, murowana kapliczka, powstała w XVIII w. Miejscowość może pochwalić się również XIX-wiecznym dworem. Powierzchnia obszaru zdegradowanego 272 ha.

Obszar zdegradowany charakteryzuje, w szczególności: mała przedsiębiorczość mieszkańców, brak sieci kanalizacyjnej, znaczny odsetek osób korzystających z pomocy GOPS, stosunkowo duża przestępczość, potrzeba rewitalizacji infrastruktury, występowanie osób z problemami alkoholowymi, starzenie się społeczeństwa i znaczny udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców miejscowości.

Rostkowo

Duża wieś, licząca 349 mieszkańców (w tym na obszarze zdegradowanym 65 osób). Położona niecałe 6 km na zachód od Przasnysza. Rostkowo stanowi miejsce szczególnie ważne dla gminy, tu urodził się Stanisław Kostka, patron młodzieży, a samo miejsce jest centrum kultu świętego. Historia osady sięga początków średniowiecza. Znajduje się tu wiele zabytków, głównie związanych z osobą św. Stanisława. Na uwagę zasługuje neogotycki kościół zbudowany w latach 1895-1900 (prawdopodobnie stoi w miejscu, w którym znajdował się dwór Kostków). Na placu przykościelnym można podziwiać kamień z wykutym śladem stopy św. Stanisława, figurkę świętego oraz płaskorzeźby przedstawiające sceny z jego życia. Tuż obok kościoła, w niewielkiej odległości, znajduje się dwór szlachecki z drugiej połowy XIX w. Obecnie mieszczący szkołę podstawową. Wokół rozpościera się obszar Parku Dydaktycznego o powierzchni ok. 2 ha wraz z okazami starych dębów i lip. Powierzchnia obszaru zdegradowanego 16 ha.

Obszar zdegradowany charakteryzuje, w szczególności: mała przedsiębiorczość mieszkańców, wysoki poziom bezrobocia, znaczny odsetek osób korzystających z pomocy GOPS, duża liczba osób z niepełnosprawnościami, stosunkowo duża przestępczość, potrzeba rewitalizacji infrastruktury, występowanie osób z problemami alkoholowymi.

4.2. Wizja i cele rewitalizacji

Wizja realizacji *Gminnego Planu Rewitalizacji Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024* to obraz oczekiwanego stanu gminy Czernice Borowe, w tym obszarów zdegradowanych jako

społeczność lokalna chciałaby osiągnąć po wdrożeniu *GPR*. Aby określić ten stan należy odpowiedzieć na pytanie: Co chcemy osiągnąć naszymi działaniami (co zmienić)?

Dzięki tak postawionemu pytaniu można wskazać główny kierunek jakim jest lepsza przyszłość mieszkańców. Jest to także rodzaj zobowiązania na przyszłość, które nie tylko wskazuje dalekosiężny cel, ale i motywuje całą społeczność lokalną do wspólnego działania. Pozwala także na wyznaczanie celu strategicznego oraz celów operacyjnych, a jednocześnie na monitorowanie postępów i nie zbaczenie z ścieżki prowadzącej do osiągnięcia głównego kierunku.

Jednym z głównych założeń rewitalizacji, jest ożywianie obszarów będących w stagnacji. Ożywianie w znaczeniu wyrównywania. Celem jest takie wsparcie obszarów będących w sytuacji kryzysowej, aby obszar całej gminy mógł rozwijać się równomiernie dla korzyści wszystkich mieszkańców.

Przy tak złożonym, wielowątkowym procesie jakim jest proces rewitalizacji, konieczne jest „uporządkowanie” wszystkich działań. Służą temu, m.in. cele operacyjne, które sformułowano w odniesieniu zarówno do zagadnień o charakterze administracyjnym, przestrzenno-funkcyjnym, gospodarczym, społecznym czy środowiskowym, pozostając na pewnym – zamierzonym – poziomie ogólności. Suma celów operacyjnych tworzy zdefiniowany nadrzędny cel strategiczny.

Cele operacyjne określono na podstawie przeprowadzonych analiz, w oparciu o doświadczenie i wiedzę specjalistyczną, a także kierując się wynikami konsultacji społecznych. Dla każdego z celów operacyjnych określono działania o największym potencjale oddziaływania i odpowiadające im przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Listy wszystkich przedsięwzięć zgłoszonych w ramach konsultacji i naboru przedstawiono w formie opisowej w Załączniku 1. i Załączniku 2.

Planowane do realizacji przedsięwzięcia rewitalizacyjne wynikają więc z celów strategicznego oraz celów operacyjnych. Zwrotnie – wszystkie prace mają dążyć do osiągnięcia zamierzonego stanu i je współtworzyć. Powinny więc być wobec siebie komplementarne.

W ten sposób zapewni się elastyczność postępowania na poziomie konkretnych działań, przy jednoczesnym respektowaniu nadrzędnego **Celu strategicznego** jaki jest:

Zrównoważony rozwój obszarów zdegradowanych na terenie gminy Czernice Borowe, a tym samym podniesienie jakości życia, mieszkania i pracy.

Cele operacyjne

Cel operacyjny 1. Podniesienie jakości przestrzeni publicznych (CO1)

Główne działania:

1. Uporządkowanie przestrzeni pod kątem funkcjonalnym i estetycznym;
2. Zaangażowanie społeczności lokalnej przy projektowaniu i pielęgnowaniu przestrzeni wspólnych;

3. Zaangażowanie społeczności lokalnej w stworzenie miejsc potrzebnych i atrakcyjnych dla mieszkańców dla różnych grup użytkowników;
4. Tworzenie i wzbogacanie terenów zielonych;
5. Utrzymanie czystości;
6. Poprawa bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej, zapobieganie przestępczości;
7. Modernizacja i remonty dróg i chodników;
8. Budowa ścieżek rowerowych.

Cel operacyjny 2. Poprawa infrastruktury socjalnej i oferty spędzania czasu wolnego (CO2)

Główne działania:

1. Poprawa jakości i wyposażenia infrastruktury społecznej;
2. Wzmocnienie i poprawa oferty spędzania czasu wolnego;
3. Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży;
4. Pomoc osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym;
5. Przeciwdziałanie przejawom patologii społecznych i wykluczeniu społecznemu.

Cel operacyjny 3. Poprawa jakości środowiska naturalnego (CO3)

Główne działania:

1. Zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza;
2. Likwidacja źródeł niskiej emisji;
3. Poprawa efektywności energetycznej budynków;
4. Inwestycje w odnawialne źródła energii;
5. Poprawa świadomości ekologicznej mieszkańców i turystów;
6. Zieleń w przestrzeniach publicznych jako element działań sprzyjający środowisku;
7. Promowanie ekologicznych środków komunikacji;
8. Zabezpieczenie przeciwpowodziowe;
9. Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej.

Cel operacyjny 4. Poprawa warunków dla rozwoju edukacji i kultury (CO4)

Główne działania:

1. Poprawa warunków działalności ośrodków edukacji i kultury;
2. Dbłość o dziedzictwo kulturowe;
3. Zachowanie i ochrona zabytkowej infrastruktury;
4. Wprowadzenie nowych inicjatyw związanych z edukacją i kulturą.

Cel operacyjny 5. Wzmocnienie mieszkalnictwa (CO5)

Główne działania:

1. Zachowanie, rewaloryzacja i modernizacja substancji budowlanej, szczególnie o znaczeniu historycznym, architektonicznym, przestrzenno-funkcyjnym;

2. Dostosowanie warunków mieszkaniowych od współczesnych standardów przy zachowaniu społecznie akceptowalnej wysokości czynszu;
3. Poprawa jakości otoczenia mieszkaniowego.

Cel operacyjny 6. Wzmocnienie lokalnej gospodarki, tworzenie nowych miejsc pracy (CO6)

Główne działania:

1. Stworzenie uwarunkowań do wzrostu aktywności lokalnej, również gospodarczej;
2. Tworzenie warunków dla rozwoju tradycji gospodarczych oraz działalności rodzinnych;
3. Wsparcie i promocja przedsiębiorczości podmiotów sektora MŚP;
4. Tworzenie uwarunkowań do rozwoju oddolnych inicjatyw gospodarczych, m.in. w formie targowisk, festynów, jarmarków, wystaw i in.;
5. Poprawa warunków dla rozwoju przedsiębiorczości, przede wszystkim dla rozwoju lokalnego handlu detalicznego, rzemiosła i gastronomii;
6. Poprawa warunków dla rozwoju funkcji usługowych, również z sektora kultury i turystyki.

Przedsięwzięcia zaplanowane i zrealizowane w ramach tak postawionych celów pozwolą na osiągnięcie zamierzonych rezultatów jakimi są:

- Zmniejszenie dysproporcji w rozwoju poszczególnych obszarów gminy;
- Poprawa jakości przestrzeni publicznej;
- Wzrost aktywności społecznej mieszkańców;
- Rozwój oferty kulturalnej i zagospodarowania wolnego czasu;
- Zmniejszenie natężenia problemów społecznych;
- Rozwój gospodarczy;
- Rozwój funkcji mieszkaniowych.

4.3. Mechanizmy integrowania działań

Gminnym Programem Rewitalizacji Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024 zapewnia mechanizmy komplementarności między poszczególnymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarach zdegradowanych. Umożliwia realizację przedsięwzięć kompleksowych, mających wpływ na szerokie spektrum życia na wskazanych obszarach.

Zakłada się komplementarność:

- problemową - realizacja przedsięwzięć służących poprawie sytuacji na obszarach wskazanych w *GPR*;
- przestrzenną - realizacja na terenach zdegradowanych;

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024

- finansową - zapewnione zostanie współfinansowanie przedsięwzięć z różnych źródeł finansowania;
- strategiczną - przedsięwzięcia będą uzupełniać działania zmierzające do wypełnienia założeń strategii rozwoju gminy.

5. Nawiązanie do dokumentów strategicznych

Strategia Rozwoju Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024

W *Strategii Rozwoju Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024 (Strategii)* określona została wizja, misja, wyznaczone zostały obszary rozwoju, cele strategiczne i operacyjne, a także zadania do realizacji. Wytyczone obszary rozwoju znajdują swoje odzwierciedlenie w przeprowadzonej analizie zależności pomiędzy silnymi i słabymi stronami oraz szansami i zagrożeniami rozwoju gminy. *Strategia* opracowana została na najbliższe 8 lat przy założeniu, że zadania z niej wynikające będą realizowane w latach 2016-2024.

Wizja Gminy Czernice Borowe określa wyobrażenie wizerunku gminy jako władze lokalne oraz ich partnerzy chcieliby osiągnąć za kilka lat, przy założeniu wystąpienia korzystnych uwarunkowań oraz wykorzystując możliwości płynące z posiadanego własnego potencjału. Wnioski płynące z analizy SWOT oraz wyników ankiet pozwoliły na opracowanie wizji dla gminy Czernice Borowe do 2024 r. która brzmi:

Gmina Czernice Borowe to przyjazne miejsce dla mieszkańców oraz aktywny lokalny ośrodek gospodarczy i wypoczynkowy z rozwiniętą infrastrukturą, zachowanymi walorami przyrodniczymi oraz kulturowymi.

Bardziej sprecyzowany charakter ma misja gminy, która określa konkretny kierunek rozwoju oraz wyzwania.

Misją gminy Czernice Borowe jest wykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturowych do zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego oraz podniesienie poziomu życia mieszkańców.

Głównymi celami wynikającymi z wizji i misji gminy jest zapewnienie mieszkańcom jak najbardziej korzystnych warunków do życia, pracy i wypoczynku.

W wyniku diagnozy stanu obecnego, szans wynikających z otoczenia, wyników przeprowadzonej ankiety i sformułowanej wizji oraz misji, w *Strategii* wyróżnione zostały cztery obszary rozwoju gminy Czernice Borowe:

- ROZWÓJ GOSPODARCZY;
- INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO;
- KAPITAŁ LUDZKI;
- PRZESTRZEŃ PUBLICZNA.

Ww. obszary rozwoju dotyczą całej gminy, w tym również obszarów zdegradowanych wskazanych w *Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024*. Realizacja *Strategii* będzie więc miała bezpośredni wpływ na efekty realizacji *Programu*, jak również działania realizowane w ramach *Programu*, pomimo, że będą dotyczyły jedynie fragmentów gminy, będą sprzyjać realizacji wizji i misji gminy określonych w *Strategii*.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czernice Borowe

W gminie obowiązuje "Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czernice Borowe" uchwalone Uchwałą nr 191/XXII/02 z dnia 26 kwietnia 2002 r. w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czernice Borowe zmienione w 2005 r. i w 2012 r. Obecnie przystąpiono do kolejnej zmiany Studium, która będzie spójne z planowanym do realizacji *Gminnym Programem Rewitalizacji Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024*.

Studium wskazywać będzie obszary zdegradowane oraz kierunki zmiany funkcjonalno-przestrzenne obszarów rewitalizacji.

6. Plan finansowy

Osiągnięcie efektów *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024* wymaga doboru źródeł finansowania poszczególnych zadań. Podstawowym źródłem finansowania są środki pomocowe UE przeznaczone bezpośrednio na rewitalizację lub inne działania merytoryczne, pozytywnie wpływające na poprawę sytuacji na obszarze wsparcia. Zakłada się jednak możliwość angażowania środków pochodzących z różnorodnych źródeł finansowania, wykorzystywanych przez wielu Interesariuszy. Znaczącą wagę będą miały takie czynniki jak: własność, właściwości prawne podmiotów, dostępność i możliwość uruchomienia środków, możliwość zastosowania różnych instrumentów finansowych.

Konieczny jest monitoring źródeł finansowania, aktualnych możliwości oraz współpraca w budowaniu montażu finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych z Interesariuszami *GPR*. Niezbędna jest koordynacja możliwości korzystania ze środków pomocowych funduszy europejskich ze środkami dedykowanymi w ramach polityk sektorowych i instrumentów krajowych. Zasada dodatkowości przejawiać się będzie w elastycznym zaangażowaniu środków publicznych pochodzących z budżetu państwa, czy gminy, ale również budżetów osób fizycznych i osób prawnych uczestniczących w procesie rewitalizacji. W połączeniu z właściwym harmonogramem i logiką interwencji, zwiększa to szanse na powodzenie realizacji *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024*.

Przedstawiciele wszystkich trzech poniżej wymienionych sektorów, tj. publicznego, prywatnego i organizacji pozarządowych, uczestnicząc w procesie rewitalizacji, mogą występować zarówno w roli donatora jak i beneficjenta środków finansowych. Taki mechanizm ma pozytywny wpływ na funkcjonowanie systemu finansowania procesu rewitalizacji oraz poprawia efektywność i trwałości tego procesu.

Szacunkowy budżet *GPR* zakładający realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych wymienionych w Załączniku 1. opiewa na kwotę 37.630.000,00 zł, w tym: środki publiczne 35.310.000,00 zł, środki prywatne 2.320.000,00 zł.

W ramach środków publicznych planuje się wykorzystanie środków:

- wspólnotowych:

Podstawowym źródłem finansowania *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024* są środki pomocowe Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego alokowane w *Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020*, na poziomie regionalnym. Na poziomie krajowym, duże znaczenie będzie miał natomiast *Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko*, gdzie współfinansowane mogą być projekty związane z termomodernizacją, remontami obiektów zabytkowych, transportem, czy ochroną środowiska naturalnego. Ponadto w sferze społecznej środki Europejskiego Funduszu Społecznego, w ramach *Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój*, które przyczynią się do łagodzenia skutków bezrobocia, pobudzenia gospodarczego

obszaru, prowadzenia działań z zakresu edukacji, opieki nad dziećmi czy aktywizacji seniorów.

- krajowych:

Część środków finansowych pochodzących z budżetu państwa może zostać zaangażowana w formie wkładu krajowego w projekty współfinansowane ze środków pomocowych UE, inicjatyw Komisji Europejskiej i innych. Również dotacje, w ramach kierunkowych programów poszczególnych ministerstw, będą stanowić uzupełnienie finansowania działań rewitalizacyjnych.

- gminy Czernice Borowe:

Zaangażowanie finansowe gminy Czernice Borowe w zadania związane z rewitalizacją, określone w Wieloletniej Prognozie Finansowej, będzie komplementarnym źródłem finansowania zadań. Obok inwestycji publicznych, lokalne środki gminy mogą stanowić np. zabezpieczenie wkładu własnego w projektach zarówno społecznych jak i infrastrukturalnych realizowanych przez organizacje pozarządowe.

W ramach środków publicznych planuje się wykorzystanie środków:

- osób fizycznych:

Środki prywatne będą angażowane na obszarze wsparcia w różnym stopniu i czasie, trudnym od określenia na obecnym etapie przygotowywania *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024*. Zaangażowanie środków prywatnych zależne będzie w dużej mierze od atrakcyjności inwestycyjnej obszaru oraz uwarunkowań formalnych i prawnych, jak również możliwości współfinansowania zadań środkami publicznymi. W zakresie projektów polegających na remoncie czy poprawie efektywności energetycznej budynków mieszkalnych udział ten przejawiać się będzie w postaci finansowych wkładów własnych do realizowanych przedsięwzięć, pochodzących ze środków prywatnych właścicieli.

- organizacji pozarządowych:

Ważnym, z punktu widzenia efektów społecznych procesu rewitalizacji, jest kapitał, którym dysponuje lub który jest na ten cel pozyskiwany przez organizacje działające w ramach trzeciego sektora. Organizacje pozarządowe występujące w roli grantodawców mogą dysponować środkami publicznymi i prywatnymi. To źródło finansowania ma szczególne znaczenie m.in. dla nieformalnych grup społecznych. Przy pomocy niewielkich często środków finansowych pozyskiwanych w formie mikrograntów, np. przez grupy nieformalne, realizowane są małe projekty, spełniające konkretne oczekiwania, również wpisujące się w *GPR*.

7. System wdrażania i ewaluacji

7.1. Konsultacje społeczne

Zgodnie z art. 5 i art. 6 ustawy o rewitalizacji przeprowadzono konsultacje społeczne w zakresie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, jak również projektu uchwały w sprawie przyjęcia *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024*.

Konsultacje społeczne w zakresie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji przeprowadzone zostały w dniach od 19 maja 2016 r. do 20 czerwca 2016 r. Natomiast konsultacjach społecznych projektu uchwały w sprawie przyjęcia *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024* przeprowadzone zostały w dniach od 10 sierpnia 2016 r. do 9 września 2016 r.

Konsultacje odbyły się w formie:

- zbierania uwag i opinii w formie papierowej oraz elektronicznej,
- spotkania,
- debaty,
- ankiet.

Informacja o konsultacjach społecznych zamieszczona była na stornie internetowej gminy Czernice Borowe (www.czerniceborowe.pl), jak również się na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej oraz udostępnione w siedzibie Urzędu Gminy Czernice Borowe.

W dniu 15 czerwca 2016 r. o godz. 9.00 w sali konferencyjnej Urzędu Gminy Czernice Borowe odbyło się spotkanie konsultacyjne dotyczące projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, natomiast w dniu 17 czerwca 2016 r. o godz. 9.00 w sali konferencyjnej Urzędu Gminy Czernice Borowe odbyła się debata dotycząca projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Na spotkanie i debatę zaproszono (poprzez: ogłoszenia, obwieszczenia, informację prasową) wszystkich mieszkańców gminy Czernice Borowe, organizacje pozarządowe, przedsiębiorców, sołtysów, radnych. Udział miał formę otwartą. W spotkaniu wzięło udział 15 osób, w debacie 23 osoby.

Podczas spotkania i debaty wyjaśniono i przedstawiono w formie prezentacji multimedialnej podstawowe zagadnienia oraz założenia dotyczące rewitalizacji, omówiono definicję obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w oparciu o ustawę o rewitalizacji, a także diagnozę

społeczno-gospodarczą i przestrzenną gminy Czernice Borowe obrazującą zróżnicowanie wewnątrz gminne zjawisk, procesów i problemów poszczególnych terenów.

Wyczerpująco przedstawiono sposób wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz dokonano prezentacji wybranych obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji dla których sporządzony zostanie *Gminny Program Rewitalizacji Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024*. Po zakończeniu prezentacji głos zabrały osoby z sali. Uczestnicy spotkania nie wnieśli uwag i propozycji zmian w ww. zakresie.

Uczestnikom została rozdysponowana ankieta konsultacyjna, której celem jest pozyskanie opinii na temat wyznaczonego w projekcie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na obszarze gminy Czernice Borowe, a także formularz zgłaszania uwag do wyznaczonych obszarów.

Ankieta konsultacyjna oraz formularz zgłaszania uwag dostępny był również na stronie internetowej Urzędu Gminy Czernice Borowe, w zakładce „Gminny program Rewitalizacji”, BIP Urzędu oraz w siedzibie Urzędu Gminy.

Podczas konsultacji zebranych zostało 28 ankiet w których mieszkańcy gminy odpowiadali na przedstawione pytania jak i mieli możliwość wyrażenia własnej opinii w punktach otwartych. Z zebranych ankiet wynika, iż wszyscy ankietowani pozytywnie odnieśli się do propozycji obszarów zdegradowanych i nie zaproponowali żadnych zmian w zakresie propozycji obszarów. Ankietowani potwierdzili istnienie problemów na zaproponowanych obszarach i wskazali najistotniejsze z nich, najbardziej nurtujące mieszkańców. Wskazano kilka szczegółowych rozwiązań (propozycje zadań) możliwych do realizacji na obszarach rewitalizowanych. Zebraneankiety przedstawiono w zestawieniu tabelarycznym.

Powszechna akceptacja wskazanych w konsultacjach społecznych obszarów zdegradowanych i rewitalizacji wskazuje na dokonanie właściwego wyboru na etapie diagnozy i przygotowania projektu uchwały.

[Informacje nt. konsultacji GPR, zostaną załączone po zakończeniu procesu.]

7.2. Wdrażanie

Najważniejszym etapem wdrażania *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024* będzie jego przyjęcie stosowną uchwałą Rady Gminy Czernice Borowe. W przypadku stwierdzenia konieczności uaktualnienia, uzupełniania lub modyfikacji *GPR*, wprowadzenie jakichkolwiek zmian do uchwalonego już dokumentu będzie wiązało się z koniecznością przyjęcia odpowiedniej uchwały przez Radę Gminy Czernice Borowe. Wszelkie dokumenty związane z ewaluacją, sprawozdawczością

z realizacji inwestycji oraz sprawozdawczością okresową z realizacji *GPR* będą adresowane do Rady Gminy Czernice Borowe.

System wdrażania *GPR* powinien w jasny sposób określać struktury zarządcze i organizacyjne projektów rewitalizacyjnych, co ułatwi działanie w trakcie jego wdrażania. Jest to konieczne również ze względu na możliwość zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych.

W realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych będą brały udział dwa typy podmiotów:

- zarządzające - jednostki zarządzające oraz koordynujące wdrażanie całości *GPR*, które równocześnie prowadzą ewaluację, monitoring oraz ocenę *GPR*,
- wykonawcze - jednostki odpowiedzialne za realizację poszczególnych przedsięwzięć.

Szczególna rola w zarządzaniu *Gminnym Programem Rewitalizacji Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024* przypada organom gminy i polega na jego ukierunkowaniu, uchwaleniu, kontrolowaniu i ocenie z punktu widzenia lokalnej strategii rozwoju. Jest to wyjątkowo istotne z uwagi na znaczenie realizacji *GPR* dla sprawnej implementacji pozostałych instrumentów rozwoju gminy, a także np. dla możliwości pozyskiwania środków z funduszy strukturalnych.

Wdrożenie *GPR* wymaga podejmowania szerokiego wachlarza różnorodnych działań o charakterze wykonawczym, tym samym stanowić będzie zadanie Urzędu Gminy Czernice Borowe.

W ramach wdrażania *GPR* konieczna będzie:

- kontynuacja procesu planowania działań rewitalizacyjnych oraz możliwość pojawienia się nowych interesariuszy lub przedsięwzięć rewitalizacyjnych;
- realizacja *GPR*, w znaczeniu koordynacji i wsparcia działań rewitalizacyjnych,
- kontrola przestrzegania zasad wdrożenia, wymagań wewnętrznych i zewnętrznych, a także spójności *GPR*,
- organizacja procesu promocji i komunikacji społecznej,
- monitoring *GPR*,
- sprawozdawczość i wewnętrzna ocena efektów *GPR*.

Gminnym Programem Rewitalizacji Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024 zapewnia mechanizmy komplementarności między poszczególnymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarach zdegradowanych. Umożliwia realizację przedsięwzięć kompleksowych, mających wpływ na szerokie spektrum życia na wskazanych obszarach.

W ramach prac nad *Gminnym Programem Rewitalizacji Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024* utworzony zostanie Komitet Rewitalizacji Gminy Czernice Borowe, który stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, przeprowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniodawczo-

doradczą Wójta Gminy Czernice Borowe, w sprawach dotyczących opracowania i wdrażania *GPR* oraz oceny przebiegu procesu rewitalizacji.

Komitet liczy nie więcej niż 11 członków. Kadencja Komitetu rozpoczyna się z dniem powołania i trwa do czasu zakończenia procesu rewitalizacji, tj. w latach 2016-2024.

Ostatnim elementem prac w ramach *GPR* będzie opracowanie *Raportu z realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024*, podsumowującego cały proces rewitalizacji i wskazującego dalsze, ewentualne kierunki działań.

Za proces wdrażania i zarządzania *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024* odpowiedzialna będzie specjalnie oddelegowana komórka organizacyjna Urzędu Gminy Czernice Borowe. Koszty zarządzania *GPR* szacuje się na kwotę 100.000,00 zł w całym okresie realizacji.

7.3. Ewaluacja i monitoring

W celu zapewnienia należytej prawidłowości w realizacji *GPR* konieczne jest zastosowanie systemu monitorowania postępów. Monitorowanie polegać będzie na systematycznym pozyskiwaniu i analizowaniu danych dotyczących poszczególnych wskaźników społeczno-ekonomicznych na terenach zdegradowanych oraz realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Analiza danych ilościowych i jakościowych umożliwi odpowiednio wczesne wykrywanie niezgodności, a także umożliwi prewencję możliwych do przewidzenia komplikacji.

Wyróżnić należy dwie formy monitoringu, które znajdą zastosowanie w ocenie realizacji założeń *GPR*:

- Monitoring rzeczowy polegający na bieżącej kontroli przeprowadzanych w danym czasie zadań, pozyskiwaniu informacji nt. postępów w ich realizacji, zapewnieniu zgodności z założeniami *GPR*.
- Monitoring finansowy umożliwiający kontrolę finansowych aspektów inwestycji oraz zapewniający trwałość osiągniętych rezultatów. Dodatkowym efektem monitoringu finansowego będzie pomoc interesariuszom w uzyskaniu informacji nt. możliwych źródeł finansowania zewnętrznego inwestycji.

Wszystkie przedsięwzięcia rewitalizacyjne objęte będą jednakowym systemem ewaluacji. Odpowiedzialny za to będzie podmiot zarządzający w postaci organów gminy, a w nim specjalnie oddelegowana komórka organizacyjna Urzędu Gminy Czernice Borowe. Podmiot zarządzający dokonywał będzie raz na trzy lata oceny aktualności i stopnia realizacji *GPR* oraz poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Oceny te będą podlegać zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji. Po 2024 r., tj. roku zakończenia obowiązywania *GPR*, zostanie przeprowadzona kompleksowa ocena efektów realizacji, porównanie osiągniętych wskaźników z prognozowanymi, a także zostaną podjęte kroki w celu wyznaczenie kierunków rewitalizacji na następne lata.

Przygotowany zostanie wzór karty oceny projektów, która zostanie wypełniona przez poszczególne podmioty wykonawcze po zakończeniu realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Dzięki temu możliwe będzie skwantyfikowanie wskaźników z perspektywy pojedynczego przedsięwzięcia, co z kolei umożliwi opisanie i porównanie efektów w sposób jednoznaczny i przejrzysty. Mając do dyspozycji karty projektów, ocenić będzie można ich skuteczność. Wszystko to stanowić będzie punkt odniesienia w następnych latach procesu rewitalizacji, pozwoli nadać mu pożądany kierunek oraz uniknąć błędów dotychczas popełnionych.

System monitorowania *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024* przewiduje :

- ocenę poziomu realizacji wskaźników,
- analizę i ocenę stopnia realizacji przyjętych celów oraz adekwatność doboru do nich wskaźników,
- monitoring ogólnego poziomu rozwoju obszarów zdegradowanych,
- analizę i ocenę harmonogramu wdrażania,
- dokonywanie odniesień do *Strategii Rozwoju Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024*,
- możliwość dokonywania korekt wartości wskaźników w procesie realizacji zamierzonych działań,
- analizę realizacji *GPR* w celu jego ewentualnej aktualizacji,
- wykonanie ocen realizacji *GPR*,
- monitorowanie postępu prac w zakresie wdrażania założeń *GPR* oraz realizacji przedsięwzięć.

7.4. Wskaźniki monitorowania

Miarą osiągnięcia celu strategicznego są następujące wskaźniki monitorowania:

- wzrost liczby podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców,
- obniżenie skali bezrobocia,
- zmniejszenie liczby osób wymagających wsparcia opieki socjalnej,
- dodatnie saldo migracji.

W szczególności monitorowane będą następujące wskaźniki:

- demograficzne;
- związane z rynkiem pracy i działalnością gospodarczą;
- występowania problemów społecznych;
- bezpieczeństwa;
- jakości środowiska naturalnego;
- jakości dróg;
- liczby i powierzchni lokali mieszkalnych.

8. Interesariusze Programu

Rewitalizacja realizowana jest przede wszystkim na rzecz i przy współudziale osób zamieszkujących obszary zdegradowane i w dużej mierze wiąże się z pobudzeniem społeczności lokalnej do włączania się w działania na różnych poziomach. Głównym wymiarem procesu rewitalizacji jest problematyka społeczna, która to wprost określa społeczność lokalną jako grupę docelową i naczelnego aktora działań rewitalizacyjnych.

Kompleksowy i wielowątkowy charakter procesu rewitalizacji determinuje katalog Interesariuszy – osób i podmiotów zaangażowanych w realizację procesu rewitalizacji oraz korzystających z efektów zmian.

Definiując interesariuszy procesu rewitalizacji można wskazać:

- mieszkańców obszarów zdegradowanych,
- właścicieli nieruchomości położonych na obszarach zdegradowanych,
- przedsiębiorców, inwestorów,
- organy gminy Czernice Borowe,
- organy administracji rządowej, służby publiczne,
- instytucje pomocy społecznej,
- kościoły i związki wyznaniowe,
- podmioty publiczne i prywatne,
- organizacje pozarządowe, grupy nieformalne,
- gestorów sieci infrastrukturalnych,
- służbę zdrowia.

Z uwagi na dynamikę, wielowątkowość, długi horyzont czasowy działań rewitalizacyjnych, katalog Interesariuszy jest szeroki, zmienny i ma charakter otwarty.

Uczestnicy procesu rewitalizacji mogą pełnić różne role, jednak w najpełniejszym wymiarze występują: jako inicjator, realizator i odbiorca efektów działań. Jest to najbardziej pożądany model włączania osób i podmiotów w realizację działań rewitalizacyjnych.

Kluczową rolę w procesie rewitalizacji odgrywa gmina Czernice Borowe – podmiot inicjujący proces rewitalizacji na wyznaczonych obszarach oraz stwarzający uwarunkowania formalne do jego realizacji. Znaczący udział planowanych do realizacji działań w wymiarze społecznym, przestrzennym czy funkcjonalnym, tworzenie podstaw prawnych i formalnych w postaci programów wspierających i różnych preferencji stwarza możliwość pełniejszego zaistnienia pozostałych aktorów w procesie zmian. A więc to gmina w sposób bezpośredni wywiera wpływ na poprawę jakości życia jej mieszkańców, w tym mieszkańców obszarów zdegradowanych.

9. Zgodność z aktami prawa miejscowego

9.1. Określenie niezbędnych zmian w uchwale dotyczącej wyznaczenia składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji

Na obecnym etapie prac ogłoszono nabór członków do Komitetu Rewitalizacji, zgodnie z procedurą przyjętą uchwałą Rady Gminy Czernice Borowe Nr 150/XIV/16 z dnia 29 czerwca 2016 r. w sprawie zasad wyznaczenia składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji. Nie planuje się zmian w ww. uchwale.

9.2. Specjalna Strefa Rewitalizacji

Nie przewiduje się utworzenia Specjalnej Strefy Rewitalizacji.

9.3. Wskazanie sposobu realizacji gminnego programu rewitalizacji w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego

[Konieczne zmiany zostaną wskazane w końcowej wersji dokumentu po określeniu ostatecznej listy przedsięwzięć rewitalizacyjnych.]

10. Ocena oddziaływania na środowisko

Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 ze zm.) projekt niniejszego dokumentu należy, przed podjęciem uchwały w sprawie przyjęcia *Programu*, skonsultować z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska oraz Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w celu ustalenia konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (SOOŚ),

Zgodnie z ww. ustawą przez SOOŚ rozumie się postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji polityki, strategii, planu lub programu, obejmujące w szczególności:

- a) uzgodnienie stopnia szczegółowości informacji zawartych w prognozie oddziaływania na środowisko,
- b) sporządzenie prognozy oddziaływania na środowisko,
- c) uzyskanie wymaganych ustawą opinii,
- d) zapewnienie możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu.

Zgodnie z art. 48 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku możliwe jest odstąpienie od konieczności przeprowadzenia SOOŚ, gdy po uzgodnieniu katalogu proponowanych działań, organ prowadzący postępowanie stwierdzi brak znaczącego oddziaływania na środowisko.

Gmina Czernice Borowe wystąpiła do Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Warszawie oraz do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie o odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024*. Wspomniane pisma zawierają informacje o uwarunkowaniach, o których mowa w art. 49 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2013 r. poz. 1235, z późn. zm.).

W uzasadnieniu napisano:

1. Charakter działań przewidzianych w dokumencie

- a) stopień, w jakim dokument ustala ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć, w odniesieniu do usytuowania, rodzaju i skali tych przedsięwzięć

Gminny Plan Rewitalizacji Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024 określa długoterminowe, cele i zobowiązania gminy Czernice Borowe na wskazanych obszarach zdegradowanych. Przeprowadzona w dokumencie analiza sytuacji społeczno-gospodarczej gminy Czernice Borowe pozwoliła na określenie działań służących poprawie sytuacji na obszarach zdegradowanych, w tym również poprawie jakości środowiska naturalnego.

Zadania planowane do realizacji zostały zestawione w Załączniku 1. Projekty rewitalizacyjne w projekcie *GPR*. Są przede wszystkim zadania nie mające wpływu na środowisko. Inwestycje budowlane i modernizacyjne zaplanowane w *GPR*, które po spełnieniu przez nie odpowiednich kryteriów, będą mogły potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, przed przystąpieniem do ich realizacji będą podlegały odrębnej procedurze oceny oddziaływania na środowisko. Stopień określenia tych zadań w *GPR* nie pozwala jednak na jednoznaczną ocenę czy inwestycje realizowane w ramach tych zadań będą zakwalifikowane do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Rozwój i modernizacja infrastruktury zaplanowana w projekcie *GPR* są inwestycjami określonymi w tym dokumencie na poziomie strategicznym. Z tego względu projekt *GPR* ustala jedynie ramy dla późniejszej realizacji tych przedsięwzięć.

b) powiązania z działaniami przewidzianymi w innych dokumentach

Wskazane w projekcie *GPR* zadania powiązane są z charakterem działań określonych w dokumentach strategicznych na poziomie Unii Europejskiej, na szczeblu krajowym, wojewódzkim i lokalnym. Hierarchiczna zgodność celów w ww. dokumentach nadrzędnych z opracowywanym na szczeblu lokalnym *GPR* sprawia, że cele zdefiniowane na poziomie wojewódzkim, krajowym i wspólnotowym będą także aplikowane i realizowane na poziomie lokalnym. Uwarunkowania lokalne, opis stanu obecnego, identyfikacja obszarów problemowych oraz obszary działań ujętych w *GPR*, zgodne są z lokalnymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy Czernice Borowe.

c) przydatność w uwzględnieniu aspektów środowiskowych, w szczególności w celu wspierania zrównoważonego rozwoju, oraz we wdrażaniu prawa wspólnotowego w dziedzinie ochrony środowiska.

Zgodnie z przyjętym w 2009 r. pakietem energetyczno-klimatycznym do 2020 r. Unia Europejska:

- o 20% zredukuje emisje gazów cieplarnianych w stosunku do poziomu emisji z 1990 r.,
- o 20% zwiększy udział energii odnawialnej w finalnej konsumpcji energii (dla Polski 15%),
- o 20% zwiększy efektywność energetyczną, w stosunku do prognoz BAU (ang. business as usual) na 2020 r..

GPR jest dokumentem, który realizował będzie również powyższe założenia środowiskowe wspólnej polityki Unii Europejskiej, a także definiuje między innymi działania, których realizacja przyczyni się do poprawy jakości środowiska na obszarze gminy.

Ponadto dokument ten stanowi podstawę do ubiegania się o środki wsparcia na działania efektywnościowe i proekologiczne związane z realizacją celów poprawy jakości środowiska w nowej perspektywie finansowej Unii Europejskiej na lata 2014-2020.

d) powiązania z problemami dotyczącymi ochrony środowiska

Zagadnienia podjęte w *GPR* odwołują się między innymi do problemów: gospodarki wodno-kanalizacyjnej, redukcji emisji CO₂, zwiększania udziału energii odnawialnej w wytwarzaniu energii, zwiększaniu efektywności energetycznej, w tym m.in. problemów jakości powietrza,

oddziaływania na środowisko transportu oraz termomodernizacji budynków, uwzględniając jednocześnie poprawę warunków życia mieszkańców oraz aspekty wynikające ze zrównoważonego rozwoju.

2. Rodzaj i skalę oddziaływania na środowisko

a) prawdopodobieństwo wystąpienia, czas trwania, zasięg, częstotliwość i odwracalność oddziaływań

Spośród zadań zaplanowanych do realizacji w ramach GPR, mogących mieć negatywny wpływ na środowisko wymienić należy przedsięwzięcia inwestycyjne:

- termomodernizacje budynków,
- rozwój i modernizacja dróg,
- inwestycje w gospodarkę wodno-kanalizacyjną,
- inwestycje kubaturowe.

Pozostałe zadania mają charakter edukacyjno-promocyjny, kulturalny, społeczny, usprawniający zarządzanie energią, zmniejszający zapotrzebowanie energetyczne poprzez wymianę i stosowanie oświetlenia i sprzętu o wyższej klasie efektywności energetycznej. W tych przypadkach nie przewiduje się wystąpienia ryzyka negatywnego oddziaływania na środowisko.

GPR wskazuje zadania zaplanowane do realizacji w perspektywie czasowej do 2024 r., a zasięg planowanych działań ogranicza się do pięciu obszarów rewitalizowanych.

Zadania przewidziane do realizacji nie wiążą się ze znacznym zasięgiem ponadlokalnym, długotrwałym i nieodwracalnym oddziaływaniem związanym z emisją, wykorzystaniem zasobów naturalnych czy wystąpieniem awarii przemysłowej.

b) prawdopodobieństwo wystąpienia oddziaływań skumulowanych lub transgranicznych

Gmina Czernice Borowe położona jest w znacznej odległości od granic kraju, a działania planowane w GPR mają zasięg lokalny, w związku, z czym nie przewiduje się oddziaływań skumulowanych ani transgranicznych.

c) prawdopodobieństwo wystąpienia ryzyka dla zdrowia ludzi lub zagrożenia dla środowiska

Realizacja działań realizowanych w GPR nie jest związana z możliwością wystąpienia ryzyka dla zdrowia ludzi ani nie powoduje zagrożenia dla środowiska. Zgodnie z założonymi celami GPR zakłada się, że realizacja zaplanowanych działań spowoduje korzyści między innymi dla środowiska, przyczyniając się do poprawy gospodarki wodnej, czy ograniczenia niskiej emisji.

3. Cechy obszaru objętego oddziaływaniem na środowisko

a) obszary o szczególnych właściwościach naturalnych lub posiadające znaczenie dla dziedzictwa kulturowego, wrażliwe na oddziaływania, istniejące przekroczenia standardów jakości środowiska lub intensywne wykorzystywanie terenu

Na terenie gminy Czernice Borowe nie występują obszary o szczególnych właściwościach naturalnych, ani obszary wymagające specjalnej ochrony ze względu na występowanie gatunków roślin i zwierząt lub ich siedlisk lub siedlisk przyrodniczych w rozumieniu ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz obszary podlegające ochronie zgodnie z prawem międzynarodowym.

Obiekty mające znaczenie dla dziedzictwa kulturowego zostały określone w lokalnych ewidencjach zabytków.

Na terenach rewitalizowanych wskazanych w *GPR* nie występują obszary o szczególnych właściwościach naturalnych lub posiadające znaczenie dla dziedzictwa kulturowego, wrażliwe na oddziaływanie.

Istniejące przekroczenia norm jakości powietrza w strefie mazowieckiej, do której należy gmina Czernice Borowe, dotyczą zanieczyszczenia powietrza pyłem PM10, PM2,5 oraz benzo(a)pirenem, których źródłem jest przede wszystkim niska emisja z indywidualnych pieców i kotłów.

Realizacja zadań przewidzianych w *GPR* nie wpłynie negatywnie na stan obszarów i obiektów objętych ochroną konserwatorską, nie spowoduje także przekroczenia standardów jakości środowiska.

b) formy ochrony przyrody w rozumieniu ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz obszary podlegające ochronie zgodnie z prawem międzynarodowym

Obszar gminy Czernice Borowe, charakteryzuje się niskimi walorami przyrodniczymi. Spośród form ochrony przyrody w rozumieniu ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. występuje jedynie: Obszar Chronionego Krajobrazu Krośnicko-Kosmowski (obejmuje zachodnią część terenów gminy, w jego granice weszły głównie użytki rolne (90,3%) wskazując, iż jest to typowy krajobraz wiejski, w którym dominują pola uprawne. Są to struktury przyrodnicze w znacznej mierze przekształcone przez człowieka. Pomimo tych przekształceń wiele gatunków roślinności łąkowej i śródpolnej pozostało, tworząc bogactwo nisz ekologicznych.).

Na terenie gminy znajduje się sześć pomników przyrody (pojedyncze drzewa, skupienia drzew), w tym niektóre na terenach wskazanych w *GPR*:

- a) Dąb szypułkowy – położenie na terenie parku przy Szkole Podstawowej w Rostkowie (objęty *GPR*),
- b) Dąb szypułkowy – położenie na terenie parku przy Szkole Podstawowej w Rostkowie (objęty *GPR*),
- c) Klon srebrzysty – położenie w parku podworskim w Chojnowie (objęty *GPR*),
- d) Jesion wyniosły – położenie w parku podworskim w Chojnowie (objęty *GPR*),
- e) Lipa drobnolistna – położenie we wsi Górki,
- f) Dąb szypułkowy – położenie: Nadleśnictwo Przasnysz, Leśnictwo Chojnowo.

Obszar gminy znajduje się w granicach obszaru funkcjonalnego „Zielone Płuca Polski”. Obszar ten objął teren Polski północno-wschodniej o nieskażonej przyrodzie i bogatych walorach krajobrazowych.

Część północna gminy położona jest na terenie wyznaczonego korytarza ekologicznego Lasy Przasnyskie. Wskazywany korytarz ekologiczny pełni funkcję ponadlokalnych krajowych ciągów ekologicznych i jest najważniejszym w regionie komponentem ogólnokrajowej sieci obszarów uznanych za kluczowe dla ochrony przyrody w Polsce oraz zachowania pełni różnorodności biologicznej na poziomie ogólnoeuropejskim. Korytarz ten leży poza obszarami rewitalizacji.

11. Spis rysunków

Rysunek 1. Schematyczna mapa obszarów przewidzianych do objęcia <i>GPR</i>	9
Rysunek 2. Położenie Gminy Czernice Borowe.	12
Rysunek 3. Położenie Gminy Czernice Borowe w powiecie przasnyskim na tle województwa mazowieckiego.	13
Rysunek 4. Podział administracyjny Gminy Czernice Borowe.....	13
Rysunek 5. Zmiany liczby ludności Gminy Czernice Borowe w latach 2010-2014.	16
Rysunek 6. Struktura mieszkańców Gminy Czernice Borowe według kryterium produktywności w 2014 r.....	17
Rysunek 7. Wskaźnik obciążenia demograficznego w latach 2010-2014.....	19
Rysunek 8. Gospodarstwa rolne według grup obszarowych użytków rolnych, Powszechny Spis Rolny w 2010 r.....	25
Rysunek 9. Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON w gminie Czernice Borowe w latach 2010-2014.....	27
Rysunek 10. Liczba osób bezrobotnych wg. wykształcenia w gminie Czernice Borowe w latach 2010-2014.....	31
Rysunek 11. Kolej wąskotorowa.....	34
Rysunek 12. OSP Rostkowo.	46
Rysunek 13. Świątlica w Kuskowie.	62
Rysunek 14. Zdewastowane budynki zespołu podworskiego w Chojnowie.	63
Rysunek 15. Dwór w Rostkowie.	64
Rysunek 16. Budynki mieszkalne w Kuskowie.....	66
Rysunek 17. Budynek socjalny w Rostkowie.	67
Rysunek 18. Kościół w Rostkowie.....	69
Rysunek 19. Zabudowania dworskie w Chojnowie.	70
Rysunek 20. Dwór wraz z parkiem w Chojnowie.....	72
Rysunek 21. Zabytkowa kolejka w Czernicach Borowych.	73

12. Spis tabel

Tabela 1. Zestawienie sołectw Gminy Czernice Borowe wraz z miejscowościami wchodzącymi w ich skład (wyróżnione zostały obszary zdegradowane).	14
Tabela 2. Liczba ludności zamieszkująca poszczególne miejscowości w gminie Czernice Borowe.....	15
Tabela 3. Liczba ludności zamieszkująca gminę Czernice Borowe w latach 2010-2014.	16
Tabela 4. Struktura mieszkańców Gminy Czernice Borowe według kryterium produktywności.....	17
Tabela 5. Ruch naturalny w Gminie Czernice Borowe w latach 2010-2014.....	18
Tabela 6. Migracje ludności w Gminie Czernice Borowe w latach 2010-2014.....	19
Tabela 7. Liczba przedsiębiorstw w poszczególnych miejscowościach w gminie Czernice Borowe w 2016 r.....	26
Tabela 8. Liczba oraz struktura podmiotów gospodarczych w Gminie Czernice Borowe według klas wielkości.	27
Tabela 9. Liczba podmiotów gospodarczych w Gminie Czernice Borowe wg. Sekcji PKD 2007.	28
Tabela 10. Bezrobocie z podziałem na miejscowości w gminie.	29
Tabela 11. Struktura bezrobotnych wg. grup wiekowych.....	30
Tabela 12. Wykaz dróg gminnych.....	33
Tabela 13. Liczba zmieszanych odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku z terenu Gminy Czernice Borowe w latach 2010-2014.....	37
Tabela 14. Podstawowe informacje dotyczące placówek szkolnych zlokalizowanych na terenie Gminy Czernice Borowe w latach 2010-2014 r.....	39
Tabela 15. Wsparcie GOPS w 2014 r.	41
Tabela 16. Formy pomocy społecznej realizowanej w Gminie Czernice Borowe w latach 2010-2014. 42	
Tabela 17. Liczba osób niepełnosprawnych korzystających ze wsparcia GOPS w gminie Czernice Borowe.	43
Tabela 18. Liczba udzielonych porad podstawowej opieki zdrowotnej w Gminie Czernice Borowe w latach 2010-2014.....	45
Tabela 19. Niebieskie karty w gminie.....	47
Tabela 20. Zdarzenia na terenie gminy Czernice Borowe.	48
Tabela 21. Udział w działaniach ratowniczo-gaśniczych jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych z terenu gminy Czernice Borowe w latach 2011 - 2015.....	56

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024

Tabela 22. Zestawienie przestępstw stwierdzonych na terenie Gminy Czernice Borowe w latach 2012-2016 z podziałem na miejscowości.	57
Tabela 23. Osoby uczestniczące w spotkaniach AA według miejsca zamieszkania w 2015 r.	59
Tabela 24. Osoby które otrzymały w 2015 r. pomoc z GOPS-u w Czernicach Borowych, gdzie jednym z powodów jej udzielenia był alkoholizm w rodzinie.....	60
Tabela 25. Poziom frekwencji wyborczej w czasie ostatnich wyborów w Polsce i w gminie Czernice Borowe, z podziałem na jednostki.	60
Tabela 26. Liczba zamieszkałych gospodarstw domowych w gminie w 2016 r.	65
Tabela 27. Zasoby mieszkaniowe w latach 2010-2014.	67
Tabela 28. Stan wyposażenia mieszkań w urządzenia techniczno-sanitarne w latach 2010-2014.....	68
Tabela 29. Wykaz zabytków nieruchomych z terenu Gminy Czernice Borowe wpisanych do rejestru zabytków i ujętych w gminnej ewidencji zabytków (GEZ).....	68

13. Załączniki

Załącznik 1. Lista podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Załącznik 2. Lista rezerwowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Załącznik 3. Harmonogram finansowy wdrażania działań.

Załącznik 4. Mapy przedstawiające podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji (5 szt.).

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024

Załącznik Nr 1. Lista podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

L.p.	Nazwa	Wnioskodawca	Partnerzy	Cel operacyjny	Okres realizacji	Obszar rewitalizacji	Szacowana wartość (tys zł)	Źródła finansowania	Prognozowane rezultaty rewitalizacyjne	Zakres przedsięwzięcia
1.	Rozbudowa budynku biblioteki w Czernicach Borowych	Gminna Biblioteka Publiczna w Czernicach Borowych	nie dotyczy	CO4	2016- 2018	Czernice Borowe, Chojnowo	2.000	Środki własne, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego	Zachowanie i ochrona zabytkowej infrastruktury	Certyfikat biblioteka +/- Remont i rozbudowa budynku Biblioteki w Czernicach Borowych i remont użytkowanych przez GBP pomieszczeń w dworze w Chojnowie oraz zagospodarowanie terenu wokół
2.	Organizacja zajęć, treningów, spotkań, warsztatów i szkoleń dla mieszkańców	Gmina Czernice Borowe	GOPS, stowarzyszenia	CO2	2017-2024	Czernice Borowe, Rostkowo, Chojnowo, Kuskowo, Pawłowo Kościelne	200	Środki własne, RPOWM, PROW	Wzmocnienie i poprawa oferty spędzania czasu wolnego; Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży;	Organizacja zajęć – muzycznych, kulinarnych, sportowych, kursów podnoszących kwalifikacje, spacerów studyjne.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024

3.	Monitoring	Gmina Czernice Borowe	Komenda Policji	CO1	2017-2019	Czernice Borowe, Rostkowo, Chojnowo	300	Środki własne, RPOWM	Utrzymanie czystości; Poprawa bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej, zapobieganie przestępczości;	Rozbudowa istniejących oraz zakup i instalacja nowych systemów monitoringu.
4.	Renowacja zabytkowego zespołu podworskiego wraz z parkiem i stworzenie zakątka gospodarczego w Chojnowie	Gmina Czernice Borowe	Stowarzyszenia	CO4 CO6	2016 -2024	Chojnowo	10.700	Partnerstwo publiczno prywatne, środki własne, RPOWM PROW	Zachowanie i ochrona zabytkowej infrastruktury; Stworzenie uwarunkowań do wzrostu aktywności lokalnej, również gospodarczej; Wsparcie i promocja przedsiębiorczości podmiotów sektora MŚP;	Adaptacja obiektów na potrzeby prowadzenia działalności gospodarczej wraz z zagospodarowaniem terenu, doposażenie obiektów, utworzenie inkubatora przedsiębiorczości.
5.	Utworzenie i rozwój miejsc spotkań, wypoczynku i rekreacji	Gmina Czernice Borowe	mieszkańcy	CO1 CO3	2017- 2024	Czernice Borowe, Rostkowo, Chojnowo, Kuskowo, Pawłowo	2.500	Środki własne, mieszkańcy PROW, RPOWM,	Uporządkowanie przestrzeni pod kątem funkcjonalnym i estetycznym;	M.in. - budowa placów zabaw, - budowa altan,

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024

						Kościelne		partnerstwo publiczno-prywatne	<p>Zaangażowanie społeczności lokalnej przy projektowaniu i pielęgnowaniu przestrzeni wspólnych;</p> <p>Zaangażowanie społeczności lokalnej w stworzenie miejsc potrzebnych i atrakcyjnych dla mieszkańców dla różnych grup użytkowników;</p> <p>Tworzenie i wzbogacanie terenów zielonych;</p> <p>Zieleń w przestrzeniach publicznych jako element działań sprzyjający środowisku;</p>	<p>- stworzenie siłowni napowietrznych,</p> <p>- rewitalizacja „Zielonej Góry” znajdującej się w Czernicach Borowych, w tym: pielęgnacja drzewostanu, utworzenie alejek spacerowych, siłowni napowietrznej, renowację stawów (3 stawy), odbudowę piwnic zamku, utworzenie centrum rekreacyjno-sportowego, punktu widokowego, zagospodarowanie terenu wokół stawów (instalacja ławek, pomostów ze stołami, ławkami oraz zadaszeniem budowa grilla baru, budowa fontanny),</p>
--	--	--	--	--	--	-----------	--	--------------------------------	---	---

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024

										<p>instalację oświetlenia stawu, alejek spacerowych oraz parku, zagospodarowanie przyległego rowu melioracyjnego poprzez wybudowanie mostków kładek łączących ulicę z przyległym terenem sportowo - rekreacyjnym</p> <p>- utworzenie elementów parku linowego</p> <p>- utworzenie mini amfiteatru.</p>
6.	Modernizacja drogi wojewódzkiej w Czernicach Borowych	województwo mazowieckie	Gmina Czernice Borowe	CO1	2017-2020	Czernice Borowe	2.000	województwo mazowieckie	Modernizacja i remonty dróg i chodników;	Modernizacja drogi w Czernicach Borowych w obszarze zwartej zabudowy na odcinku ok 1 km.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024

7.	Termomodernizacja adaptacja i doposażenie budynku szkoły w Czernicach Borowych	Gmina Czernice Borowe	nie dotyczy	CO3 CO4	2018-2024	Czernice Borowe	2.500	Środki własne, RPOWM	Poprawa efektywności energetycznej budynków; Poprawa warunków działalności ośrodków edukacji i kultury;	Wymiana okien, termomodernizacja budynku wykonanie elewacji, adaptacja pomieszczeń na kółka zainteresowań, rewitalizacja boisk szkolnych i dostosowanie do standardów, doświetlenie obiektu, montaż OZE
8.	Budowa i rozbudowa ścieżek rowerowych i małej infrastruktury turystycznej	Gmina Czernice Borowe	nie dotyczy	CO1 CO6	2016 -2024	Czernice Borowe, Rostkowo, Chojnowo, Kuskowo, Pawłowo Kościelne	500	Środki własne PROW RPOWM	Budowa ścieżek rowerowych; Poprawa warunków dla rozwoju funkcji usługowych, również z sektora kultury i turystyki.	Budowa i rozbudowa ścieżek rowerowych i tematycznych oraz wykonanie elementów małej infrastruktury turystycznej, w tym m.in. altany, stojaki, tablice, wiaty na rowery, oznakowanie. Poprawa jakości dróg z funkcją

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024

										ścieżki rowerowej.
9.	Zagospodarowanie i remont kościołów i terenów przykościelnych	Parafia	Gmina Czernice Borowe	CO1 CO3	2017-2024	Czernice Borowe Rostkowo Pawłowo Kościelne	6.000	Środki własne, środki partnerów środki UE	Zachowanie i odnowa zabytkowej infrastruktury Uporządkowanie przestrzeni pod kątem funkcjonalnym i estetycznym; Zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza; Likwidacja źródeł niskiej emisji; Poprawa efektywności energetycznej budynków; Inwestycje w odnawialne źródła energii;	Wykonanie remontów 3 zabytkowych świątyń oraz zabytkowego wyposażenia, zagospodarowanie terenów przykościelnych, poprawa i wykonanie oświetlenia, montaż OZE, montaż, modernizacja systemów grzewczych, budowa parkingów, wyposażenie, termomodernizacja, wykonanie odwodnienia budynków.
10.	Rewitalizacja obszarów i	Gmina Czernice	nie	CO1	2017-2024	Czernice Borowe,	200	Środki	Uporządkowanie przestrzeni pod	Przekształcenie i oznakowanie szlaku

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024

	zagospodarowanie infrastruktury kolejki wąskotorowej	Borowe	dotyczy	CO4		Chojnowo		własne, RPOWM	kątem funkcjonalnym i estetycznym; Dbałość o dziedzictwo kulturowe; Zachowanie i ochrona zabytkowej infrastruktury;	turystycznego, remont i konserwacja taboru turystycznego, budowa ścieżek rowerowych, naprawa torowiska.
11.	Poprawa bezpieczeństwa poprzez budowę chodników i doświetlenie miejscowości.	Gmina Czernice Borowe	nie dotyczy	CO1	2017-2024	Czernice Borowe, Rostkowo, Chojnowo, Kuskowo, Pawłowo Kościelne	350	Środki własne, PROW RPO WM	Modernizacja i remonty dróg i chodników;	Budowa lamp, w tym solarnych oraz chodników na odcinku ok 1 km.
12.	Budowa drogi w miejscowości Chojnowo	Gmina Czernice Borowe	nie dotyczy	CO1	2016-2017	Chojnowo	600	Środki własne, PROW	Modernizacja i remonty dróg i chodników;	Budowa drogi asfaltowej na odcinku ok 1,5 km.
13.	Odtworzenie drogi w miejscowości Pawłowo	Gmina Czernice Borowe	nie dotyczy	CO1	2017-2020	Pawłowo Kościelne	600	Środki własne, PROW	Modernizacja i remonty dróg i chodników;	Budowa drogi na długości ok 800 m.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024

	Kościelne									
14.	Modernizacja budynków, w tym komunalnych w Kuskowie oraz wykonanie kanalizacji	Gmina Czernice Borowe	nie dotyczy	CO3 CO5	2017-2020	Kuskowo	500	RPO PROWM	Poprawa efektywności energetycznej budynków; Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej. Dostosowanie warunków mieszkaniowych od współczesnych standardów przy zachowaniu społecznie akceptowalnej wysokości czynszu; Poprawa jakości otoczenia mieszkaniowego	Remont dachu, wymiana okien, elewacja budynku komunalnego. Budowa oczyszczalni i przyłączenie ok 30 posesji.
15.	Rozbudowa świetlicy wiejskiej w Kuskowie wraz z zagospodarowaniem terenu	Gmina Czernice Borowe	nie dotyczy	CO1 CO2	2017-2019	Kuskowo	100	Środki własne, PROW	Uporządkowanie przestrzeni pod kątem funkcjonalnym i	Rozbudowa i remont obiektu o zaplecze kuchni oraz pomieszczenie sanitarne,

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024

									<p>estetycznym;</p> <p>Wzmocnienie i poprawa oferty spędzania czasu wolnego;</p> <p>Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży;</p>	wyposażenie, zagospodarowanie terenu.
16.	Zagospodarowanie i zaadaptowanie budynku byłej organistówki w miejscowości Pawłowo Kościelne na miejsce dla koła gospodyń wiejskich	Parafia	Koło Gospodyń wiejskich	CO1 CO2	2018-2020	Pawłowo Kościelne	80	Środki własne, PROW	<p>Uporządkowanie przestrzeni pod kątem funkcjonalnym i estetycznym;</p> <p>Wzmocnienie i poprawa oferty spędzania czasu wolnego;</p> <p>Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży;</p>	Remont, adaptacja pomieszczeń i wyposażenie na miejsce spotkań.
17.	Budowa zbiornika retencyjnego na rzece Węgierce	Gmina Czernice Borowe	Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych	CO3	2019-2024	Pawłowo Kościelne	4.000	Środki własne, RPOWM	Zabezpieczenie przeciw-powodziowe;	Wykup gruntów budowa urządzeń piętrzących i budowa zbiornika o powierzchni ok 10

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024

										ha.
18.	Renowacja zabytkowego dworu i parku podworskiego w Rostkowie	Gmina Czernice Borowe	nie dotyczy	CO1 CO4	2018-2024	Rostkowo	600	Środki własne, RPOWM	Uporządkowanie przestrzeni pod kątem funkcjonalnym i estetycznym; Tworzenie i wzbogacanie terenów zielonych; Dbałość o dziedzictwo kulturowe; Zachowanie i ochrona zabytkowej infrastruktury;	Remont i renowacja obiektu szkoły, zagospodarowanie parku.
19.	Modernizacja wraz z adaptacją budynku komunalnego w Rostkowie wraz z zagospodarowaniem terenu	Gmina Czernice Borowe	nie dotyczy	CO2	2019-2020	Rostkowo	500	Środki własne, PROW	Poprawa jakości i wyposażenia infrastruktury społecznej; Pomoc osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym; Przeciwdziałanie przejawom patologii społecznych i	Remont budynku i adaptacja dla potrzeb środowiskowego domu samopomocy lub komunalnego

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024

									wykluczeniu społecznemu	
20.	Wsparcie dla osób wykluczonych społecznie oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym	Gmina Czernice Borowe	GOPS	CO2	2017-2024	Czernice Borowe	700	Środki własne	Poprawa jakości i wyposażenia infrastruktury społecznej; Pomoc osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym; Przeciwdziałanie przejawom patologii społecznych i wykluczeniu społecznemu	Utworzenie świetlicy opiekuńczo-wychowawczej, Pomoc rodzinom w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej – asystent rodziny, Utworzenie Klubu Integracji Społecznej, Działania na rzecz integracji społecznej osób niepełnosprawnych
21.	Modernizacja hydroforni	Gmina Czernice Borowe	nie dotyczy	CO3	2017-2020	Rostkowo, Czernice Borowe	2.000	Środki własne, PROW	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej	Remont budynków, wymiana urządzeń. Poprawa jakości wody w 2 obiektach
22.	Utworzenie Centrum Aktywnych Społecznie w zabytkowym	Gmina Czernice Borowe	Stowarzyszenia	CO1 CO2	2017- 2024	Chojnowo	300	Środki własne, środki prywatne	Zaangażowanie społeczności lokalnej przy projektowaniu i pielęgnowaniu	Organizacja spotkań, szkoleń, pikników historycznych, wystaw, koncertów,

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024

	dworze w Chojnowie								przestrzeni wspólnych; Zaangażowanie społeczności lokalnej w stworzenie miejsc potrzebnych i atrakcyjnych dla mieszkańców dla różnych grup użytkowników; Wzmocnienie i poprawa oferty spędzania czasu wolnego; Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży;	konkursów, doposażenie ekspozycji zabytkowego dworu w Chojnowie
23.	Remont obiektów – miejsc pamięci narodowej i zabytkowych nagrobków	Gmina Czernice Borowe	Parafia	CO1 CO4	2017-2024	Czernice Borowe, Chojnowo	100	Mazowiecki Urząd Wojewódzki	Uporządkowanie przestrzeni pod kątem funkcjonalnym i estetycznym; Dbałość o dziedzictwo	Remont zabytkowych nagrobków

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024

									kulturowe	
24.	Rozbudowa, remont budynku komunalnego w Czernicach Borowych z przeznaczeniem na cele publiczne w szczególności w zakresie bezpieczeństwa	Gmina Czernice Borowe	nie dotyczy	CO1	2018-2022	Czernice Borowe	100	Środki własne PROW	Uporządkowanie przestrzeni pod kątem funkcjonalnym i estetycznym Poprawa bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej, zapobieganie przestępczości	Rozbudowa i remont istniejących pomieszczeń oraz zagospodarowanie terenu wokół
25.	Remont budynków po byłym SKR z przeznaczeniem na zaplecze usług komunalnych	Gmina Czernice Borowe	nie dotyczy	CO1 CO6	2018-2022	Czernice Borowe	200	Środki własne PROW	Uporządkowanie przestrzeni pod kątem funkcjonalnym i estetycznym Stworzenie uwarunkowań do wzrostu aktywności lokalnej, również gospodarczej	Remont 2 budynków, adaptacja pomieszczeń, zagospodarowanie terenu, wykonanie przyłącza wodno-kanalizacyjnego

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024

Załącznik Nr 2. Lista przedsięwzięć rewitalizacyjnych rezerwowych.

L.p.	Nazwa	Wnioskodawca	Partnerzy	Okres realizacji	Obszar rewitalizacji	Szacowana wartość (zł)	Źródła finansowania	Zakres
1.	Adaptacja nieużytkowanego budynku na mieszkania socjalne	gmina Czernice Borowe	nie dotyczy	2019-2021	Czernice Borowe	1.500.000,00	Środki własne	Wykup budynku, kapitalny remont, zagospodarowanie terenu, utworzenie 8 mieszkań socjalnych.
2.	Modernizacja świetlicy w Rostkowie	gmina Czernice Borowe	nie dotyczy	2018-2020	Rostkowo	400.000,00	Środki własne	Montaż OZE, zakup doposażenia, modernizacja pomieszczeń i budynku.
3.	Adaptacja zabytkowego dworu w Pawłowie Kościelnym	gmina Czernice Borowe	nie dotyczy	2018-2024	Pawłowo Kościelne	2.000.000,00	Środki własne właścicieli, RPOWM	(obiekt prywatnego właściciela) modernizacja i adaptacja budynku na działalność gospodarczą.
4	Adaptacja, modernizacja i zakup wyposażenia dla strażnicy OSP na świetlicę wiejską wraz z zagospodarowaniem terenu	gmina Czernice Borowe	OSP	2017-2024	Pawłowo Kościelne	100.000,00	Środki własne, RPOWM	Montaż OZE, zakup doposażenia modernizacja pomieszczeń i budynku.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024

Załącznik Nr 3. Harmonogram finansowy wdrażania działań (tys zł).

L.p.	Nazwa projektu	Szacowany koszt całkowity	Źródła finansowania		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
			Środki publiczne	Środki prywatne									
1.	Rozbudowa budynku biblioteki w Czernicach Borowych	2.000	2.000		400	1.200	400						
2.	Organizacja zajęć, treningów, spotkań, warsztatów i szkoleń dla mieszkańców	200	200			25	25	25	25	25	25	25	25
3.	Monitoring	300	300			100	100	100					
4.	Renowacja zabytkowego zespołu podworskiego wraz z parkiem i stworzenie zakątka gospodarczego w Chojnowie	10.700	10.000	700	200	1.000	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500	1.000	1.000
5.	Utworzenie i rozwój miejsc spotkań, wypoczynku i rekreacji	2.500	2.000	500		100	150	500	400	400	400	400	400
6.	Modernizacja drogi wojewódzkiej w	2.000	2.000			500	500	500	500				

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024

	Czernicach Borowych												
7.	Termomodernizacja adaptacja i doposażenie budynku szkoły w Czernicach Borowych	2.500	2.500				300	400	400	400	400	300	300
8.	Budowa i rozbudowa ścieżek rowerowych i małej infrastruktury turystycznej	500	500		20	60	60	60	60	60	60	60	60
9.	Zagospodarowanie i remont terenów kościelnych i przykościelnych	6.000	5.000	1.000		500	800	800	800	800	800	1.000	1.000
10.	Rewitalizacja obszarów i zagospodarowanie infrastruktury kolejki wąskotorowej	200	200			20	20	30	30	30	30	20	20
11.	Poprawa bezpieczeństwa poprzez budowę chodników i doświetlenie miejscowości.	350	350			40	40	50	50	50	40	40	40
12.	Budowa drogi w miejscowości Chojnowo	600	600		300	300							

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024

13.	Odtworzenie drogi w miejscowości Pawłowo Kościelne	600	600			150	150	150	150				
14.	Modernizacja komunalnego budynku mieszkalnego w Kuskowie oraz wykonanie kanalizacji	500	500			100	200	100	100				
15.	Rozbudowa świetlicy wiejskiej w Kuskowie wraz z zagospodarowaniem terenu	100	100			30	40	30					
16.	Zagospodarowanie i zaadaptowanie budynku starej organistówki w miejscowości Pawłowo Kościelne na miejsce dla koła gospodyń wiejskich	80	80				30	30	20				
17.	Budowa zbiornika retencyjnego na rzece Węgiec	4.000	4.000					600	700	700	700	700	600
18.	Renowacja zabytkowego dworu i parku podworskiego w Rostkowie	600	600				50	100	100	100	100	100	50

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024

19.	Modernizacja wraz z adaptacją budynku komunalnego w Rostkowie wraz z zagospodarowaniem terenu	500	500					250	250				
20.	Wsparcie dla osób wykluczonych społecznie oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym	700	700			700							
21.	Modernizacja hydroforni	2.000	2.000			500	500	500	500				
22.	Utworzenie Centrum Aktywnych Społecznie w zabytkowym dworze w Chojnowie	300	200	100		30	40	40	40	40	40	40	30
23.	Remont obiektów – miejsc pamięci narodowej i zabytkowych nagrobków	100	80	20		15	15	15	15	10	10	10	10
24.	Rozbudowa, remont budynku komunalnego w Czernicach Borowych z przeznaczeniem na cele publiczne w szczególności w zakresie bezpieczeństwa	100	100				20	20	20	20	20		

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Czernice Borowe na lata 2016-2024

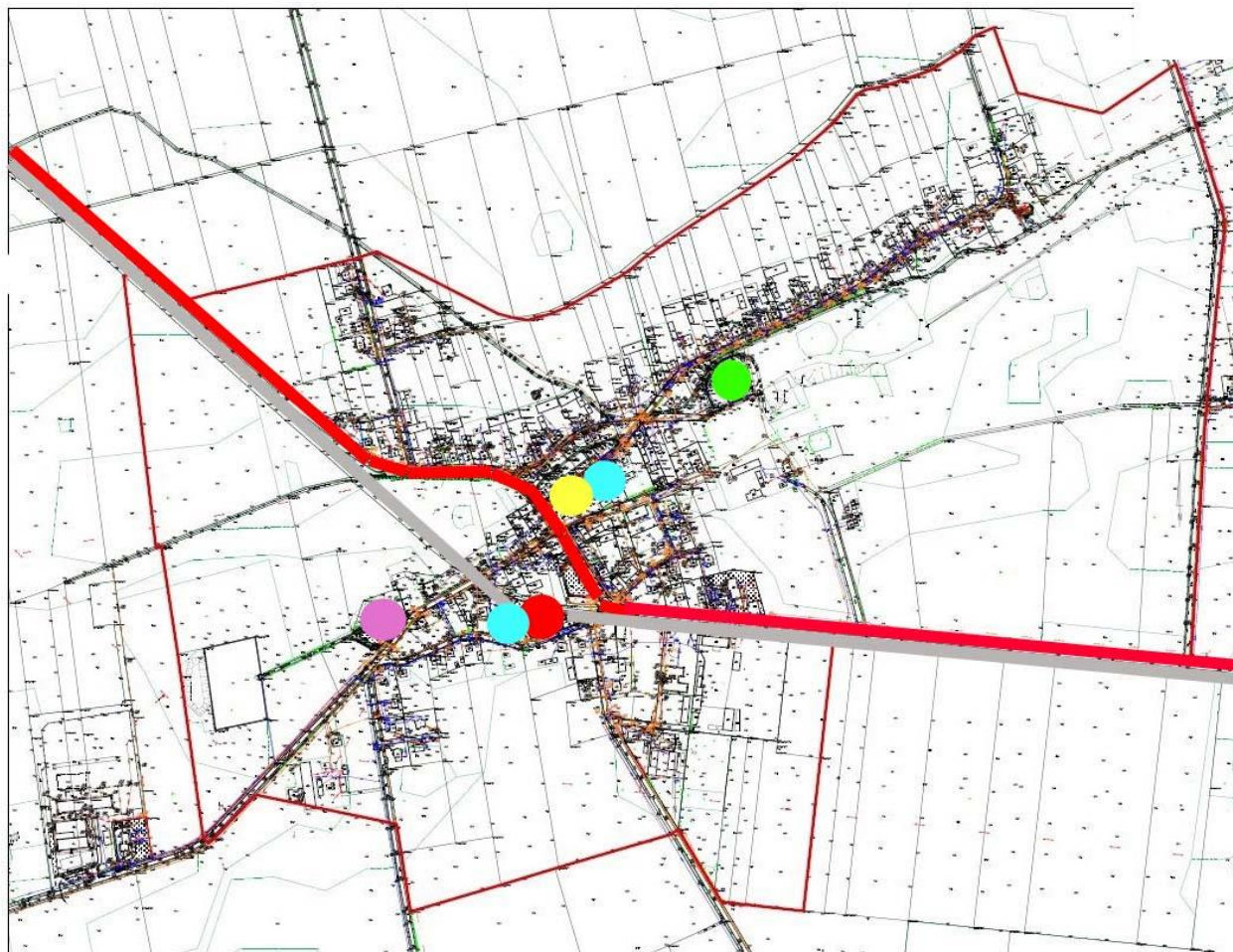
25.	Remont budynków po byłym SKR z przeznaczeniem na zaplecze usług komunalnych	200	200				40	40	40	40	40		
RAZEM		37.630	35.310	2.320	920	5.320	4.980	5.590	5.400	4.125	4.115	3.645	3.535

Załącznik 4. Mapy przedstawiające podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji (5 szt.).

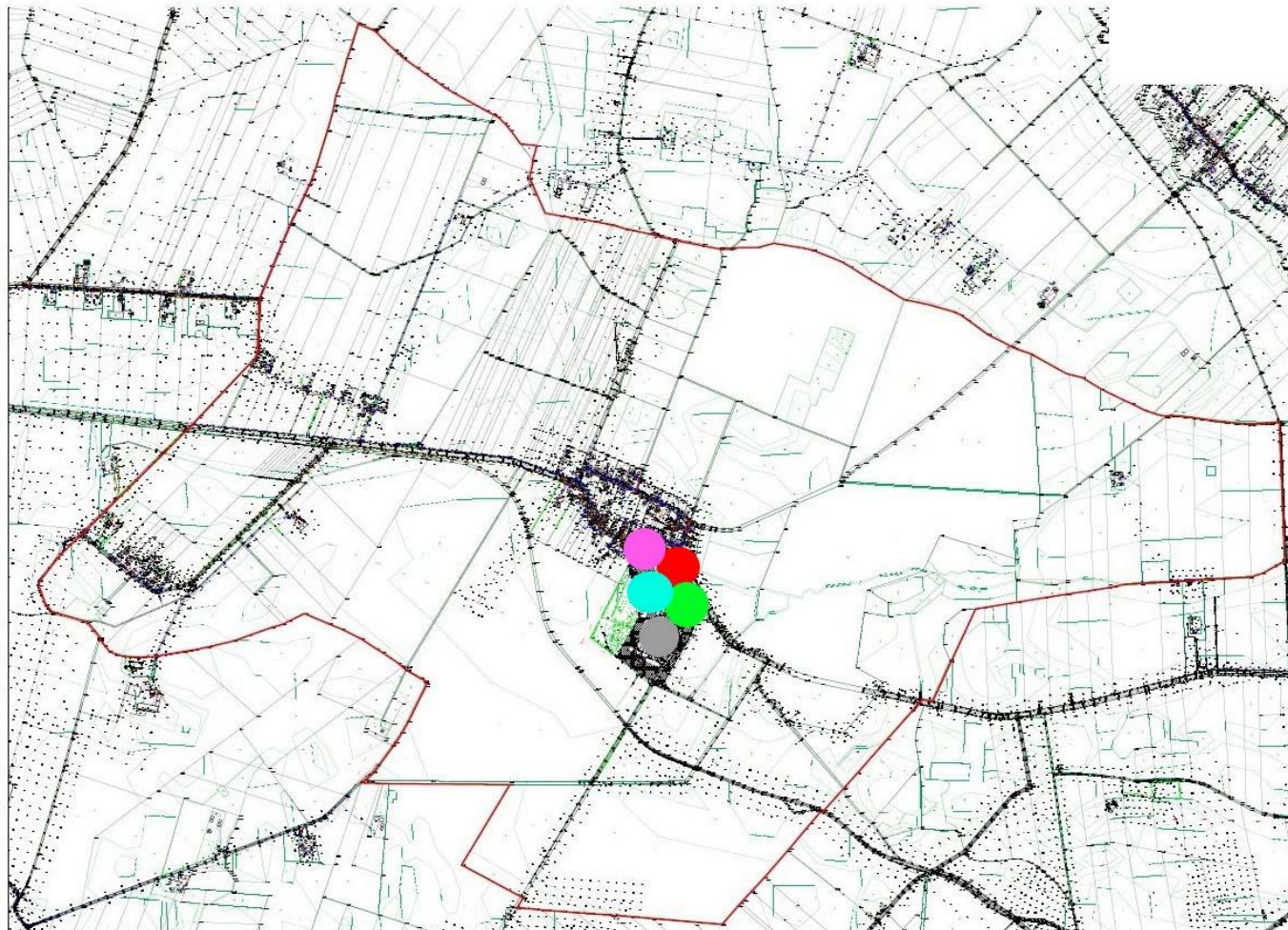
LEGENDA:

	Obszar rewitalizacji
	Tereny rekreacyjne
	Uporządkowanie przestrzeni
	Obiekty o funkcjach społecznych
	Obiekty o funkcjach kulturalnych
	Obiekty zabytkowe
	Obiekty o funkcjach mieszkalnych
	Infrastruktura techniczna (drogi, ścieżki rowerowe, chodniki, monitoring kanalizacja, woda, retencja)

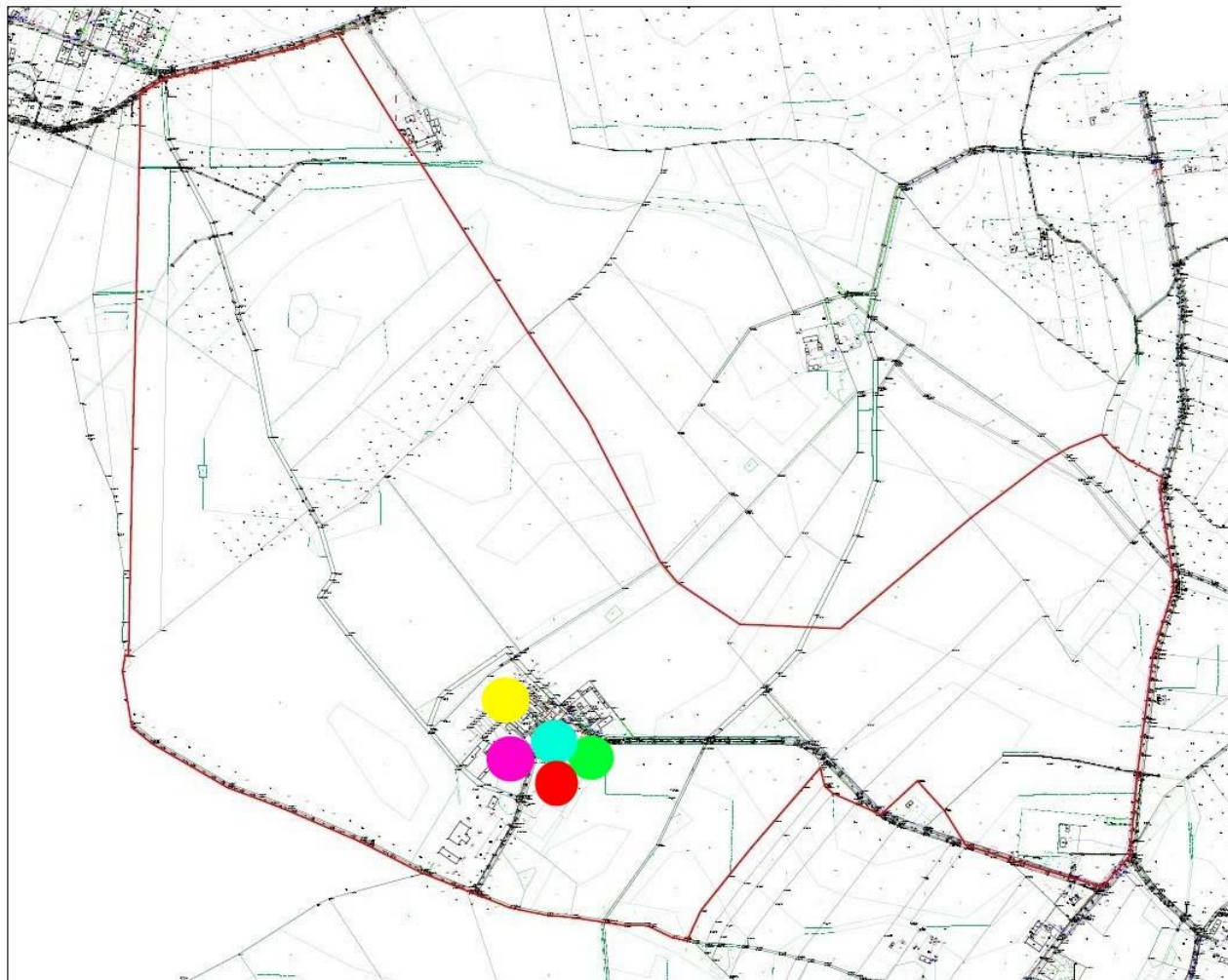
Czernice Borowe

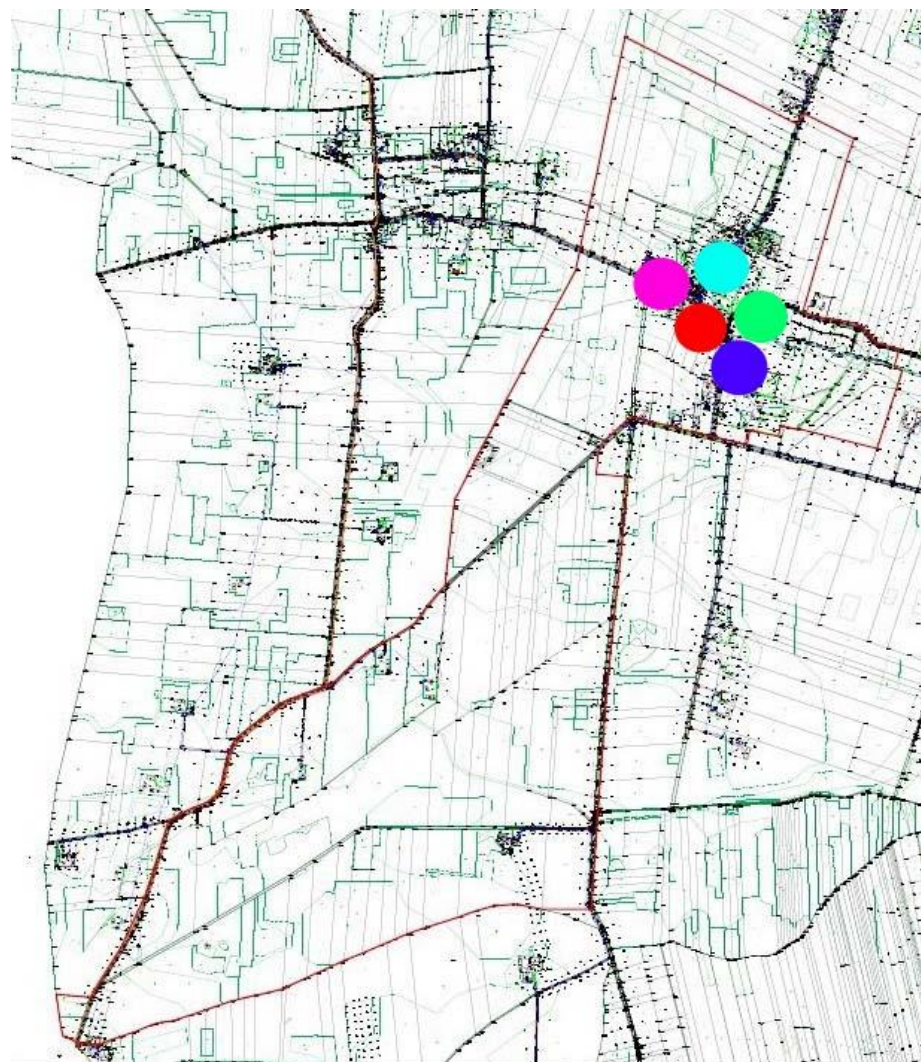
Chojnowo

Kuskowo

Pawłowo Kościelne

Rostkowo

